Notulen van de vergadering van de raad van de gemeente Wassenaar, op dinsdag 5 november 2024, gehouden in de raadzaal van het raadhuis "De Paauw"; aanvang 14.30 uur

---

Aanwezig zijn:
- dhr. L.A. de Lange, voorzitter;
- mw. M.M. Bellekom-Vogels, mw. S.B. Everard, mw. D.C. van Deursen-van Gool, dhr. J.M. Gankema, dhr. H.J.M. Hendrickx, mw. S. Hibbert, mw. J.M. Hofman-de Raad (vanaf 18.10 uur), dhr. N.T.M. Klooster, dhr. R.R. Krabbendam, mw. I. van der Marel, dhr. G.L.H. Nijman, dhr. B.G. Paulides, dhr. N.A. Pesman (afwezig tussen 15.30 uur en 19.30 uur), mw. C.A. Rogge-Schneider, dhr. H. van Smirren, dhr. J.R. Stallinga, dhr. M.C. Stekelenburg, mw. P.A. van Vliet-van Dijk, dhr. B.R. Wesselingh (vanaf 15:30 uur), mw. M.P. Wuite, leden van de raad;
- dhr. R. Bloemendaal, dhr. L.N.M. van Doeveren, dhr. L.W. Koetsier, dhr. R.A. Zoutendijk, wethouders
- dhr. J. Kleinhesselink, raadsgriffier

Verhinderd: mw. S.M. Tirion-van der Goes

---

1. Opening vergadering

De **voorzitter**: Dames en heren, als eenieder zou willen gaan zitten. Hierbij open ik de vergadering van de raad van de gemeente Wassenaar, hartelijk welkom aan de aanwezige raadsleden, fijn dat u er op dit wat afwijkende tijdstip bent, namelijk om 14.30 uur. Ook welkom aan het publiek, ik ga ervan uit dat men in groten getale thuis zit te kijken want het valt op de publieke tribune wel mee. Ook welkom aan de leden van het college en alle mensen van de ondersteuning die vandaag in touw zijn om ervoor te zorgen dat wij de begroting kunnen bespreken, fijn dat iedereen er is. We hebben in ieder geval een afmelding van mevrouw Tirion-van der Goes gekregen, zij zal vandaag niet aanwezig zijn en dat betekent dat we straks bij de stemmingen met twintig raadsleden zijn. Mevrouw Hofman-de Raad heeft aangegeven wat later aanwezig te zijn en dat zal waarschijnlijk na de dinerschorsing zijn. De heer Pesman heeft aangegeven dat hij straks de vergadering verlaat en vanavond terugkomt want de studie gaat ook gewoon door. Succes ermee, ik vind het een stoere planning voor een dag, dus helemaal goed en fijn dat u er vanavond gewoon weer bent. Dan kijk ik nog even rond, zijn er mededelingen vanuit de raad? Dat is niet het geval. Dan de instructies voor het publiek, dat is volgens mij allemaal niet nodig want het meeste publiek bestaat uit vaste gasten die weten hoe het hier werkt. Ik had trouwens de aanwezige media nog niet welkom geheten. Ook jullie van harte welkom.

2. Vaststelling agenda

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de vaststelling van de agenda. Bij de vaststelling van de agenda is het volgende voorgesteld en met de fractievoorzitters besproken. We werken vandaag met spreektijden en daarom staan de schermen hier in de raadzaal. Elke fractie krijgt in de eerste termijn negen minuten basistijd plus één minuut extra voor een zetel extra en in de tweede termijn vijf minuten en één minuut extra voor een zetel extra. Daarnaast hanteren we vandaag de bekende begrotingsvolgorde en we beginnen met de inbreng van Hart voor Wassenaar, daarna de VVD en dan komen Lokaal Wassenaar!, het CDA, GroenLinks, D66, DLW en daarna de PvdA. Een interruptie is een vraag in één minuut en ook het antwoord in één minuut. We zien erop toe dat het wel een relatief korte vraag en antwoord is, waarbij een interruptie natuurlijk in tweeën kan. In de eerste termijn heeft iedere fractie vijf interruptiemogelijkheden, we zullen dat bijhouden, en bij de inbreng van de zijde van het college zijn dat er vier. In de tweede termijn zijn dat er drie om drie. Kunt u met deze spelregels instemmen? Dat is het geval, dan stellen we die hierbij vast. We denken de eerste termijn van de zijde van de raad om ongeveer 17.30 uur te hebben gehad. We lassen op een passend moment een korte pauze in omdat het goed is om even de benen te strekken en rond 17.30 uur schorsen we voor een dinerpauze, dan is het eten geregeld en dat gaat straks plaatsvinden, het eten is in Tuinzaal te vinden. We hebben de agenda voor vandaag vastgesteld. U hebt allemaal een eigen ruimte toebedeeld gekregen waar u zich met uw fractie kunt terugtrekken. Geef het tijdig aan als u een schorsing wilt, dan gaan we dat natuurlijk gewoon regelen.

3. Inspreken

De **voorzitter**: Ik constateer dat we geen insprekers hebben.

4. Begroting 2025 en meerjarenraming 2026-2028

De **voorzitter**: We zijn bij de begroting 2025 en de meerjarenraming 2026-2028. Het is vandaag een belangrijke dag voor de democratie hier in Wassenaar en ook aan de overkant van de grote plas in Amerika. Daar hebben wij als Wassenaar altijd meer verbinding mee omdat er veel Amerikanen in ons mooie dorp wonen. Ik denk dat Wassenaar benieuwd is naar uw inbreng. We hebben daar de eerste keer voor de zomer ten tijde van de kadernota over gesproken, nu is het vervat in een begroting en het is aan u als hoogste orgaan van deze gemeente om daar vandaag over te spreken en er een oordeel over te vellen. Ik geef graag als eerste het woord aan de fractievoorzitter van Hart voor Wassenaar, de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, dank u wel. Het is wel wennen, je komt hier net aanlopen en tien minuten later sta je achter het spreekgestoelte, meestal heb je wat meer opwarmtijd. De ozb wordt met 12,4% verhoogd, de tarieven van de huisvuilverwerking stijgen met 12 tot 13% en het vastrecht riool stijgt met 45,8%. De Wassenaarder wordt verwend met een stijging van de woonlasten met ruim € 250,00 per jaar ofwel iets meer dan 15% en wat krijgt de Wassenaarder ervoor terug? Niets. Om het in perspectief te plaatsen, in 2022 stelde Hart voor Wassenaar een ozb-verhoging van 20% voor en de wereld was te klein, de VVD meende het allemaal beter te weten, stapte uit de coalitie en begon een nieuwe coalitie met de partijen die kort daarvoor in de oppositie zaten. Hart voor Wassenaar koos zeer bewust voor de oppositie, we doen niet mee aan slecht beleid, dat mag deze coalitie doen en uiteraard zonder onze goedkeuring. De verhoging van de woonlasten ozb, rioolrecht en afvalverwerking zouden in 2023 bij elkaar opgeteld € 210,00 zijn geweest en dat was € 40,00 minder dan de verhoging die nu door het college voor 2025 wordt voorgesteld en wij horen niets. Er waren indertijd grote protestactie en het is belachelijk dat zulke verhogingen plaatsvinden. Nu is de verhoging groter en... ik zat erop te wachten.

De **voorzitter**: Een interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank, voorzitter. We hebben dit verhaal van de heer Hendrickx natuurlijk al gehoord en het lijkt alsof alle problemen waren opgelost als we de ozb in 2022-2023 met 20% hadden verhoogd. Wij denken dat dit niet waar is want er staat in de meerjarenplanning voor 2026 eigenlijk nog steeds een tekort van ruim € 2,5 miljoen en mijn vraag aan de heer Hendrickx is hoe hij dat verklaart.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Kort en goed, we werden geconfronteerd met een tekort van € 2,5 miljoen en daar zijn we van geschrokken. We waren al bezig met het maken van plannen om de € 2,5 miljoen terug te dringen en ik wil daar een paar dingen over zeggen. Het tekort is sinds 2022 opgelopen naar € 6,5 miljoen en dat is niet door ons maar door uw toedoen gebeurd, u hebt daar bij de afgelopen begroting een knap stukje aan bijgedragen. € 2,5 miljoen is € 6,5 miljoen in de min geworden en natuurlijk hebben we het boekjaar 2024 gebruikt om het tekort verder terug te dringen en het in ieder geval niet te laten oplopen. De VVD heeft daar niets aan gedaan en daarom zitten we nu met een groot probleem.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: De VVD ziet dat echt anders, wij zagen het toen anders en we zien het nu anders. De voorgestelde btw-verhoging van 20% had ons probleem nu alleen maar groter gemaakt. Het geld dat het zou opbrengen werd namelijk uitgegeven aan onder andere veel meer onderhoud, zo'n € 750.000,00 extra per jaar. Als dat toen was doorgegaan hadden we bovenop die 20% en 3,1% inflatiecorrectie ook nog de verhoging van nu van 12,4% gehad en dan zaten we nu in totaal met ruim 35% ozb-verhoging in onze maag. Dat wil ik hier toch even zeggen. Daar hoeft geen vraag aan te worden gekoppeld toch, voorzitter?

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Geef mij een minuut om op deze onzin te reageren. U kunt allerlei rekenpartijen voorhouden en voorgeven, maar de verhoging besloeg toentertijd toeristenbelasting en ozb en die zouden € 3,5 miljoen opleveren, dat was toen aan de orde. Van die € 3,5 miljoen is € 2 miljoen gebruikt voor, daar kom ik straks op, versterking van de ambtelijke organisatie en in de tweede plaats het onderhoud buiten en de communicatie met de Wassenaarder die we heel belangrijk vinden. Daarnaast was er al € 1,5 miljoen ingepland om de tekorten die in de jaren daarvoor waren veroorzaakt, en zeker in de periode 2018-2022, u was daar niet bij maar de VVD wel, in ieder geval voor een stuk terug te fietsen. € 2,5 miljoen tekort, we krijgen meer geld binnen en we

geven wat meer uit, maar in 2026 is er nog wel € 2,5 miljoen tekort, anders dan de € 6,5 miljoen nu.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan is de interruptie voorbij en is het woord weer aan de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik gun mevrouw Rogge best interruptie 2, 3, 4 en 5 hoor, gaat uw gang. Hart voor Wassenaar koos zeer bewust voor de oppositie, wij doen niet mee aan slecht beleid, dat mag deze coalitie doen, uiteraard zonder onze goedkeuring. De verhoging van de woonlasten, ozb, rioolrecht en afvalverwerking zouden in 2023 € 210,00 zijn geweest, € 40,00 minder dan de verhoging nu voor 2025 en de coalitie, de VVD plus de toenmalige oppositie, is nu stil, wat een contrast. In tegenstelling tot nu zouden de Wassenaarders € 1 miljoen aan extra onderhoud, verbeterde communicatie en betere verkeersveiligheid hebben gekregen en er zou ook € 1 miljoen aan de ontwikkeling van de ambtelijke organisatie en daarmee aan de bestuurskracht worden besteed. Dat gebeurt nu niet en dat is heel bijzonder. De woonlastenverhoging is nu hoger dan de woonlastenverhoging die in 2022 werd voorgesteld, toen kregen we wat en nu niets. Voorzitter, in deze begroting zit weinig substantieels, het zijn uitvoeringsverhalen die er in 2023 ook in stonden en die in 2024 ook weer niet worden uitgevoerd. We hebben even overwogen om voor de derde keer de motie tegen het aanlichten van het raadhuis van stal te halen, daar stemden we net als de anderen vrolijk tegen, maar die motie een derde keer indienen en zelf tegen stemmen, vonden we niet heel erg origineel meer. Er valt weinig te bespreken, het is een soort stilte voor de storm, een storm die in 2025 optreedt, redden wat er te redden valt, alle hens aan dek. Wat dan opvalt, is dat terwijl de woonlasten van de Wassenaarders een ongekende verhoging kennen, de toeristenbelasting met ruim € 200.000,00 wordt verlaagd. Dat is een volslagen onredelijke verlaging, daar waar onder andere gegeven de financiële omstandigheden juist een verhoging te rechtvaardigen valt. De toeristenbelasting gaat van € 2.508.000,00 in 2024 naar € 2.266.000,00 in 2025. De onkunde van deze coalitie wordt keurig afgewenteld op de Wassenaarders in plaats van breder verdeeld. Het is triest om vast te stellen dat investeringen verder de toekomst in worden geschoven. Goede en nuttige investeringen aan het riool, de wegen, de fietspaden, de stoepen, het groen en de verkeersveiligheid hadden kunnen plaatsvinden, maar dat gebeurt niet omdat de beschikbare middelen voor steentjes in de Langstraat zijn aangewend. In Noord en Zuid is men erg blij dat het eindelijk mogelijk zal zijn om met het gezin een ijsje in het dorp te kopen nu het centrum er beter gaat uitzien en het is geen afweging dat dit ten koste van het onderhoud van de eigen straat gaat. Overigens en bijna terzijde maar toch om het bijzondere te duiden, we lezen dat het college de transitie van winkelpanden naar woonhuizen in de Langstraat goed ontvangt, het gebeurt, we lopen achter de feiten aan en als we een plan hadden gehad dan hadden we nu de regie. Nu verbouwen we de Langstraat voor € 6.000,00 per strekkende meter, een beetje woonpand heeft al snel een fraaie nieuwe stoep van minimaal € 50.000,00 voor de deur en ik ben benieuwd of het plein ook bij het plan hoort. Als we naar de voorjaarsnota kijken dan is 2025 verhoudingsgewijs het minst uitdagend, het is in de rij van 2024 tot 2028 het jaar met het laagste tekort, gooi er een schepje ozb bovenop en je komt 2025 op papier wel door. Houd de kosten onder druk komen en probeer zo min mogelijk in het dorp te investeren, geen nieuw beleid. De coalitie roept in koor dezelfde oneliner als in 2023, 'we hebben een begroting in evenwicht' alsof dat een goede begroting is. Deze coalitie is verdraaid goed in begroten, echte keien, iedere begroting was keurig in evenwicht, het werd geroepen, het werd geronkt en het stond in de krant. In 2022 was de begroting € 1.369.000,00 plus en het werkelijke resultaat werd € 700.000,00 negatief. In 2023 hadden we een begroting van € 393.000,00 plus en het werkelijke resultaat was € 2.030.000,00 negatief. In 2024, toen waren we er zelfs allemaal bij, was er een ronkend verhaal, in de inleiding klinkende teksten: het huishoudboekje op orde gehouden, geen tekorten via de spaarpot betalen en met prudent begroten is geld ophalen bij de Wassenaarder, niet nodig om geld op te potten. Het naast elkaar leggen van de inleidingen door de jaren heen was overigens een interessante exercitie. Het begrote overschot is € 32.000,00, we lazen nauwelijks een paar maanden later in de voorjaarsnota dat het verwachte tekort € 1,6 miljoen is en in 2025, waar we nu over spreken, is er een begroot overschot van € 9.000,00. We gaan het zien, maar natuurlijk gelden resultaten uit het verleden niet als garantie voor de toekomst en we hopen dat het verleden zich niet herhaalt, maar we houden wel ons Hart voor Wassenaar stevig vast. We willen iets over een paar onderwerpen zeggen. Eind 2025 is het raadhuis leeg, we onderstrepen de volstrekte ongeloofwaardigheid van dit college doordat het vasthoudt aan € 12,3 miljoen aan investeringen. We hechten er expliciet aan om de toezegging te vermelden dat voordat een spade de grond in gaat in deze raad expliciet toestemming gegeven wordt aan het definitieve krediet, dat door het komende onderzoek wordt vastgesteld. Onze eigen inschatting, en dat doen we niet met leken, is dat het project tussen de € 20 miljoen en de € 25 miljoen gaat kosten. Uit de investeringsbegroting blijkt overigens dat het raadhuis op zijn vroegst in 2029 is afgerond. We zien dat het skatepark... Dat sla ik over. We zijn duidelijk over de Prinsenweg, wij willen per se dat de middenberm niet verdwijnt en de buurt daar kan op ons rekenen. De motie Doseerinstallatie ligt er

ook nog steeds, kennelijk is deze coalitie een liefhebber van sluipverkeer. We hebben een aantal heftige dossiers, het azc, Valkenhorst, de organisatie, de energietransitie, het integraal waterketenplan en Duindigt. We geven al jaren geld aan de energietransitie uit, maar er gebeurt niets, amendementen worden niet uitgevoerd. We weten niet waar we staan, wat bereiken we met het geld dat is uitgegeven en waaraan wordt dat uitgegeven? Het raadsbesluit IWKP is aangenomen, € 60 miljoen investeren in de komende twintig jaar, voorbereidingen tot op heden nul. We leven met Spanje mee, maar we hopen dat het hier niet zover komt. Het zijn twee belangrijke zeer toekomstgerichte dossiers en we zien geen beweging. Wij concentreren ons de komende periode op deze hoofddossiers, wij willen dat deze dossiers volledig met alle beschikbare informatie in de raad en niet elders worden behandeld. We maken nu heel even de doorstap naar 2026. Tijdens de behandeling van de voorjaarsnota is daar al veel over gezegd en mevrouw Rogge gaf daar net ook weer een opening over. Waarom hebben we in 2022 niet voorzien dat er in 2026 een tekort van € 2,5 miljoen is? Dat hebben we gezien en we gingen daarmee aan de slag, maar u meende dat op een andere wijze te moeten doen en u komt nu vrolijk uit op een tekort van € 6,5 miljoen. Het college, weer op zijn bekende ronkende wijze, had de problemen in het kader van de kadernota al opgelost, de coalitie rept van een bedrag van € 3 miljard dat alle gemeenten moeten oplossen. In de begroting staat dat de inkomensval van Wassenaar in 2026 € 4 miljoen is, wat is de werkelijkheid? Per voorjaarsnota 2024 is het probleem gereduceerd tot € 1,1 miljard.

De **voorzitter**: Een interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ja dank, voorzitter, ik werd uitgenodigd voor wat interrupties en dat ga ik doen, ik geef mijnheer Hendrickx wat minuutjes. Ten eerste hoorde ik de heer Hendrickx zeggen dat we in 2026 een tekort van € 6,5 miljoen hebben en dat klopt niet. Als ik naar het meerjarenperspectief kijk, is dat nu voor 2026 min € 1,2 miljoen. Ik heb ook een vraag, voorzitter. Ik hoorde de heer Hendrickx spreken over een storm en dat klopt, er zijn tekorten in de gemeentefinanciën, dat is bij alle gemeenten in Nederland zo, maar dat moeten we in het belang van Wassenaar wel samen aanpakken. Ik hoorde in de bijdrage van de heer Hendrickx nu en bij de kadernota niet welke oplossingen hij voorstelt of welke voorstellen er vanuit Hart voor Wassenaar komen, ik geef de heer Hendrickx graag een extra minuutje om daar iets op te zeggen.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik zie al uit naar nummer 3, 4 en 5. U had een paar vragen, in de eerste plaats stelt u dat er na de kadernota, niet na de voorjaarsnota, een tekort van € 1,1 miljoen staat. Na de voorjaarsnota, inclusief de meicirculaire, was dat € 6,7 miljoen, ik heb ieder raadslid en het college drie sheets gestuurd waarin dat nog eens is uiteengezet en dan ziet u heel duidelijk wat er aan de orde is. In de kadernota is ten aanzien van die tekorten een aantal maatregelen opgenomen, driemaal € 1,1 miljoen aan ombuigingen en bezuinigingen, een eenmalige greep in de kas en € 1,5 miljoen, de huidige verhoging. Wij hebben in 2022 samen met de VVD geprobeerd om de zaken aan te pakken, dat was onze droom voor altijd, maar dat heeft niet langer dan vier maanden geduurd.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge, hebt u behoefte aan een vervolgvraag?

Mevrouw **Rogge**: Ik kijk toch naar het meerjarenperspectief op pagina 24 van onze begroting, ik baseer me op die getallen. Hebt u oplossingen of voorstellen genoemd of heb ik niet opgelet?

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Als u mij nu vraagt om nu even wat oplossingen uit de mouw te schudden, we hebben lang over de oplossingen nagedacht, wij zien zeker oplossingen en laat ik er één noemen, een simpel ding. Wij zouden zeker niet hebben gedacht aan verlaging van de toeristenbelasting, zeker niet, het was de laatste gedachte om dat te doen en het zou bij ons zeker vooropstaan om daar in ieder geval weer een verhoging aan te plakken, misschien wel een verdubbeling, dan is het grote stappen, snel thuis. Aan dat soort dingen heb je iets. We hebben natuurlijk ook andere opbrengstmogelijkheden, wij denken dat veel zaken beter kunnen en we zullen ook keuzes maken. We hebben heel veel ideeën, maar we denken niet dat die in deze fase met de VVD of meerdere andere partijen uitvoerbaar zijn, ik kijk wel partijen aan waarmee ik denk dat het wel mogelijk is, maar op dit moment niet met de VVD.

De **voorzitter**: Dank u wel. Gaat uw gang.

De heer **Hendrickx**: Wat is nu de werkelijkheid? De voorjaarsnota en de meicirculaire laten een tekort van € 6,7 miljoen zien en de septembercirculaire maakt daar iets van goed. Daarna komt een aantal maatregelen in het kader van de kadernota die dat mitigeren en we zijn er nog lang niet. Je kunt je afvragen of de bezuinigingen van € 1,1 miljoen en de ombuigingen van € 1,1 miljoen wel haalbaar zijn, ik denk dat de ozb-verhoging en graaien uit de algemene reserve haalbaar zijn, dus we hebben € 2,6 miljoen van de € 5,6 miljoen te pakken. Klaar, meer is er niet en het wordt in 2025 een heel bijzondere begrotingsbespreking. Wat is de werkelijkheid? Per voorjaarsnota 2024 is het probleem over alle gemeenten heen gereduceerd tot € 1,1 miljard, maar Wassenaar heeft echter in verhouding een heel groot tekort dat door de meicirculaire wordt versterkt. Waar veel gemeenten een positief beeld uit een meicirculaire kregen, had Wassenaar een zeer negatief beeld en daardoor die verhoging naar € 6,7 miljoen minus € 200.000,00, in de septembercirculaire € 6,5 miljoen, de septembercirculaire helpt weinig. Ik heb ook een sheet toegevoegd met daarop de tekorten van nogal wat gemeenten in Zuid-Holland, niet zomaar wat voorbeelden, die tekorten zijn duidelijk, deels door het aantal inwoners van de gemeente, en je komt erachter dat Wassenaar van al die gemeenten het hoogste tekort per inwoner heeft. Die gegevens zijn aselect want ze waren beschikbaar. Bloemendaal, toch altijd een beetje een peergemeente, heeft de helft van dat tekort, maar heeft door de meicirculaire waar die er € 1,1 miljoen plus het BCF met nog een keer € 500.000,00 is € 1,6 miljoen bijkreeg het hele probleem van 2026 al bijna opgelost. In de benchmark in Zuid-Holland heeft Wassenaar het hoogste tekort, er is een lijst van de regio beschikbaar, die heb ik meegestuurd. De meicirculaire verergert de verhouding, ik heb de vergelijking met Bloemendaal genoemd, ik zei het zelfs uit mijn hoofd. Ten slotte, de bewering dat we in 2024 € 4 miljoen minder ontvangen is onzin. Kijk simpelweg naar de septembercirculaire, daarin staat een vermindering van € 1.802.000,00. Dat voor de duidelijkheid, maar dit is voor 2025 en we moeten eerst in 2025 doormodderen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Het woord is aan mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank, voorzitter. Wie aan Wassenaar denkt, denk aan een prachtig dorp, aan parken met slingerende paden en authentieke bruggetjes, aan het strand, aan fijne huizen waarin je heerlijk kunt wonen, aan een dorp waar onderwijs en zorg goed zijn georganiseerd en waar goede voorzieningen zijn, een gezellige dorpskern met leuke winkels en horeca, een bibliotheek met een filmhuis, een fantastisch museum, theater de Warenar, we hebben zelfs een pretpark. De Wassenaarse VVD vindt het belangrijk dat we hierin blijven investeren zodat we niet alleen nu maar ook in de toekomst hiervan kunnen genieten. De gemeente moet wel hard werken om de financiën op orde te houden, het is als dansen op een evenwichtskoord en daarover, u zei het al voorzitter, hebben we in juni jl. bij de kadernota natuurlijk al uitgebreid gesproken. De 342 Nederlandse gemeenten krijgen minder financiële middelen van de rijksoverheid en Wassenaar wordt structureel met € 4 miljoen gekort, maar wij moeten wel onze taken bijvoorbeeld op het gebied van zorg blijven uitvoeren en ruim 80% van die taken staat vast. U begrijpt het al, dat knelt. Het is des te belangrijker om goede keuzes te maken om het consistente degelijke financiële beleid van de afgelopen jaren voort te zetten. Daar staat de VVD voor.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx, een interruptie.

De heer **Hendrickx**: Mevrouw Rogge herhaalt die € 4 miljoen en die valt terug. Ik zag dat bedrag overigens ook in de begroting staan, maar dat bedrag is fout, het is geen € 4 miljoen maar € 1.802.000,00. Je komt aan dat bedrag door naar de septembercirculaire te kijken en die simpelweg te vergelijken met de ontvangsten van de overheid in 2025 en 2026, dan kom je tot € 1.802.000,00. Ik ga er niet van uit dat u mij onmiddellijk gelijk geeft, maar de dag is nog lang en ik vraag u om dit gedurende de rest van de dag te controleren zodat er geen misverstand meer over dat verschil bestaat. Zou u dat willen doen?

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ik kan er altijd nog even naar kijken, voorzitter.

De heer **Hendrickx**: Dank u wel.

Mevrouw **Rogge**: Dan ga ik verder. Dit college gaat verantwoord met de gemeentelijke financiën om en dat heeft opnieuw geresulteerd in een sluitende begroting waarbij de inkomsten en uitgaven in evenwicht zijn, onze complimenten daarvoor aan het college en de ambtenaren. Ondanks de financiële uitdaging waarvoor we als gemeente staan, houden we de voorzieningen van onze inwoners op peil, het dorp blijft schoon en netjes, het zwembad en de bibliotheek blijven open en we kunnen blijven investeren in de toekomst, belangrijke punten uit het VVD verkiezingsprogramma

en het coalitieakkoord worden gerealiseerd, ik zoom vanmiddag eerst in op de financiën, op wat wij doen om het huishoudboekje op orde te houden en daarna wil ik iets zeggen over de investeringen in de leefbaarheid en de levendigheid van ons dorp, zodat dit die mooie plek blijft om te wonen, te werken en je vrije tijd te besteden. Ik zei het al, met de financiën is het als dansen op een evenwichtskoord, je moet een goede balans hebben en een dik en sterk koord zorgt voor meer stabiliteit. De Wassenaarse VVD staat voor financiële degelijkheid met een sluitende begroting en als structurele uitgaven door structurele inkomsten worden gedekt dan is die balans op orde. Dat wordt wel steeds lastiger. Nu lukt het om de begroting van 2025 te sluiten, maar we zien de jaren daarna tekorten op ons afkomen en die schommelen vanaf 2026 rond de € 1 miljoen negatief, ik heb daar dan ook een vraag aan het college over: welke ideeën zijn er nu over hoe we dit toekomstige gat kunnen dichten? Voor nu zijn de tekorten evenwichtig weggewerkt met bezuinigingen, ombuigingen en een lastenverhoging en daarmee nemen we onze verantwoordelijkheid, de tekorten worden nu aangepakt, we schuiven de rekening niet door. Goed besturen is ook tijdig bijsturen en dat wordt hier gedaan.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Dank u wel, voorzitter. Mevrouw Rogge heeft een gigantisch voordeel ten opzichte van mij, het zal een jaar of 35 schelen denk ik. Als je kijkt naar de afgelopen jaren, ik herinner me 2023 nog zeer goed, waarin er zoals ik al zei ronkende oneliners kwamen, 'begroting in evenwicht' en we de vervolgens gerealiseerde werkelijkheid daarnaast zetten dan zien we in 2024 een tekort van € 1 miljoen tot € 2 miljoen, in 2023 een fors tekort van ik geloof € 2 miljoen en in 2022 een structureel tekort van € 700.000,00. Wat leert u van die geschiedenis of zegt u 'ik geloof het weer helemaal'? Iedere keer de geloofwaardigheid van het college dat zegt 'we hebben een begroting in evenwicht', maar we moeten een jaar later toch weer constateren dat dit niet klopt. Wat leert u van de afgelopen jaren?

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank, voorzitter. We bespreken hier vandaag een begroting, maar het is natuurlijk een momentopname, er wordt in een jaar altijd gekeken of we op de goede koers zitten en of we moeten bijstellen, dat gebeurt met nota's die we ontvangen. Dat doen we ook, maar het gaat erom dat het meerjarenperspectief uiteindelijk goed is en we als Wassenaar genoeg geld hebben om te kunnen blijven investeren en dat is het geval.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, ik geloof mevrouw Rogge helemaal. Met betrekking tot het voldoende geld gaat het natuurlijk hard achteruit en ik heb een week geleden een liquiditeitsbegroting voor de komende jaren gezien die anders aantoont, maar dat ook weer terzijde, ik ben het ook helemaal met u eens dat je in een jaar allerlei zaken kunt tegenkomen, maar u hebt het over een balans en dat soort zaken en dat is nu net mijn vraag. Als u kijkt naar de afgelopen jaren bent u dan van mening dat deze gemeente permanent in balans was en er in alle afwegingen voor heeft gezorgd dat wat eruit moest komen, namelijk de begroting, er zowel aan de productiezijde als aan de financiële zijde ook uit is gekomen?

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank, voorzitter. Eerst nog even over die liquiditeitsprognose. Wij worden als gemeente niet beoordeeld op hoeveel geld we op de bank hebben staan, er wordt gekeken of onze begroting in balans is, of we genoeg inkomsten hebben om de uitgaven mee te dekken en dat is in Wassenaar het geval. Geen enkele gemeente in Nederland kijkt naar de liquiditeit en dat doet onze toezichthouder, de provincie, ook niet. Als je kijkt naar de balans dan constateer ik op dit moment dat we genoeg geld hebben om de uitgaven te dekken en ik denk dat het heel gunstig voor Wassenaar is als we zo doorgaan. Met uw goedkeuring ga ik door, voorzitter.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Rogge**: Ik zei net al dat we wel moeten bezuinigen en ombuigen en dat de lasten moeten worden verhoogd. Er wordt bijvoorbeeld op basis van de landelijke hervormingsagenda bespaard op de jeugdzorg. We zijn hierin samen met de regio Haaglanden wel een van de koplopers. De eigen bijdrage voor de WMO wordt weer ingevoerd en we kijken ook kritisch naar de eigen organisatie door externe inhuur te beperken. We verhogen de ozb echt alleen als dit niet anders kan en dan nog steeds zo laat en zo min mogelijk. Een investering is echt groot, neem bijvoorbeeld de

verbouwing van De Paauw. Onze inwoners willen dit karakteristieke monument graag voor ons dorp behouden, maar het moet van binnen behoorlijk worden opgeknapt en dat staat nu voor € 12,3 miljoen in de boeken. De VVD vindt het belangrijk dat we goede controle op dit project en het financiële beheer ervan houden om te voorkomen dat de kosten uit de hand lopen, ik heb daarover een vraag aan het college, ik las in de risicoparagraaf dat we nog geen projectcontroller die hieraan kan bijdragen, hebben aangesteld. Waar ligt dit aan en is er wel zicht op een aanstelling? Wij verzoeken het college hier in ieder geval haast mee te maken. We moeten dit project nauwlettend volgen en goed met elkaar bespreken en wat ons betreft is de P&C-commissie hier een goede plek voor. In deze tijden vergt het extra inspanning, maar onze begroting is op orde en we nemen hierin onze verantwoordelijkheid, maar we moeten het samendoen, ook de partijen waarmee we samenwerken moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Een groot deel van onze taken en dus financiën loopt via zogenaamde Gemeenschappelijke Regelingen, of GR'en, denk aan de Veiligheidsregio, de GGD, Veilig Thuis en Avalex. Onze gemeente werkt in acht GR'en samen en we hebben in de zienswijze aan al die GR'en gevraagd om met bezuinigingen te komen. Er blijkt echter uit onze begroting dat dit niet is gelukt, we zien overal bij de GR'en lastenverhogingen, deze samenwerkingsverbanden gaan ons in totaal ruim € 400.000,00 extra kosten en dat is op de lange termijn niet houdbaar. Daarom roept de VVD het college op om hierover een stevig gesprek met de GR'en te voeren en ook zelf goed te kijken naar mogelijkheden om hierop te bezuinigen. Daarvoor dien ik mede namens Lokaal Wassenaar! en GroenLinks een motie in, ik doe hem u zo toekomen.

De **voorzitter**: Prima, dan is de motie bij dezen ingediend en krijgt die het nummer 1.

Mevrouw **Rogge**: Dank. Door zorgvuldig en evenwichtig om te gaan met onze financiën kunnen we bezuinigingen op onze voorzieningen voorkomen en blijvend investeren in de toekomst van Wassenaar. We hebben die investeringen nodig om ons dorp leefbaar en levendig te houden, we willen namelijk niet dat ons dorp verpaupert of inslaapt. We investeren in een veilig en schoon dorp, in nette stoepen en groenonderhoud, in het onderhoud van wegen en bruggen en het onderhoudsniveau is verhoogd, we zien het om ons gebeuren, er wordt gemaaid, geschoffeld, gebladblazerd, afvalbakken worden geleegd en wegen en stoepen worden gerepareerd. Hierbij herhaal ik onze oproep aan de inwoners: mocht u een plek zien waar het nog niet op orde is, meld dit dan in de Mijngemeente-app, ik sprak laatst een buurtgenoot die op woensdag een melding deed en op donderdag was het opgelost. De recente oproep van de wethouder aan de buurtverenigingen om hun top 5 door te geven, waarderen wij ook. We zetten in op handhaving van veiligheid en het aanpakken van overlast en we investeren in onze dorpskern, het kwam al aan de orde, zodat inwoners en bezoekers daar met plezier naartoe gaan en het ondernemingsklimaat goed is. Dat laatste geldt natuurlijk niet alleen voor de dorpskern, maar voor heel Wassenaar. We zien de eerste veranderingen al en daar wordt positief op gereageerd. De dorpskern wordt ook klaargemaakt voor de toekomst, inclusief klimaatverandering, helaas zagen we recent in Spanje dat dit hard nodig is. De dorpskern wordt bestendig tegen hittestress en er komen meer bomen en een goede waterafvoer. We kijken uit naar de oplevering, maar we hebben wel een vraag aan het college: is er al iets bekend over onze subsidieaanvraag bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland? Wij investeren ook in sport waarmee we bijdragen aan de gezondheid van onze inwoners en aan sociale verbinding, dat is in deze tijd hard nodig. De gemeentelijke sporthal is inmiddels volop in gebruik en niet alleen voor sport, ik heb er onlangs met onze zoon ook een vaccinatie gehaald en ook daarvoor is het fijn dat we deze gemeentelijke hal tot onze beschikking hebben. We investeren in woningbouwprojecten die zorgen voor betaalbare woningen in Wassenaar, we investeringen in onderwijs, in schoolgebouwen en dragen daarmee bij aan een goede start voor onze jeugd. Met betrekking tot de jeugd noemde ik zojuist al dat de hervormingsagenda goed werkt. De VVD ziet uit naar het preventief jeugdbeleid dat volgt, we vinden het belangrijk dat hierin wordt ingezet op de zelfredzaamheid van jongeren, zodat zij zelf hun problemen kunnen oplossen en indien nodig de hulp van een professional kunnen inschakelen. We vinden het goed te lezen dat we bijvoorbeeld het programma Mentaal Lokaal Wassenaar! hebben. Dat staat natuurlijk los van de politieke partij, maar hierin leren jongeren dat het leven soms ook tegenslagen kent, dat dit erbij hoort en dat dit niet direct reden tot zorg is. In ons coalitieakkoord staat dat we inzetten op jongerenparticipatie en we zijn benieuwd hoe dit eruit gaat zien. Mocht het mogelijk zijn om een jeugd- of jongerenraad te installeren dan is de VVD daar groot voorstander van. Om gezond en veilig te kunnen opgroeien, is het ook belangrijk dat je veilig op de fiets naar je sportvereniging of de muziekschool kunt. De VVD heeft in deze raad meerdere malen aandacht gevraagd voor verkeersveiligheid en specifiek voor veiligheid op de Dr. Mansveltkade. Naar aanleiding van een motie die ik in 2022 samen met de heer Gankema indiende, wordt deze route naar de sportclubs in 2026 tegelijk met de werkzaamheden van Dunea aangepakt, maar de situatie ter plekke wordt er niet beter op, er wordt in Oostdorp nu gesloopt en gebouwd, daar is extra bouwverkeer wat de verkeerssituatie onoverzichtelijk en nog minder veilig maakt. Het college heeft toegezegd om na de zomer van 2024 met een plan voor dit bouwverkeer te komen en daarbij primair rekening met de fietsveiligheid te houden. Dat plan

hebben wij nog niet gezien en de bouwwerkzaamheden zijn inmiddels begonnen. Kan het college zorgen dat hiervoor nog voor de kerst een tijdelijke oplossing is gevonden? Denk aan een tijdelijke omlegging van het fietspad of extra verlichting, verzin iets. Wij ontvangen graag een toezegging hierop. We willen ook graag breder naar fietsveiligheid kijken, er gebeuren tenslotte ook veel ongelukken met ouderen. Iedereen in ons dorp moet veilig van A naar B kunnen en helaas is dat nu niet het geval. Wassenaar is de op een na onveiligste fietsgemeente van Nederland en daar moeten we tegen in actie komen. Daarom dien ik namens de VVD, D66 en de PvdA een motie in waarin we het college oproepen om met een actieplan te komen om die fietsonveiligheid aan te pakken.

De **voorzitter**: Dan maakt hij onderdeel uit van de beraadslagen en krijgt hij nummer 2.

Mevrouw **Rogge**: Dank. Op die fietsveiligheid na hebben we het hier in Wassenaar heel goed voor elkaar, ik ben trots op hoe wij samen aan de slag zijn voor Wassenaar en op de resultaten die wij deze periode hebben bereikt en dat kon dankzij sterk financieel beheer. Ik was vorige week bij een politiek café van de VVD in Oegstgeest aanwezig, daar gingen we met partijgenoten uit de regio over de gemeentefinanciën in gesprek. Het is altijd leuk om ervaringen uit te wisselen en van elkaar te leren, ik hoorde verhalen over achterstallig onderhoud, bruggen die dicht moeten voor vrachtverkeer omdat de veiligheid niet meer is te waarborgen, schulden van € 50 miljoen en over ozb-verhogingen van 30%. Toen wij een toelichting op onze begroting gaven, viel iedereen van zijn stoel: wat hebben jullie een prachtige positie. Met die woorden wil ik graag afsluiten, we hebben in Wassenaar een prachtige positie en die houden we ook zolang we degelijk blijven begroten en besturen. Daar kunnen de inwoners van Wassenaar ons straks op afrekenen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan is het woord nu aan de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u wel, voorzitter. Ik begin met een persoonlijk feit, ik werd vanochtend wakker met pien in de harses, zoals we dat in het oosten zeggen en dat is niet over, dus mocht deze voordracht wat warrig overkomen dan gooi ik het op dit ziektebeeld. Zoals u wellicht weet, woonde ik vier jaar in Jakarta en daar heb je een gerecht dat nasi tjampoer heet, dat is zoiets als nasi rames, maar dan goedkoper en net zo lekker. Je zou mijn voordracht daarmee kunnen vergelijken, het is van alles een beetje en ik hoop dat het u smaakt. Ik begin met een gedicht, dat wordt tegenwoordig in de volksvertegenwoordiging vaker gedaan en dit is vrij naar Gerrit Komrij, ik heb het eigenlijk zelf geschreven, maar ik heb het van Gerrit gejat, ik mag Gerrit zeggen, want... Dat is een privéverhaal en daar vertel ik straks tijdens het eten graag iets over. Het is een spannend verhaal uit het boek 'Vrolijke bespiegelingen over de tijdgeest'. 'Bepaal op je gevoel en finish en vertrek op je gemak. Het oud verhaal van Wassenaar en de slak en wat Wassenaar ook nimmer schaadt, is een goed ambtenarenapparaat.' Dat was het en dan ga ik nu verder met iets inhoudelijks. We hebben het vandaag over belangrijke zaken of marginale zaken, maar we hebben het hele verhaal dat we hier vandaag houden bij de bespreking van de kadernota ook al gehouden. Daarin werd een soort beeld geschetst van de kant die we op willen en het grappige is dat velen destijds zeiden 'we nemen hier vanavond geen beslissingen, dat doen we pas bij de begroting' en vanavond zullen we horen 'we doen precies wat we tijdens de behandeling van de kadernota hebben afgesproken, vandaar dat we deze begroting goedkeuren'. Weg debat dus en ik denk dat... Er werd net de vergelijking met de USA gemaakt en ik weet niet of zij vanavond ook allemaal met ons meekijken, maar ik schat in dat we daarin worden teleurgesteld. Ik hoorde niet alleen van de oppositie, maar ook van de coalitie en het college 'we zitten in zwaar weer', 'er komt een storm op ons af' en 'alle zeilen bijzetten'. U kunt ze wel bedenken, maar ik heb ook vernomen dat vanavond een aantal moties wordt ingediend die dit gevaar niet zo zien, ik heb het bijvoorbeeld over een pop-upmuseum dat er zou moeten komen. Dat kost wel wat geld, maar dat kan blijkbaar. Een jongerenraad, daar werd net ook al aan gerefereerd, laten we daar onderzoek naar doen, kijken of het kan en dan geven we daar ook geld aan uit. Dat zijn allemaal zaken en blijkbaar hoeven we het niet zo nauw met de financiën te nemen, maar wij denken daar anders over. Ik constateer ook dat bijvoorbeeld de uitgaven voor 'Iedereen doet mee' en inclusiviteit van € 60.000,00 teruggaan naar € 30.000,00, ik denk dat de PvdA daar straks ook nog iets over wil zeggen. Dat is een halvering van het budget en ik dacht tot 4 november jl. 'waarom is daar eigenlijk een budget voor want als er één buzzwoord is dat we vaak horen dan is het inclusiviteit. Ik bracht dat op 4 november jl. tijdens de fractievergadering ter sprake en toen werd gezegd 'ja maar dat is nog wel degelijk nodig in Wassenaar' en daarbij verwijs ik ook naar de nieuwe sporthal. Daar kun je wel boven komen, maar dan moet je het knopje op de lift wel ingedrukt houden, anders kom je vast te zitten en als je bij de bar bent en je als mindervalide naar het terras wilt dan is dat helaas niet mogelijk. We hebben het over kleine marges, we gaan het hebben over € 60.000,00 naar € 30.000,00, het is eigenlijk allemaal maar klein bier als je kijkt naar de € 93 miljoen die we als gemeente te besteden hebben. Over € 80 miljoen zijn we het eigenlijk allemaal eens en dat gaat goed... Laat me ook duidelijk zijn, we moeten als bestuurders ook de zaken die goed gaan benoemen. Het vertrouwen van de

inwoners in de overheid neemt af en dat is jammer en betreurenswaardig en het is daarom goed om zaken die goed gaan ook duidelijk te benoemen, ik noem de aanpassing van de speeltuin aan de Dr. Mansveltkade en, wellicht is het u ook opgevallen, de verlichting bij de zebrapaden als voorbeeld, dat zijn buitengewoon goede verbeteringen en daar hebben wij als raad eigenlijk helemaal niets mee te maken, dat heeft het ambtenarenapparaat autonoom zo gedaan. Het is ook wel eens goed om te zeggen dat wij ons niet overal mee hoeven te bemoeien en dat zaken soms ook vanzelf goed gaan. We hadden het al over de kadernota en tijdens de behandeling van die kadernota heb ik al zaken aangegeven die ik graag in de uitwerking van de begroting zou willen terugzien omdat op dat moment niet duidelijk was hoe we bepaalde bezuinigingen willen realiseren. Dat is helaas in de begroting niet gebeurd en ik noem de bezuinigingen binnen de WMO. Er komt een inkomensafhankelijke bijdrage, maar de Raad van State heeft het kabinet ook al gewaarschuwd: waarop is die bezuiniging gestoeld? Die zet daar grote vraagtekens bij en ik zet ook grote vraagtekens bij de haalbaarheid van de bezuinigingen in deze begroting. Hetzelfde geldt voor de bezuiniging op de jeugdzorg, welke gevolgen heeft die? Er wordt verwezen naar het preventiebeleid, maar zoals we allen vast wel weten, kost het preventiebeleid jaren en je kunt niet verwachten dat je dit van de ene op de andere dag realiseert. Het is daarom wel realistisch om dat in de begroting op te nemen. Het college geeft het goede voorbeeld door € 350.000,00 op eigen inkoop te besparen en dat is ook een vreemde manier omdat dit bedrag de afgelopen jaren altijd nodig was en nu ineens doodleuk wordt gezegd 'ik zet er een streep doorheen, we hebben dat bedrag niet nodig'. Of je had de afgelopen jaren te veel geld of je bent nu niet met realistisch begroten bezig. Ik heb de afgelopen week een ingezonden brief naar De Wassenaarse Krant gestuurd waarin ik aangaf dat slecht bestuur geld kost en ik noemde het dossier Renbaan Duindigt als meest prangende voorbeeld van de ontwikkelingen hier in de raadzaal. Wij hebben daar tijdens de afgelopen raadsvergadering kort over gesproken en het was frappant te zien dat we ongeveer een uur voor aanvang een brief kregen en de initiatiefnemer van het voorstel Renbaan Duindigt dit in de krant omschreef als 'ik kreeg een lullig briefje van de wethouder', ik ben het daar eigenlijk wel mee eens, we hebben afgesproken dat we een betere bestuurscultuur wilden hebben en ik vraag de burgemeester als voorzitter van onze raad, maar ook van het college hoe hij terugkijkt op wat er de vorige keer gebeurde, of dit in het college is besproken en of hieruit nadelige financiële gevolgen zijn voortgekomen want de initiatiefnemer liet in de krant weten dat hij juridische stappen onderneemt en die kosten ons geld. Dat bedoel ik met 'slecht bestuur kost geld'. Ik heb nog 1.40 minuut die ik besteed aan het kopje Inhuren van bekende Nederlanders voor een goed doel, ik heb daar vragen over gesteld. Er zijn mensen die zeggen dat je daar niets over mag zeggen omdat het programma Opgroeien in een kansrijke omgeving iets heel goeds is, maar u moet weten dat er € 5.250,00 aan een bekende Nederlander werd betaald om een halfuur op het podium te verschijnen. Daarnaast is € 2.500,00 besteed aan het filmen van dit evenement en dan de vragen die ik hierover aan de wethouder heb: kan de wethouder aangeven hoe dit proces verloopt, wordt dit aan een wethouder voorgelegd, beslissen ambtenaren dit zelf en waar kunnen wij de film, die voor € 2.500,00 is gemaakt, terugkijken? Dames en heren, ik ga afronden. Wij vinden het belangrijk dat de € 93 miljoen die wordt uitgegeven daadwerkelijk ten goede aan de Wassenaarders komen. Wij willen door middel van dit debat ons steentje daaraan bijdragen en we hopen dat dit met onze voorstellen wordt gerealiseerd. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Op de valreep een interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank, voorzitter. Allereerst complimenten voor de heer Gankema, ik kijk altijd uit naar zijn bijdrage die soms over een baron, soms over de ambtelijke mode en vandaag over nasi gaat. Ik vind dat altijd hartstikke leuk, ik heb eigenlijk dezelfde vraag als aan mijnheer Hendrickx, ik hoor heel veel over wat er volgens Lokaal Wassenaar! niet goed gaat, welke voorstellen hebt u concreet om de gemeentefinanciën op orde te houden?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u, voorzitter en dank ook voor de vraag. U hebt mij die vraag de vorige keer bij de behandeling van de kadernota ook gesteld en ik heb een minuut de tijd om daar iets over te vertellen. Wij ondersteunen het voorbeeld van de heer Hendrickx over de toeristenbelasting, dan heb je al een miljoen binnen. Wij vinden dat de gemeente zich heel erg moet concentreren op de uitvoering, wat is belangrijk en wat komt rechtstreeks aan de inwoners ten goede, en veel minder op beleid. Wij hebben in debatten vaak aangegeven dat we het inhuren van externe consultants voor haalbaarheidsonderzoeken naar een strandvisie en een economische visie zonde van het geld vinden, wij zien liever dat zaken rechtstreeks aan de burgers ten goede komen.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Daar sluiten wij ons natuurlijk bij aan, maar we investeren in Wassenaar ook in de dorpskern, een schoolgebouw en onderhoud der wegen en bruggen. Wilt u meer of andere zaken doen of wilt u zaken niet doen?

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u, voorzitter. We zijn het bijvoorbeeld oneens over het centrumplan en dat is al € 5,8 miljoen. Die heb ik dan alweer kunnen inkoppen.

De **voorzitter**: Interrupties gaan in tweeën, maar deze was wel heel kort.

Mevrouw **Rogge**: Ik heb natuurlijk nog een nieuwe interruptie en dan moet ik even naar mijn plaats rennen en weer gaan zitten. Dit is een nieuwe interruptie, nee als reactie, ik begrijp het, wij staan daar inderdaad anders in, wij denken dat de dorpskern erg waardevol voor de Wassenaarders is, maar gelukkig zijn we het over een aantal andere zaken wel eens.

De **voorzitter**: Wilt u daar nog op reflecteren?

De heer **Gankema**: Op dit moment staat er bij de investeringen ook een vrij groot bedrag voor de invoering van 30 km/uur, er is ooit bedacht dat wij in heel Wassenaar 30 km/uur zouden invoeren, maar het bedrag daarvoor hoeft niet zo groot te zijn als er nu als investering staat. Dat zou ervoor pleiten om die 30 km/uur in heel Wassenaar in te voeren, dat voorkomt sluipverkeer en het zorgt ervoor dat de fietsers, waar ik zo veel over hoor, ook veiliger van A naar B kunnen. Volgens mij is het een groot winstpunt als we die 30 km/uur zo snel mogelijk en tegen lage kosten invoeren.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge ten slotte.

Mevrouw **Rogge**: Laten we eerst afwachten wat er uit het burgerberaad komt. Wij hopen natuurlijk ook op geld voor de verkeersveiligheid, voor de fietsveiligheid, dat zou een van de zaken zijn.

De **voorzitter**: Dank u wel en dank u wel, mijnheer Gankema. Dan geef ik het woord aan mevrouw Everard.

Mevrouw **Everard**: Ja dank, voorzitter. Dit is mijn eerste bijdrage aan de algemene beschouwingen als fractievoorzitter van het CDA Wassenaar, het gaat soms sneller dan je denkt en ik moet er zelf nog wel een beetje aan wennen, maar we hebben er zin in. Allereerst spreek ik mijn dank uit voor de goed leesbare begroting en de tafeltjesavond van vorige week, dat hebben de ambtenaren goed gedaan. Ik vond het fijn om de begroting met al die plannen om Wassenaar nog mooier te maken, te lezen, dat is ook mijn inzet als vertegenwoordiger van het CDA. Dat willen wij niet alleen met de coalitie en niet alleen met de oppositie doen, maar graag samen met alle Wassenaarse raadsleden, samen bouwen aan een mooier Wassenaar en ook aan een mooier politiek Wassenaar. Het CDA is trots op Wassenaar, Wassenaar is niet alleen een hele grote gemeente met heel veel groen, natuur, ruimte en veel verschillende landschappen, maar ook een mooie gemeente met heel veel mooie inwoners die zich voor elkaar inzetten. De samenleving pakt heel veel zaken zelf op, denk bijvoorbeeld aan de vrijwilligers die zich inzetten voor de stichtingen, het onderwijs, de kerken, de voedselbank, de kledingbeurs, sportverenigingen, buurtverenigingen, scouting, SchuldHulpMaatjes, muziekverenigingen, kunst, cultuur, ouderenzorg, de Oranjeverenigingen, serviceclubs, de volkstuinverenigingen en ik mis er nog heel veel. Samen maken wij Wassenaar een echte verantwoordelijke samenleving die wij willen koesteren en stimuleren. Dan onze eerste vraag. Besteden we in de begroting wel voldoende aandacht aan deze mooie verantwoordelijke samenleving, houden we in ons beleid en de uitvoering wel voldoende aandacht voor het stimuleren en versterken van het werk van deze clubs en inwoners? Wij hebben het idee dat dit beter kan en moet. In de begroting zien wij veel aandacht voor onze jongeren en daar is het CDA blij mee, maar het gaat wel vaak over preventie en voorlichting, het is heel veel zenden. Wij zouden het juist mooi vinden als we jongeren ook als ervaringsdeskundigen om input vragen, zodat zij kunnen meedenken bij de onderwerpen die hen aangaan want insprekers zijn nooit jong, terwijl zij toch een grote groep in Wassenaar zijn. We kunnen Wassenaar samen met deze groep Wassenaarders nog mooier maken en wij zijn er voorstander van om voor het brede jeugdbeleid met een jeugdraad te werken en we vragen hoe het college naar dat idee kijkt. Dan betaalbare woningen. Wassenaarse jongeren en starters vissen te vaak achter het net, senioren die willen verhuizen, lopen tegen belemmeringen op en ook voor gezinnen met middeninkomens is het steeds lastiger om een woning in Wassenaar te vinden terwijl het juist zo belangrijk is dat deze mensen hier blijven. We hebben leraren, agenten en verpleegkundigen nodig. Deze raad heeft een aantal besluiten genomen, maar een Wassenaarder kan niet in een raadsbesluit of een notitie wonen, het duurt te lang voordat er echt

woningen worden gebouwd. We zijn inmiddels bijna vijf jaar met Den Deyl bezig, kan met college aangeven waardoor de uitvoering zo lang op zich laat wachten en zijn er mogelijkheden om dit in de toekomst te voorkomen? We zijn ook kritisch op een tweetal projecten, de Warenar in combinatie met het museum Wassenaar en de huisartsenpost in de Sint-Jozefkerk. Het CDA maakt zich zorgen om de huisartsen in ons dorp en een huisartsenpost zou een waardevolle nieuwe maatschappelijke bestemming kunnen zijn en zorgen voor een tweede leven voor de Sint-Jozefkerk. We moeten oppassen dat we ons niet te veel door nimby's, not in my backyard, laten domineren. Natuurlijk moet er goede inspraak zijn, maar de gemeente moet ook de maatschappelijke noden juist stimuleren en omarmen. Daarbij de volgende vragen. Hoe staat het met de ontwikkeling van de huisartsenpost, wanneer kan de verbouwing daadwerkelijk starten, wanneer kunnen de huisartsen hier intrekken en welke stappen heeft de gemeente gezet om dit project te versnellen? Dan de Warenar, een mooie plek waar de Wassenaarse inwoners samen kunnen komen om cultuur te beleven en daarmee vervult de Warenar een belangrijke functie in het zorgen voor sociale verbinding in ons dorp. We vinden het belangrijk dat de Warenar behouden blijft en het zou heel mooi zijn als dit in samenhang met het museum van Wassenaar kan. Wassenaar heeft een zeer rijke geschiedenis, een uitgebreide kunstcollectie en waardevol cultureel en natuurlijk erfgoed. Het CDA is daar ook trots op en een museum van Wassenaar dat altijd deze kenmerken tentoonstelt, zou op zijn plek zijn, maar het onderzoek naar de haalbaarheid hiervan duurt lang en had wat het CDA betreft sneller gekund. We kunnen intussen starten met een pop-upmuseum voor Wassenaar, georganiseerd door Wassenaarders. Hoe kijkt het college daarnaar en wanneer kunnen we de uitkomsten van het onderzoek naar de Warenar verwachten? Het CDA is er trots op dat Wassenaar bijdraagt aan de opvang van vluchtelingen, van de twintig rijkste gemeenten van Nederland zijn wij een van de weinigen die een substantiële bijdrage leveren en het is goed om daar even bij stil te staan. Het maakt je als Wassenaarder trots dat Wassenaar wel zijn verantwoordelijkheid pakt voor de problemen die er in de maatschappij zijn. Ook onze inwoners doen veel voor deze groep mensen, bijvoorbeeld kleding inzamelen, sporttraining geven en het organiseren van een jongerenrestaurant, maar de problemen die hiermee gepaard gaan, moeten worden aangepakt. Het CDA ziet graag meer gezinnen en minder alleenstaande jongemannen. De locatie Duinrell is juist bij uitstek geschikt voor het huisvesten van gezinnen en de vraag aan het college is: is het mogelijk om meer gezinnen op Duinrell te huisvesten en ook hier onze verenigingen en vrijwilligersorganisaties bij te betrekken, bent u bereid dit met het COA te organiseren? Wij denken aan minimaal de helft gezinnen. Het is ook goed dat, zolang de werkzaamheden op de ANWB-locatie nog niet zijn gestart, hier Oekraïners worden opgevangen en daarbij hebben wij de volgende vraag. Wassenaar loopt erg achter wat betreft de gemeentelijke taakstelling voor het huisvesten van statushouders, is overwogen om een deel van deze statushouders tijdelijk op de ANWB-locatie of in leegstaande hotels te huisvesten? Dat zorgt ook voor minder druk op bijvoorbeeld verschillende buurten, zoals de De Lignestraatbuurt, Oostdorp en Kerkehout. Dan de financiën. Het CDA is van mening dat het college zorgt voor een goede begroting, maar we betreuren het wel dat de ozb moet stijgen. Door de hoge woningwaarde in Wassenaar betalen veel mensen met gewone inkomens hele hoge belastingtarieven en wij vinden dat echt zorgelijk voor onze dorpsgenoten. Daarbij de vraag aan het college wat we extra kunnen doen om eigenaar-bewoners met normale inkomens die hierdoor in de problemen komen te ondersteunen. Ook de rioolheffing voor alleenstaanden stijgt met 45% en dat kan in combinatie met de ozb-stijging voor flinke problemen voor deze groep zorgen. Daarbij hebben we ook een vraag aan het college: is ook gekeken naar alternatieve instrumenten om deze groep iets meer te ontzien? ik sluit af. Het CDA is erg blij met deze begroting en we kijken uit naar het antwoord van het college.

De **voorzitter**: Ik dank u wel, dan is nu het woord aan mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u, voorzitter. Het is goed om te zien dat het college de vier kaders die GroenLinks tijdens de behandeling van de kadernota heeft meegegeven, heeft opgepakt en ik loop deze vier kaders nog een keer na. Kader 1, Verminder de inhuur. Het verminderen van inhuur is goed in de begroting meegenomen, maar er is nog wel een enorme slag te staan. In 2023 besloeg inhuur nog steeds meer dan 29% van onze totale loonsom en ook missen wij een visie hierop. Wij vinden visievorming hier belangrijk omdat inhuurvermindering niet alleen gaat om kostenbesparing, maar ook om het vermijden van schijnzelfstandigheid en het stimuleren van een duurzame arbeidsmarkt. Met andere woorden, het gaat om goed werkgeverschap en het duurzaam omgaan met onze organisatorische kennis en ervaring. Kader 2, Vergroot de focus op goed onderhoud. Wellicht een vreemde oproep in een tijd van financiële ravijnen, maar het valt ons op dat er gegeven onze grote uitdaging om het groen en het blauw voor de gehele regio te beschermen binnen de portefeuille Fysieke leefomgeving weinig budget voor onze ruimtelijke puzzels, onze natuur en ons waterwingebied wordt vrijgemaakt, dat is volgens ons kortzichtig. Het gebruik van onze schaarse ruimte, onze ruimtelijke ordening, vergt de komende jaren veel meer aandacht en budget dan nu wordt vrijgemaakt. Wij maken ons nog steeds zorgen over gebrekkig onderhoud en ik citeer de

volgende zin uit de begroting als voorbeeld: 'Het haalbaarheidsonderzoek naar de herbestemming van de Warenar is nog in ontwikkeling'. Hoe lang nog? Ons dorp wenst helemaal geen extra onderzoeken die in een la belanden, de wensen vanuit ons dorp zijn duidelijk genoeg: onderhoud dit mooie pand fatsoenlijk en behoud daarmee de theaterfunctie. Kader 3, Versterk de uitvoering ten opzichte van het beleid. Wij missen in dit kader nog steeds de duidelijke keuze voor temporisatie van nieuw beleid en het vermijden van verkenningen en onderzoeken waarvan al van tevoren duidelijk is dat ze weinig anders opleveren dan de meest voor de hand liggende conclusie. Dat kost dubbel geld, niet alleen worden consultants onnodig gespekt, het vertraagt ook onze uitvoering, ik noemde de Warenar net al en een ander voorbeeld is sporthal De Schulpwei. Het is niet zo lang geleden dat uw college deze raad vroeg om met spoed extra geld voor de tijdige opening van onze nieuwe sporthal De Duinpan vrij te maken omdat geen sprake meer zou zijn van veilig sporten in de Schulpwei. Tijdens de voorbereiding van het amendement van DLW bleek dat de Schulpwei ineens wel veilig wordt geacht en dat de pacht van de grond niet met één of twee jaar maar tot 2038 is verlengd. Dat bevreemdt ons en dan nu nog eens € 50.000,00 vrijmaken voor een onderzoeksverkenning, nee dank u, verkopen die hal en de bespaarde onderzoekskosten elders en beter inzetten, bijvoorbeeld additionele versterking van het groen in Noord zou een aardig idee zijn. Kader 4, Pak overtredingen aan. Het is goed dat de naleving van de toeristenbelasting wordt opgepakt al lijkt de verwachte voortgang langzaam te gaan. Dat hebben wij al eerder gezegd, het kan toch niet langer zo zijn dat de gemiddelde inwoner van Wassenaar meer Airbnb's en vergelijkbare locaties kent dan onze eigen gemeenteadministratie. Ook de verbetering op het gebied van de naleving van de Wet Markt en Overheid gaat ons te langzaam. Het college is nu echt aan zet om dat te versnellen, zeker voor de twaalf woningen die wij nog steeds in ons bezit hebben. Overigens zou de geplande verkoop van deze twaalf nog resterende woningen in ons bestand een stuk soepeler verlopen als de huurmarkt conform zou worden en daarnaast gas, water en elektra geen onderdeel van de huurprijs meer zouden uitmaken. Tijdens de behandeling van de kadernota vatten wij onze vier kaders samen met een oproep aan uw college om het projectmanagement verder te versterken. Daarom is het goed om in de begroting te lezen dat er een projectcontroller wordt aangetrokken, maar de volgende zin baart ons grote zorgen, 'De organisatie beschikt nog niet over een dergelijke functionaris en dat geeft een extra risico op overschrijding van tijd en geld'. Wij hopen toch echt dat uw college ervoor zorgt dat dit risico zich niet voordoet, de mitigerende maatregel ligt namelijk nogal voor de hand, simpelweg wachten met het starten van nieuwe grote projecten tot deze projectcontroller is aangenomen en ingewerkt. Naast de voorgaande vier onderwerpen die wij tijdens de kadernota al hebben benoemd en besproken, vallen ons in deze begroting drie extra onderwerpen op, parkeren, afvalreductie en de riool- en waterzorgheffing. Parkeren staat aan de uitgavenkant van onze begroting, maar gegeven de druk op onze natuur, onze verkeersveiligheid en onze financiën hoort parkeren volgens ons naar de inkomstenkant van onze begroting te worden verschoven. U hebt ons het voorbeeld van het Texelvignet al vaker horen noemen en volgens ons wordt het echt tijd om serieus een Wassenaarvignet te onderzoeken omdat dit in ons toeristische dorp miljoenen aan inkomsten oplevert. Ons buurdorp Katwijk haalt in 2025 € 4,7 miljoen aan parkeerinkomsten op en dat zijn bedragen die onze begroting ook goed kan gebruiken. Het gaat niet alleen om de inkomsten, het pakt ook beter uit voor onze natuur en verkeersveiligheid, voor de leefbaarheid in ons dorp dus. De afvalreductie is nog steeds niet consistent in onze begroting doorgevoerd. Nogmaals, de beste manier om de afvalverwerking voor onze inwoners goedkoper te maken is om onze inwoners te inspireren en helpen om hun afvalproductie te reduceren. Wij missen urgentie op dit terrein en zien uit naar de concrete plannen van het college op dit punt. Wij vinden de geplande verhoging van de riool- en waterzorgheffing van 45,8% voor eenpersoonshuishoudens onuitlegbaar richting eenpersoonshuishoudens en ook in deze tijdspanne waarin watermanagement steeds ingewikkelder wordt en de hoeveelheid water die wordt verbruikt er echt toe begint te doen. Daarom dienen wij mede namens de PvdA en DLW een amendement in dat de volgende wijzigingen in de door het college voorgestelde plannen aanbrengt. Het vastrecht voor huishoudens wordt gesplitst in een vastrecht voor eenpersoonshuishoudens ter hoogte van € 145,20 en een vastrecht voor meerpersoonshuishoudens van € 215,04. De heffing voor eenpersoonshuishoudens gaat daarmee met 7,2% in plaats van met 45,8% omhoog en de prijs per kubieke meter boven de 250 m^3 gaat van € 1,85 naar € 2,20. Hiermee blijft het basistarief voor normaal verbruik acceptabel laag voor alle huishoudens. Dit amendement zorgt ervoor dat drie belangrijke doelstellingen van de riool- en waterzorgheffing, te weten tijdigere verzending van aanslagen dan voorheen, een eerlijkere behandeling van eenpersoonshuishoudens ten opzichte van meerpersoonshuishoudens en het belasten van waterverbruik in lijn met het principe dat de vervuiler betaalt. U wacht op een punt voorzitter, dan kunt u een cijfer aan het amendement geven.

De **voorzitter**: Het is een amendement, dat ga ik een letter geven en dat wordt A. Deze maakt het onderdeel uit van de beraadslagingen.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank. U bent met het indienen van het amendement aan het einde van uw inbreng, dat is het geval. We gaan als een speer, maar dan gaat het niet lukken met het eten. Vindt u het een goed moment om nu even de benen te strekken? Zullen we dan... Sorry mijnheer Hendrickx, u kijkt: wat is dit voor vreemd voorstel?

De heer **Hendrickx**: Niet dat ik ertegen ben, maar ik begrijp het niet. Gaan we nu pauzeren om uit te lopen zodat we met het... Ah, dat is het. We zijn te efficiënt.

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering en we gaan om 16.00 uur verder.

Schorsing

De **voorzitter**: Als iedereen weer gaat zitten en de rust in de raadzaal wederkeert dan geef ik graag het woord aan de heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel, voorzitter. Het is belangrijk om vooruit te durven kijken naar hoe Wassenaar er in 2030 en verder in de toekomst uitziet, dit is voor D66 als progressieve partij vanzelfsprekend. Wat is er nodig om te zorgen dat Wassenaar ook dan een mooie plek is om te wonen, een fijne plek om op te groeien, oud te worden, te ondernemen en te genieten van de mooie natuur, het strand, de duinen, de landgoederen, een Wassenaar waar wij het collectieve belang dienen vanuit een langetermijnvisie en met oog voor de positie van minderheden en kwetsbaren in onze samenleving, waar we ons niet neerleggen bij armoede en waar inclusief beleid zorgt dat groepen die nu nog te vaak langs de zijlijn staan ook kunnen meedoen, waar we de opvang van kwetsbare vluchtelingen en de huisvesting van statushouders als onze maatschappelijke plicht zien als het gaat om oplossingen voor de ambities van morgen. Het is aan ons als gemeenteraad...

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Een punt van orde, ik geef de heer Krabbendam graag de gelegenheid om zijn betoog onafgeleid te houden en dat zeg ik omdat de akoestiek bij ons op de een of andere manier heel raar is geworden en die anders was dan voor de pauze. Het galmt en het kost wat meer moeite om het te volgen, vandaar.

De **voorzitter**: Dat vind ik een goed punt. We kijken even naar de techniek en de klok. We schorsen heel even tot dit op orde is. Dat kunnen de bodes. We wachten even tot de klok in beeld komt. Als er een scherm in beeld komt dan is er hoop.

Schorsing

De **voorzitter**: Oké, mijnheer Krabbendam, gaat u verder.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel, ik eindigde net met waar we de opvang van kwetsbare vluchtelingen en de huisvesting van statushouders als onze maatschappelijke plicht zien als het gaat om oplossingen voor de ambities van morgen. Het is aan ons als gemeenteraad om aan deze uitdagende tijden gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor Wassenaar te nemen. D66 is, als het gaat om echte oplossingen, altijd bereid met andere partijen samen te werken en daar waar nodig het voortouw te nemen. We vinden het belangrijk dat we samen bouwen aan goed openbaar bestuur dat betrouwbaar, bekwaam en betrokken is en dat kan alleen slagen als iedereen in deze raad en alle partijen gezamenlijk de verantwoordelijkheid nemen voor het gedeelde belang van goed bestuur. Wij moeten vanwege deze gezamenlijke verantwoordelijkheid over partijgrenzen heen stappen om problemen aan te pakken en op te lossen, problemen die vaak vragen om een langetermijnoplossing, minder kortetermijndenken en minder 'u vraagt, wij draaien', minder wij-zijdenken en minder kleine politiek, meer voor in plaats van alleen maar tegen, geen loze beloften maar duidelijkheid over wat wel en niet kan, juist om teleurstelling te voorkomen en geld is daarbij vaak niet eens het probleem, een tekort aan mensen is een veel groter probleem. Inwoners verwachten te vaak te veel van de overheid en laten we eerlijk zijn, Wassenaar is in dit opzicht helaas geen uitzondering. Wassenaar staat er financieel heel goed voor ondanks het komende ravijnjaar en de jaren daarna die een ongunstige ontwikkeling van de uitkering van het Gemeentefonds laten zien. Het advies.., ik stop hier even want volgens mij is nu de interruptie.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u, voorzitter. Ik hoorde de heer Krabbendam net zeggen dat de Wassenaarse inwoners te veel van hun overheid verwachten. Wat dan, waar zit dat?

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel, voorzitter. De inwoners denken dat alles op heel korte termijn is geregeld. We hebben te maken met een gemeente die zowel financieel als qua capaciteit over beperkte middelen beschikt en ik denk dat dit af en toe ook gewoon de boodschap moet zijn. Het kan niet allemaal tegelijkertijd, sommige zaken zullen misschien wat langer duren, sommige zaken zullen gefaseerd moeten worden ingevoerd en als het echt niet gaat dan is het antwoord soms ook gewoon 'nee'. Wassenaar heeft heel veel wettelijke taken, ook in medebewind en daar kom ik zo op terug, die ontzettend veel van de gemeente vragen. Het is roeien met de riemen die je hebt, het is af en toe heel ingewikkeld en ik denk dat het college daarmee een ontzettend grote kluif op zijn bord heeft om de zaak toch draaiende te houden en onze inwoners daar waar mogelijk met de beperkte middelen zo goed mogelijk te blijven ondersteunen.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank voor dit antwoord, maar ik vind het te vaag, ik hoor graag een paar concrete zaken waarvan de heer Krabbendam vindt dat de burger de overheid overvraagt.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel. Een aantal concrete voorbeelden, ik hoorde net een aantal bijdragen over het onderhoud van wegen. Het kan niet allemaal tegelijkertijd, het is voor heel veel politieke partijen een soort voortdurend punt om te zorgen dat ongeveer heel Wassenaar er aangeharkt bij ligt, binnen het onderhoudsniveau, maar het is wegens de capaciteit niet mogelijk om alles altijd op te lossen en misschien moeten sommige zaken wat langer duren. Dat is één concreet voorbeeld en ik zal straks nog eens nadenken over een aantal andere voorbeelden. Dit is er een waarvan ik me af en toe afvraag of het niet wat minder kan.

De **voorzitter**: Wilt u naar de tweede set toe?

De heer **Gankema**: Als het moet dan zet ik de tweede joker in, maar ik wil er eigenlijk nog even iets over zeggen. Als dit het probleem is, dat de inwoners van Wassenaar vragen of wij als gemeentebestuur zaken onderhouden, bijvoorbeeld groenvoorziening, dan valt het reuze mee met onze problemen. Laat de inwoners daar dan misschien terecht over klagen, maar dan hebben we het toch wel over hele kleine zaken, ik vind het als item helemaal niet de moeite waard of u moet straks nog met concretere zaken komen waarmee de inwoners het bestuur wel overvragen. Laat het bestuur vooral naar zichzelf kijken en er alles aan doen om de uitvoering op orde te hebben. Dank u.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank. Wassenaar staat er goed voor, ondanks het komende ravijnjaar en de jaren daarna die een ongunstige ontwikkeling van de uitkering via het Gemeentefonds laten zien. Het advies van de VNG aan de gemeenten was begin 2024 'prepare for the worst, hope for the best' en dat is precies wat het college heeft gedaan. Het is bijzonder spijtig dat het nieuwe kabinet de eenmalige opschalingskorting van € 675 miljoen in 2025 op het Gemeentefonds niet heeft opgelost en het college heeft de geadviseerde ombuigingen, bezuinigingen en lastenverzwaringen voorbereid en de eerste daarvan liggen met deze begroting voor 2025 ter besluitvorming voor. De begroting is onderdeel van meerjarig financieel beleid en investeringen die van belang zijn voor de generaties na ons. We hebben langetermijndoelstellingen nodig waar we in kleine realistische stappen naartoe kunnen werken. D66 is daarom voorstander van het feit dat aan elk van de vijf programma's binnen de begroting zogenaamde SDG's zijn gekoppeld, de Sustainable Development Goals, in goed Nederlands de duurzame ontwikkelingsdoelen, van de Verenigde Naties. Deze doelen zijn ooit vastgesteld om de wereld en dus ook Wassenaar in 2030 tot een betere plek te maken en het is hoog tijd dat we deze doelen dichterbij brengen. Wat D66 betreft missen we in Wassenaar een goede vertaling van de zeventien doelstellingen naar de uitvoering en concrete initiatieven. Ook ontbreekt het ons aan een manier om te meten wat exact het effect van deze doelstellingen is en of we vooruitgang boeken. Daarom vraagt D66 aan het college om per wethouder een van de zeventien SDG's te adopteren en hierin in 2025 concrete stappen te zetten. Bij dezen dien ik mede namens de PvdA en GroenLinks een motie in: breng in Wassenaar de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen dichterbij.

De **voorzitter**: Dan maakt deze motie onderdeel uit van de beraadslagingen en krijgt die nummer 3.

De heer **Krabbendam**: Goed onderwijs is de beste investering in onze toekomst en dat betekent voor de gemeente Wassenaar dat wij een bijdrage kunnen leveren aan de toekomst van onze kinderen en jongeren door te zorgen voor goede, gezonde en duurzame schoolgebouwen en een groene en veilige schoolomgeving, Met het Integraal Huisvestingsplan Scholen, het IHP, hebben we een goed overzicht van wat er de komende jaren aan investeringen in nieuwbouw en renovatie op ons afkomt.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Dank u wel, voorzitter. Een tijd geleden is bij de behandeling van de LES een amendement aangenomen waarin meetbaar moest worden gemaakt en aan de hand van die meetbaarheid moest worden gerapporteerd hoe de vorderingen met betrekking tot de LES waren. Dat amendement is tot onze spijt nog niet uitgevoerd. Hoe staat het met alle intenties die de heer Krabbendam namens D66 hier aangeeft, hoe staat de heer Krabbendam ten opzichte van de uitvoering van dit amendement?

De **voorzitter**: Dan hebben we het over de LES als de Lokale Energiestrategie. De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Ik heb het amendement even niet meer exact scherp en u overvraagt me op dit moment om hier inhoudelijk op te reageren. Als het gaat om het dichterbij brengen van de doelen die met de lokale energiestrategie worden beoogd dan lijkt het me heel goed om daar grip op te hebben en om goede indicatoren te hebben. Als ik de vraag zo mag opvatten dan kan ik het daarmee eens zijn, maar u komt vast nog iets verder met uw tweede interruptiebijdrage.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: We zijn blij dat u dit amendement toen hebt gesteund en in dat opzicht is er niets nieuws, maar het is niet uitgevoerd. Met wat u zojuist zei, ga ik ervan uit dat u zult ondersteunen dat het amendement snel wordt uitgevoerd.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank voorzitter. Ja. Elk project komt apart naar de gemeenteraad en zo houden we grip op de planning en de omvang van de investeringen. We weten nu al dat het duurder wordt dan indertijd begroot en dat is gezien de hoge inflatie van de afgelopen jaren en de tekorten op de arbeidsmarkt niet vreemd. Ook zijn er aanvullende eisen als het gaat om duurzaamheid en luchtkwaliteit. Het vaststellen van een IHP was een van de afspraken in het klimaatakkoord uit 2019 waarbij via het verduurzamen van schoolgebouwen de onderwijshuisvesting CO_2-arm dient te worden gemaakt. Voor D66 is het belangrijk dat wij ook de komende jaren kunnen beschikken over voldoende middelen om te blijven investeren in de huisvesting van onze scholen, zodat onze kinderen en jongeren in goede, gezonde en duurzame schoolgebouwen aan hun eigen toekomst kunnen werken. Wij spreken in december a.s. over de startnotitie voor de herijking van het IHP en wij roepen het college op om via de VNG bij het rijk te blijven pleiten voor voldoende middelen om deze wettelijke taak te kunnen blijven uitvoeren en zo het ambitieniveau dat van ons wordt verwacht te kunnen waarmaken. Wij zullen dit zelf ook via onze partijgenoten en volksvertegenwoordigers in de Tweede Kamer doen. In het coalitieakkoord is afgesproken te investeren in verkeersveiligheid, in het bijzonder rond scholen, sportverenigingen en zorginstellingen. De veiligheid rondom deze scholen is voor D66 een van de belangrijkste speerpunten voor deze raadsperiode en daarom vragen wij het college om hier in 2025 een eerste concrete stap te zetten door ten minste bij één school te starten met een pilot voor het invoeren van een schoolstraat en daarbij naast de school, ouders en kinderen ook de omwonenden goed te betrekken. Bij dezen dien ik mede namens de PvdA, het CDA, DLW en GroenLinks de motie Pilot Schoolstraat 2025 in.

De **voorzitter**: Dan maakt deze motie onderdeel uit van de beraadslaging en krijgt hij het getal 4.

De heer **Krabbendam**: Met name in programma 2 van de begroting, Mens en Maatschappij, zijn de maatschappelijke uitdagingen groot door een toenemende vraag naar complexe jeugdzorg en extra zorg en ondersteuning door het toenemend aantal ouderen met behoefte aan zorg en ondersteuning, medebewindstaken die door onze gemeente voor het rijk worden uitgevoerd en bij

achterblijvende financiële compensatie door het rijk ligt het voor de hand om ook hierop te bezuinigen. Daarom heeft D66 dit programma met extra veel aandacht bekeken. In dit deel van het programma is het wat ons betreft extra belangrijk om concrete doelstellingen te formuleren en deze meetbaar te maken. Er is gelukkig in 2024 veel vooruitgang geboekt, er zijn binnen het Sociaal Domein concrete resultaten behaald en het college heeft de moeite genomen ons daar uitgebreid over te informeren en de informatie via de informatiebrief te delen. Voor alle vijf de programma's geldt wat D66 betreft dat deze informatie en doelstellingen scherper naar de begroting moeten worden vertaald om zo onze controlerende taak als raad te kunnen uitoefenen en achteraf te kunnen beoordelen of de resultaten daadwerkelijk zijn behaald. Wij roepen het college op om hiermee aan de slag te gaan, zodat dit bij een volgende begroting voor alle vijf de programma's inzichtelijker is. D66 ziet een begroting gericht op consolidatie en voorbereiding op de toekomst en dat is voor dit moment verstandig. Tegelijkertijd moeten we verder, blijven we investeren en zetten we kleine maar betekenisvolle stappen voor Wassenaar want Wassenaar is nooit af, er liggen nog genoeg uitdagingen voor ons en laten we daarmee samen aan de slag gaan. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Het woord is aan de heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja dank voorzitter. Voor ons ligt de begroting voor 2025, een begroting aangevuld met een doorkijk naar de jaren erop. De wethouder wenst ons in zijn voorwoord veel leesplezier, maar ik moet eerlijk zeggen dat ik al een doos tissues had klaarstaan. Het is om te huilen met welke bezuinigingen wij vanuit de rijk worden geconfronteerd, bezuinigingen in combinatie met toegenomen taken en steeds stijgende lasten. Er waren maatregelen nodig om de begroting sluitend te maken als gevolg van besluiten van het rijk en niet zoals velen ons willen doen geloven als gevolg van wanbeleid van de gemeente. Integendeel, ik ben tevreden dat het is gelukt om een sluitende begroting te presenteren zonder dat sprake is van al te veel pijn, ik verbaas me er wel over dat de lokale afdelingen van landelijke partijen altijd zo hoog opgeven dat ze invloed op landelijk niveau hebben, maar vandaag blijkt daar weer eens niets van. Het omgekeerde is waar, ze zijn met handen en voeten aan de landelijke politiek gebonden. Vorige week stelde de wethoudersvereniging wel om te gaan staken tegen het regeringsbeleid, overigens een wethouder van GroenLinks en een wethouder van de VVD, ik ben erg benieuwd wat daaruit komt, maar ik ben in ieder geval blij dat ik onderdeel van een lokale partij uitmaak, wij kunnen als lokale partij echt de belangen van de inwoners zonder opdrachten van bovenaf behartigen. Het huidige college heeft met een slimme combinatie van bezuinigingen, ombuigingen en lastenverzwaringen ongeveer € 5 miljoen vrijgemaakt en daarmee ingespeeld op deze drastische bezuinigingen van het rijk en als gevolg daarvan kunnen we onze taken nog steeds uitvoeren. Er is gekozen voor een evenwichtige benadering om te voorkomen dat bepaalde groepen onevenredig door de bezuinigingen worden getroffen. Ondanks de uitdagende financiële vooruitzichten is er voor 2025 ruim € 90 miljoen beschikbaar en die wordt verdeeld over belangrijke gebieden zoals veiligheid, zorg, onderwijs, sport, infrastructuur en groenbeheer. Ondanks de besparingen blijft er ruimte voor belangrijke investeringen die de kwaliteit van Wassenaar waarborgen en bevorderen. Stelt u zich eens voor wat er gebeurt als wij ons zwembad of onze nieuwe sporthal moeten sluiten, stelt u zich eens voor hoe de openbare ruimte van Wassenaar zal verpauperen en onveiliger zal worden, stelt u zich eens voor hoeveel inwoners niet kunnen worden geholpen om uit armoede en/of geestelijke gezondheidsproblemen te komen en te blijven, dit is maar een aantal voorbeelden. Dat de onroerendzaakbelasting met het inflatiepercentage en een inhaalslag vanwege de te laag doorberekende inflatiecijfers wordt gecorrigeerd, is best vervelend. Lastenverzwaringen zijn altijd vervelend en die hebben te maken met een misrekening vanuit het verleden. Vorige colleges en ook het vorige college ging uit van een te lage inflatiecorrectie en dat de afvalstoffenheffing met 13% omhooggaat, is vervelend maar dat is niet om gaten in de uitgaven te dekken zoals sommigen suggereren. De afvalstoffenheffing is slechts kostendekkender gemaakt en op de ozb wordt een inflatie-inhaalslag doorgevoerd. Waarom wordt dat eigenlijk niet op alle gemeentelijke belastingen gedaan? Ook de broodjeaapverhalen dat Wassenaar armer aan het worden is slaan nergens op. Er worden investeringen gedaan en tegenover deze uitgaven staat bezit, ons totale vermogen blijft daarmee in stand en er worden noodzakelijke investeringen voor noodzakelijke voorzieningen gedaan. In veel gemeenten worden deze voorzieningen afgebroken en bij ons is dat niet nodig. De discussie of alle investeringen nodig waren, is een andere discussie en daar kom ik straks nog even op terug. Onze fractie maakt zich zorgen over de voortgang met betrekking tot de Omgevingswet, mede omdat vergunningen straks worden afgegeven op basis van 'ja, mits' in plaats van 'nee, tenzij'. Het gedoe rond het Ammonslaantje staat ons nog vers in het geheugen en nu is er de discussie met mogelijke precedentwerking rond Duindigt en de aankoop van 92 hectare in de Groene Zone door een projectontwikkelaar bij gekomen. Ondanks de mooie verhalen zijn dat geen filantropen, zij willen geld verdienen en het Omgevingsplan en de Omgevingsvisie moeten dus goed in elkaar zitten en de wethouder moet stevig in zijn schoenen staan om tegen deze projectontwikkelaars bestand te zijn. Bij Duindigt was de renbaan het middel om het gebied groen te houden en niet andersom, het groene het doel om de

renbaan te behouden. Met de bouw van 46 of zelfs maar een klein aantal woningen wordt het gebied minder robuust, geef je substantieel groen op en zet je de deur open voor grootschalige woningbouw en dat terwijl er goede kansen voor natuur en recreatie zijn waarmee je de druk op Meijendel kunt verminderen. Daarvoor zou de wethouder met de provincie Zuid-Holland in gesprek moeten, hij is immers ook wethouder Groen en natuur. Graag een reactie. Hoe gaan we om met illegale situaties en hoe verwerken wij de Structuurvisie en het beschermd dorpsgezicht in de Omgevingsvisie? Het zou allemaal beleidsarm plaatsvinden, maar de realiteit is anders. Wij missen het afgesproken startdocument en kunnen daarom de eerste versie van de Omgevingsvisie niet eens bespreken. Het proces hiertoe is rommelig en zeker niet conform de afspraken en de toezeggingen en vandaar dat we een amendement overwegen om de raad beter in de besluitvorming mee te nemen. We wachten even de reactie van de wethouder af. Dan de groencompensatie. Ooit was er een intentieovereenkomst met Landgoed Duindigt om het stuk na de inrichting van de groencompensatie te verkopen. Voor die verkoop is men bij de notaris geweest en dat contract is jaren later eenzijdig door de gemeente opgezegd, maar de verkoop maakte deel uit van de plannen en de financieringsbehoefte. Nu blijven er na sanering en de inrichting tonnen over zonder dat grond wordt verkocht. Dat is heel vreemd, is ons een verhaaltje verteld? De grond werd ooit onteigend om er een klaverblad aan te leggen, dat ging niet door, de bestemming is nog steeds natuur en er was een overgangsregeling waardoor tuincentrum Bloemendaal daar werd gedoogd. Dat tuincentrum is verwijderd, maar de grond hoort feitelijk bij het landgoed, dat staat ook duidelijk in de oude stukken en het Didamarrest is ook geen probleem. De vraag is waarom dit stuk grond niet conform de eerdere afspraak wordt overgedragen en ik overweeg daarover een motie in te dienen. Verder zag ik deze week een bericht dat ons college een stuk grond aan de…

De **voorzitter**: Mijnheer Paulides, even voor de administratie, ik zag in de voorbereiding een amendement.

De heer **Paulides**: Ik overweeg het amendement, ik kom daarop terug.

De **voorzitter**: Oké, u zei 'motie'.

De heer **Paulides**: Sorry, ik zie dat ik door mijn tijd heen ben en ik sla een aantal zaken over, die pak ik in de tweede termijn. Ontwikkeling gemeentewerf, ik lees bij 5.2 van programma 3 dat het doel is om eind 2025 met de realisatie van een nieuwe gemeentewerf te starten. Betekent dit dat de sanering van de oude werf is vertraagd naar 2026? Mocht dat dan nog niet haalbaar zijn dan komt er een voorstel over een tijdelijke voorziening, dat moet het college even toelichten. Dan 'het karakter van de N44 past bij het parklandschap'. Dat is niet conform het coalitieakkoord en daarnaast heeft de provincie Zuid-Holland in antwoord op vragen van VNO-NCW gesteld dat het afwaarderen nooit gaat gebeuren. Waarom dan kostbare ambtelijke capaciteit inzetten? ik zal daarvoor een amendement indienen. Dan herbestemming Schulpwei. Het is vanavond al gezegd, ik heb daar toch een beetje een vervelend idee over. € 50.000,00 voor een onderzoek, slopen, verkopen in de huidige staat of gaan verhuren, ik vind dat een raar verhaal. De sporthal stond op instorten en daardoor werden we gedwongen om bijna € 10 miljoen aan een nieuwe sporthal uit te geven en nu blijkt dat dit allemaal niet nodig was. Het is raar, als er nu een huurder zou kunnen komen die zowel het onderhoud als een huurpenning kan betalen dan vind ik dat toch een vreemde zaak. Ik zie dat ik nog een minuut heb en ik kort weer wat in. 4.1, het strand. Het doel is om het strand zo veilig mogelijk te houden en ik vraag me af waarom het zo veilig mogelijk moet zijn en waarom de doelstelling niet is om het strand veilig te houden. Dat is ook vaag omdat de nadruk blijkbaar ligt op voorlichting en niet op extra inzet van de WRB. Dan de contractverlenging van de strandexploitanten. Zij worden gedwongen om de voorzieningen naar voren te plaatsen en daarvoor moeten de voorzieningen worden aangepast. Daarmee moeten ze nu al beginnen, maar ze weten nog steeds niet of ze wel een contract krijgen. De wethouder zegt 'eerst de Strandvisie', maar de exploitanten zijn al bezig. De vraag aan de wethouder is dan ook: bent u bereid om hen voor 31 november a.s. een contract voor te leggen of garandeert u dat u de te maken kosten plus goodwill, inkomstenverlies en afschrijving betaalt mocht er onverhoopt een kink in de kabel komen waardoor zij hun bedrijf daar niet kunnen voortzetten? Er was de toezegging dat er in oktober 2024 een conceptcontract zou liggen, maar de betrokken juriste van de gemeente is vier weken op vakantie en het is weer uitgesteld. Bent u bereid dat nu op te lossen want dit kan gewoon niet langer zo doorgaan.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ten slotte een interruptie van mevrouw Everard.

Mevrouw **Everard**: Ja voorzitter, dank, ik heb goed naar het verhaal van DLW geluisterd, maar ik mis toch een onderwerp waar ook DLW heel erg voor strijdt en dat is het museum van Wassenaar. Het duurt nog even voordat dit echt tot een uitwerking komt en wij vinden het een goed idee om

intussen de organisaties die zich daarmee bezighouden de mogelijkheid te bieden om een pop-up-museum in Wassenaar te realiseren. Hoe kijkt u naar dat idee?

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Dank u wel voorzitter. Ik kwam al niet uit met de tijd, ik heb inderdaad uw voorstel voor dat pop-upmuseum gezien en ik heb daar een beetje moeite mee. Ik weet niet hoeveel dat kost en aan de andere kant, zodra raadhuis De Paauw wordt gerenoveerd, moet er een oplossing worden gevonden en het is aan het college om ons een voorstel te doen. Aan de andere kant zitten we kort voor het moment waarop we weten wat er met de Warenar gaat gebeuren en ik denk dat je dat soort ontwikkelingen samen moet pakken en je niet nu tijdelijke kosten moet maken, hoe realiseerbaar dat ook wel of niet zal zijn, voor iets wat je eigenlijk structureel moet oplossen. Ik vind het zonde om op dit moment een pop-upmuseum te doen, laten we even afwachten en dan kijken welke definitieve kant we opgaan, dat vind ik veel verstandiger.

De **voorzitter**: Mevrouw Everard.

Mevrouw **Everard**: Een pop-upmuseum is natuurlijk iets laagdrempeligs, het is geen definitief museum maar het is heel laagdrempelig, het kan gemakkelijk door de organisaties zelf worden georganiseerd en ik denk dat er heel veel mogelijkheden zijn om daarvoor crowdfunding of sponsoring te vinden. Ziet u het wel als een mogelijke opstap, als een laagdrempelige opstap, naar een definitief museum als niet de gemeente de kosten moet betalen, maar het vanuit de samenleving zelf wordt georganiseerd?

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ik zal niemand tegenhouden om met een plan te komen, maar het voorstel dat u voorlegt, gaat uit van een activiteit die vanuit de gemeente moet komen en ook van geld van de gemeente. Iedereen is natuurlijk vrij om een pop-upmuseum te organiseren als de gemeente daar geen kosten aan heeft. Anders ga ik echt voor een definitieve oplossing en niet voor iets tijdelijks, je gaat reclame maken voor iets waar mensen naartoe moeten komen en over zes maanden is het misschien weg.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Nog even voor de administratie, u gaf aan dat u voornemens bent om een amendement over leefbaarheid en mobiliteit Rijkstraatweg in te dienen. Wilt u dat nu indienen of niet?

De heer **Paulides**: Ja, die over de Rijksstraatweg dien ik in namens mijn eigen fractie en medeondertekend door de VVD in.

De **voorzitter**: Dan maakt het nu onderdeel uit van de beraadslagingen en krijgt hij de letter B.

De heer **Paulides**: Bij dezen. Groencompensatie Amerikaanse ambassade dien ik ook in, die wordt medeondertekend door de PvdA. Daar laat ik het op dit moment even bij.

De **voorzitter**: Dan krijgt het nu de letter C en maakt het onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank. Dan geef ik het woord aan de heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Dank u wel voorzitter, ik werd natuurlijk net door de heer Paulides geprikkeld met zijn tegenstelling tussen landelijke en plaatselijke partijen. Normaal gesproken sta ik natuurlijk op mijn achterste benen en ren ik naar de microfoon, maar dat doe ik nu niet want noch de PvdA noch GroenLinks maken deel van deze regering uit en ik voelde me daarom niet aangesproken, maar dat terzijde. Dan heb ik er toch iets over gezegd.
De bespreking van deze begroting vindt plaats tegen de achtergrond van een onrustige en gevaarlijke wereld, oorlogen op ons continent in het Midden-Oosten baren grote zorgen en hebben effect op de Nederlandse samenleving en dus ook op ons dorp. Ook de effecten van klimaatverandering worden duidelijker zichtbaar en komen steeds dichterbij. Tegen deze achtergrond valt onze fractie des te meer terug op de nog steeds onverminderde kernwaarde van de sociaaldemocratie, solidariteit en een beleid waarin we zorgen dat de sterkste schouders de zwaarste lasten dragen, het klinkt bekend in de oren. De PvdA-fractie is dan ook trots dat Wassenaar 930 asielzoekers opvangt, mensen die van huis en haard zijn verdreven, gevlucht voor oorlog en geweld. Ons dorp staat bovenaan de lijst met asielopvang door bovengemiddeld rijke gemeenten en dat toont maar weer eens aan dat het vooroordeel dat rijke gemeenten hun verantwoordelijkheid hierin niet nemen niet voor Wassenaar geldt. Wij laten in ons dorp zien dat je het goed kunt hebben en je ook je

verantwoordelijkheid voor het welzijn van de medemens kunt nemen. Dat betekent overigens ook dat je oog voor de andere kant van de medaille moet hebben. Als zich incidenten voordoen moet je maatregelen nemen en gevoelens van onveiligheid serieus nemen. Laten we daarin steeds met elkaar de nuance zoeken. We hebben er alle vertrouwen in dat deze opvang in ons dorp ook in de toekomst op een waardige en respectvolle manier zal blijven plaatsvinden. Deze begroting borduurt voort op de kadernota die we eerder bespraken en we complimenteren het college voor het presenteren van een meerjarenbegroting waarin we aan de grote lijnen van de investeringsagenda voor de komende jaren vasthouden. Ik doel daarmee met name op de volgende plannen: de uitplaatsing en sanering van de gemeentewerf, de woningbouwprojecten, het opknappen van de dorpskern, de bouw en het onderhoud van scholen, het veiliger maken van ons wegennet, het behoud van de Groene Zone in het noorden en hetzelfde aan de zuidkant. Vele en zeer gevoelige onderwerpen leiden vaak tot pittige debatten, maar we nemen wel besluiten. Met de bestuurscultuur is in onze ogen nog wel een wereld te winnen, maar met de bestuurskracht van onze gemeenteraad is niets mis, integendeel. We hebben ook nog zorgen en wensen en bijvoorbeeld de respijtzorg is een belangrijk thema. Dit onderwerp leeft zeer in ons dorp en zal met een verder vergrijzend Wassenaar in de toekomst steeds meer aandacht vragen. Op eerdere participatieavonden werd respijtzorg steevast als eerste aandachtspunt genoemd. Veel gaat goed in Wassenaar, maar op dit punt lopen we ten opzichte van andere gemeenten erg achter. Op aandringen van onze fractie pakt het college de respijtzorg in 2025 verder op en onze fractie ziet reikhalzend uit naar de plannen en verdere uitwerking op korte termijn. Voorzitter, een ander punt van zorg. De tekst van de begroting spreekt over scherpe keuzes en er wordt een nieuw subsidiebeleid aangekondigd. Een subsidiebeleid dat er primair op is gericht om de beleidsdoelstellingen van de gemeente te ondersteunen. Wij zijn uiteraard blij dat we geen draconische maatregelen zoals het sluiten van een zwembad, de bibliotheek of een kinderboerderij hoeven te nemen en we lopen ook niet weg voor moeilijke keuzes en voorstellen van het college. Tegelijkertijd zal een bezuiniging van € 350.000,00 kunnen betekenen dat verenigingen en stichtingen die een belangrijke rol in de vitaliteit van ons dorp spelen onder druk komen te staan of hun hoofd niet meer boven water kunnen houden. Dat moeten we voorkomen en het zal duidelijk zijn dat wij ons, gelet op de mogelijke effecten op de vitaliteit van ons dorp, hierin kritisch zullen opstellen. Het is duidelijk dat met deze ambitieuze investeringsagenda de spaarpot van de gemeente zo langzamerhand leeg raakt en we kunnen er dan ook niet aan ontkomen om geld bij de bank te lenen. Zoals wij in 2023 al hebben aangegeven, is dit voor onze fractie geen taboe of een probleem en past dat nog steeds bij de uitgangspunten van goed rentmeesterschap, zolang het maar gaat om investeringen voor de lange termijn die de vitaliteit en leefbaarheid van ons dorp ten goede komen. Daarbij geldt wel dat de leningen niet de pan uit moeten rijzen en geen al te grote hypotheek op toekomstige generaties mogen leggen. Volgens onze fractie is dat ook niet aan de orde. We gaan ruim € 7 miljoen lenen en we moeten er rekening mee houden dat we er dan nog niet zijn, wellicht komt daar nog een aantal miljoenen bij, maar dan is het nog geen mens overboord. Waar vergelijkbare gemeenten een schuld van meer dan € 100 miljoen hebben, blijft onze schuld met de huidige planning beperkt. Tegelijkertijd is het ook zo dat op de lange termijn extra geld in de gemeentekas komt door de verkoop van grond ten behoeve van de op stapel staande bouwprojecten. De PvdA geeft haar steun aan deze begroting, maar heeft op grond van het zojuist gememoreerde nog wel een paar vragen en die ga ik opzouten want de heer Gankema wil mij iets vragen.

De **voorzitter**: Zo is het. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja dank u wel voorzitter, ik hoorde de heer Van Smirren zeggen dat er gemeenten met een schuld van € 100 miljoen zijn, maar ik denk niet dat hij wil dat Wassenaar ooit een schuld van € 100 miljoen moet creëren. Hij zegt 'wij kunnen in Wassenaar sowieso € 7 miljoen in het rood gaan en nog wel meer, ik ben benieuwd waar voor de PvdA ongeveer de grens wat betreft het aangaan van schulden ligt.

De **voorzitter**: De heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Ik ga daar geen getallen aan hangen, maar ik heb wel gekeken bij bijvoorbeeld de gemeente Bloemendaal, waar de gemeenteraad wel een soort grens van, even uit mijn hoofd, ik geloof € 20 miljoen tot € 25 miljoen heeft bepaald. Dat is een vergelijkbare gemeente, de heer Hendrickx verwees daar ook al naar, en die zit nu voor 2028 al richting de € 18 miljoen, maar die heeft wel een plafond, ik denk dat we daar binnen deze raad wel over kunnen spreken.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank voor het antwoord. U zei in uw eerste zin 'ik ga daar geen getal aan plakken' en vervolgens plakte u er een getal aan, waarvoor dank, dan wordt het concreet. U zegt

'nee' en laten we dit dan maar even duidelijk krijgen. Volgens mij zei u net '€ 25 miljoen zou binnen de gemeente Wassenaar voor de PvdA nog wel acceptabel zijn' en u vergelijkt het ook met andere gemeenten, maar je moet natuurlijk kijken naar de inkomsten die je hebt, in dit geval € 93 miljoen. Bij andere gemeenten zijn die inkomsten en verdienmodellen heel anders, dus je zou moeten kijken naar de solvabiliteit en in hoeverre je in staat bent om op de lange termijn aan je betalingsverplichting te voldoen. Dat wilde ik de heer Van Smirren meegeven. Wellicht kan hij duidelijkheid scheppen, want ik denk dat het heel erg belangrijk is, als je al vindt dat je de schulden in moet gaan dan moet je wel zo flink zijn om te zeggen tot hoever je dat wilt laten doen.

De **voorzitter**: De heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: U legt mij nu woorden in de mond die ik niet op die manier heb uitgesproken. Ik heb gezegd dat de gemeente Bloemendaal een plafond heeft en daar een bedrag voor Bloemendaal en niet voor Wassenaar bij genoemd. Bloemendaal is wel een vergelijkbare gemeente, maar zoals u ook terecht zei, de ene gemeente is de andere niet. Dat is allemaal anders, het is fruit, maar toch appels met peren vergelijken. Als u die richting op wilt dan is dit wel een richting die we zouden kunnen belopen, om een soort plafond af te spreken en hoe hoog dat is, hoor ik dan in het debat wel en misschien zijn er wel deskundigen die daar iets over kunnen roepen. Daar kun je het over hebben, dat is wat ik zeg. Als ik kijk naar de investeringsagenda en de begroting en je op een gegeven moment grond ten behoeve van woningbouwprojecten verkoopt dan denk ik dat we in het begin misschien wat meer dan die € 7 miljoen neerleggen, maar dat dit ook weer terug kan komen.

De **voorzitter**: Een nieuwe set vragen van de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter, ik beperk me tot een soort observatie en het uiten van een mening. In deze raad wordt gezegd 'jongens, we gaan de schulden in' en als iemand dan vraagt tot hoever dan hebben we daar als raad blijkbaar helemaal geen mening over. Ik denk dat stakeholders binnen Wassenaar, zoals de Vrienden van en De Wassenaarse Krant dit toch zeker zullen oppakken want het is toch van de zotte dat we nu een begroting vaststellen waarmee je de schulden in gaat en niemand ook maar enig benul heeft van of zich uitspreekt over tot hoever we in die schulden kunnen gaan. Dank u wel.

De **voorzitter**: Hebt u nog behoefte om te reageren mijnheer Van Smirren?

De heer **Van Smirren**: Ik vind dat echt een onzinnige conclusie. Juist ik zeg dat we op een gegeven moment qua liquiditeitspositie, € 7,2 miljoen in de min gaan. Dat vind ik gelet op wat we gaan doen, verantwoord. Er zijn altijd tegenvallers, het is altijd een beetje een speelveld met bewegende doelen, maar binnen bepaalde grenzen heb je wel een beeld van hoe dit zal gaan. Onze fractie vindt dit verantwoord en we kunnen wel over een soort plafond spreken, maar dat moet je wel zo hoog zetten dat je wel kunt investeren.

De **voorzitter**: Interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter. In oktober 2014 kwam ik in de raad terecht, toen stond er € 45 miljoen op de bank, en als je het over de toekomst en een mogelijke situatie dat je wel eens de schulden in kon gaan, wilde hebben dan werd geschamperd. U hebt het onderwerp op tafel gelegd, er wordt nu ook gemakkelijk gezegd 'dan gaan we de schulden in' en dat kan € 7 miljoen, € 10 miljoen of € 20 miljoen zijn. We hebben een hele lange periode met 0% rekening hoeven te houden en nu moet je rekening houden met 3%. € 20 miljoen wil zeggen dat je € 600.000,00 rente betaalt en je € 20 miljoen ergens in stopt waar je moet afschrijven en dat levert nog een keer € 600.000,00 aan lasten op. Dat betekent dus, € 20 miljoen, dat je de ozb met 10% moet verhogen en dat de lasten nog hoger worden. Vindt u dat binnen de grenzen van het mogelijke in Wassenaar?

De **voorzitter**: De heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Ja, dat zou kunnen maar u ben nogal stevig in uw exploratie van getallen, we begonnen bij € 7,2 miljoen, vervolgens sprongen we naar € 10 miljoen en nu maakt u er € 20 miljoen van. Gelet op deze begroting verwacht ik niet dat we € 20 miljoen moeten lenen, maar nog steeds, ook in vergelijking met andere gemeenten, nogmaals, het is appels met peren vergelijken en dat zegt niet alles, maar het zegt wel iets... Als dat heeft te maken met een investeringsagenda die goed voor ons dorp is en die we kunnen betalen zonder dat de bewoners nog veel meer worden belast dan is daarover te praten.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik hoor wat terugtrekkende bewegingen en het is natuurlijk altijd gezond als er meer nuance in komt. U kwam zelf met het voorbeeld van Bloemendaal, een plafond van € 20 miljoen en dat soort dingen, ik rekende vanuit die € 20 miljoen. Heel eenvoudig, dan betaal je 3% rente is € 600.000,00 en € 20 miljoen levert over veertig jaar een afschrijving van € 500.000,00 aan lasten op, dus € 1,1 miljoen, zeg 8%, ozb-verhoging, ik hoorde u ook zeggen dat dit niet tot een al te grote lastenverhoging leidt, maar € 20 miljoen correspondeert met 10% ozb-verhoging. Vindt u dat acceptabel of mag de ozb wat u betreft wel omhoog om de lasten van leningen te betalen?

De **voorzitter**: De heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Ik val in herhaling. Als het heeft te maken met een investeringsagenda die goed is voor ons dorp dan lopen we daar niet voor weg.

De **voorzitter**: Ook nog een interruptie van mevrouw Rogge denk ik. Ja, dat heb ik goed gezien, mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Mijnheer Van Smirren zei in zijn laatste zin waar ik hem naar wilde vragen, nog even een toevoeging aan deze discussie over lenen. Dat is helemaal niet zo erg, 338 van de 342 gemeenten in Nederland lenen en volgens mij kan dat zelfs bij de Bank Nederlandse Gemeenten voor 0,5% rente. Het gaat er wel om dat je niet leent om je lopende uitgaven te dekken. Iemand in onze fractie zei heel mooi 'je neemt geen hypotheek om je vakantiereis te boeken, maar wel een op je huis'. Nog even de check bij de heer Van Smirren of hij het daarmee eens is.

De **voorzitter**: De heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Ik dacht al, wanneer komt de vraag. Ja, natuurlijk ben ik het daarmee eens.

Mevrouw **Rogge**: Dat is mooi.

De **voorzitter**: Volgens mij hebt u nog spreektijd als ik het goed heb gezien.

De heer **Van Smirren**: Ja 2.59 minuut, maar dat heb ik niet nodig, ik werd geïnterrumpeerd door de heer Hendrickx en toen vergat ik mijn... (geluid valt even weg 02.22.25). Wij hebben nog een aantal vragen aan het college. Nu ga ik heel snel praten. We waren in de veronderstelling dat de WMO-wachtlijsten waren weggewerkt, maar uit de tekst bij de begroting blijkt dat dit toch niet het geval is. Wat is de huidige stand van zaken met betrekking tot de wachtlijsten, is er perspectief dat deze op korte termijn zullen zijn verdwenen? Ten aanzien van de Inclusie Agenda zien wij tot onze teleurstelling dat het budget inmiddels wordt gehalveerd. Naast dit gegeven zijn we ook teleurgesteld dat de Inclusie Agenda verschillende keren op de langetermijnagenda is opgeschoven en wij verwachten hier meer urgentie van het college. Vandaar dat wij een motie hebben voorbereid om de Inclusie Agenda uiterlijk in Q2 van 2025 concreet op de agenda te hebben en die motie dien ik graag mede namens GroenLinks en D66 in.

De **voorzitter**: We zetten de tijd even stil Dan maakt de motie deel uit van de beraadslagingen en krijgt hij het nummer 5.

De heer **Van Smirren**: Tot slot, ten aanzien van het verblijf in de kader van de jeugdzorg is onze fractie opgevallen dat de verblijfsvoorzieningen worden versoberd om te stimuleren dat zoveel mogelijk jeugdhulp naar huis wordt verplaatst en deze zin verontrust ons. In het coalitieakkoord staat immers duidelijk dat de mens centraal staat en we vragen ons in dit geval af of dat principe ook geldt als je het gaat versoberen. Het kan natuurlijk beter zijn om thuis de zorg te ontvangen, maar zeker niet altijd. Graag een reactie van het college. Tot slot is ons oog gevallen op pagina 31, de effecten van de effectindicatoren en dat vinden wij een karig staatje, zou hierin niet meer ambitie kunnen worden getoond? Graag een reactie van het college. Tot slot wil ik alle ambtenaren die aan deze begroting hebben gewerkt en die ons bij de tafeltjesavond terzijde hebben gestaan hartelijk bedanken voor hun inzet. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Hiermee zijn we aan het einde van de eerste termijn van de zijde van de raad gekomen. Tijdens de dinerschorsing zal het college zich op de beantwoording voorbereiden. De heer Gankema voorvoelde het vanavond al goed, wij gaan Indisch eten, zij het dat er nu heel hard wordt gewerkt aan het tijdig hier krijgen van het Indische eten, dat is om 17.10 uur het geval zodat we rustig wat kunnen eten en u over de ingediende moties en amendementen kunt overleggen. Ik stel voor dat we de vergadering tot 18.10 uur schorsen en daarna gaat het college antwoorden. De vergadering is geschorst. Eet u smakelijk.

Schorsing

De **voorzitter**: Ik heropen de vergadering, het is 18.10 uur geweest en ik hoop dat u allemaal lekker hebt gegeten. Als het geroezemoes kan stoppen en als raadsleden... Mevrouw Hofman-de Raad, fijn dat u ook aanwezig bent. We gaan beginnen en ik geef als eerste het woord aan de wethouder van Financiën, Economie en Sport.

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, dank en dank aan de raad voor alle bespiegelingen, sommige complimenten en vragen die nog uitstaan over de begroting en natuurlijk, velen van u hebben dat ook gezegd, vooral aan onze ambtenaren die hebben gewerkt aan de vertaling van de kadernota in de begroting, zoals de heer Gankema opmerkte, is het inderdaad een doorvertaling van de kadernota. De begroting is sluitend en we verwachten dat de provincie als onafhankelijk toezichthouder weer groen licht geeft. Eigenlijk heeft iedereen van u gerefereerd aan het ravijnjaar met forse financiële uitdagingen voor de komende jaren. We krijgen te weinig geld en alle gemeenten kijken naar het ravijn, de heer Krabbendam vatte het mooi samen, prepare for the worst and hope for the best, de heer Gankema had het over een tandje bijzetten en de heer Paulides over een slimme combinatie van besparingen. Het is een voor Wassenaar historische begroting met bezuinigingen en inkomensverhogende maatregelen waarin we de komende jaren in ieder geval al € 5 miljoen aan tekorten wegwerken. Zoals velen van u hebben gezegd, beginnen we niet in 2025, maar nu al met deze begroting, daarover spraken ook mevrouw Rogge en de heer Van Smirren. We laten Wassenaar natuurlijk zowel sociaal als financieel niet afglijden en tegelijkertijd zijn de bezuinigingen evenwichtig en betrouwbaar. Richting de heer Van Smirren, de heer Paulides en mevrouw Everard, die dit expliciet benoemden, gelukkig hoeven bij ons voorzieningen zoals het zwembad of een bibliotheek niet dicht en dat is grote winst. Tegelijkertijd willen we de pijn wel spreiden want de uitdaging is dusdanig groot dat we dat alleen samen kunnen doen. Dat doen we door besparingen te vinden bij de gemeente, maar ook bij de inwoners en daarbuiten. Dat betekent ook dat het voorstel van mevrouw Rogge, gesteund door de heer Gankema en mevrouw Hibbert natuurlijk ook voor de Gemeenschappelijke Regelingen moet gelden, dat is mij uit het hart gegrepen. Het kan niet zo zijn dat we wel bij onze relatief kleine gemeente kunnen besparen en dat is ook echt een trendbreuk met het verleden want bij vorige begrotingen hebben we nooit op deze manier ingezet op dergelijke besparingen en dat Gemeenschappelijke Regelingen met veel grotere budgetten helemaal buiten schot blijven. Ik vind het daarom een heel goed idee dat het college zich binnen de mogelijkheden die we hebben actief maximaal inzet om daar besparingen te realiseren want iedere euro die er bij Gemeenschappelijke Regelingen af gaat is een euro voor onze eigen begroting en ook andersom. Het is trap op, trap af, zowel met het rijk als met degenen die taken voor ons uitvoeren. Ik stel voor dat we daar bij de kadernota van 2026 uitgebreid op terugkomen om te kijken welke besparingen mogelijk zijn.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja dank u wel. Het is fijn dat de wethouder toezegt het uiterste te zullen doen om de GR'en te overtuigen om ook te bezuinigen, maar het is natuurlijk wel even belangrijk om te markeren wat we onder het uiterste verstaan, is dat een keer een gesprekje aangaan, en dan wordt er druk uitgeoefend door autoriteiten op Wassenaar, 'en nu weer luisteren, in je hok kleintje', hoe gaan we dit spelen, welke garantie biedt u ons? U zegt wel 'het uiterste', maar wat moet ik daaronder verstaan?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: De eerste garantie die ik bied, en dit doe je natuurlijk niet als Wassenaar alleen want gelukkig speelt het ravijnjaar, zoals de heer Paulides zei, is het een landelijk opgave van alle gemeenten. Er komt allereerst een Kaderbrief van alle colleges en GR'en in de regio waarin een x-percentage aan bezuinigingen wordt gevraagd. Dan is het vervolgens aan ieder college in de regio, in de Gemeenschappelijke Regeling waarin we zitten, om uitvoering aan die brief te geven. We zijn in de Metropoolregio met 21 gemeenten, in Avalex met zes, in de ODH met twaalf en die samenstellingen wisselen een beetje per GR. Het is de bedoeling dat in ieder geval

alle GR'en in de Haagse regio aan de Kaderbrief proberen te voldoen en u mag het college eraan houden dat, als er een goede Kaderbrief ligt die ook onderbouwt hoeveel besparingen er moeten komen, want dat is niet een uit de lucht gegrepen bedrag, we dat proberen te halen. Als dat niet lukt, blijft er een inspanningsverplichting en dan zullen we ook eerlijk aangeven waaraan dat ligt.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik word nu toch wel getriggerd door het antwoord van de wethouder. Hij zegt dat er blijkbaar al de afspraak is dat de gezamenlijke gemeenten een Kaderbrief aan de verschillende GR'en gaan schrijven. Dat komt op mij over als een opzetje binnen de VVD-fractie en de verantwoordelijk wethouder, als u het zo uitlegt dan lijkt het erop dat dit allemaal al van tevoren is bekokstoofd.

Wethouder **Van Doeveren**: Nou nee...

De **voorzitter**: Wacht even wethouder, u krijgt het woord via de voorzitter.

Wethouder **Van Doeveren**: Nee, dat is geen opzet. Alle colleges in de regio maken ieder jaar voor alle GR'en in hun regio een brief waarin staat wat het financiële kader is, voor bijvoorbeeld indexatie. Dat was in het verleden vaak een brief om de indexering door te geven en nu wordt het ook een brief waarin we bezuinigingen vragen. Die brieven moeten nog worden vastgesteld en ik kan niet zeggen wat eruit komt want ik ben afhankelijk van wat het college in Den Haag aan besparingen nodig vindt. U vraagt hoe we dat gaan doen. Die Kaderbrief is het sterkste instrument want daar is de hele regio aan gekoppeld, niet alleen Wassenaar maar iedereen is eraan gecommitteerd, en dat moet zijn vertaling bij de GR'en krijgen.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik zie mevrouw Rogge staan. Mijn vraag is heel duidelijk beantwoord, mijn veronderstelling klopte niet, dus dank voor het heldere antwoord. Nog wel een laatste opmerking. Daarnaast krijg je natuurlijk wel... Wij zijn het kleine Wassenaar en er zijn nog een aantal andere kleine gemeenten, maar de grote jongens bepalende dit soort dingen meestal. U geeft zelf al aan dat het een inspanningsverplichting is en dat zwakt 'wij gaan het uiterste doen' iets af. Ik vind het gevoelsmatig een lastige dat we hier... en daar gaan we niet uitkomen. We trekken een grote broek aan en waarschijnlijk... De kans bestaat dat we in de krachten in dit soort GR'en weer het onderspit zullen delven.

De **voorzitter**: Op dit punt is er volgens mij ook een interruptie van de heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja, dank voorzitter. Eigenlijk hetzelfde als wat de heer Gankema zegt, ik vind het inderdaad een beetje symboolpolitiek en ik vind ook de toezegging een beetje symboolpolitiek. Hoelang zeggen we al niet in de zienswijzen 'GR ga er iets aan doen', hoelang zeggen we dat al in de begroting, hoelang zeggen we dat al bij de vaststelling van de jaarrekening? Uiteindelijk mogen we altijd die zak geld geven want we hebben niets te vertellen. Wat hebt u op basis van onze zienswijze, ons commentaar op de begrotingen, in het verleden tegen die GR'en gezegd? Het enige wat ik van de VRH zie is 'we gaan kijken en we komen een keer met een voorstel' en dat vind ik wat weinig. Zoals gezegd hebben we eigenlijk weinig invloed op de GR en ik vind het heel mooi dat u die toezegging doet, maar waarom is dat dan niet eerder gerealiseerd?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Waarom is het niet eerder gerealiseerd? Dat is omdat wij in het verleden in onze zienswijze nooit op zulke besparingen hebben aangedrongen want het ravijnjaar begint pas in 2026, we zijn daar nooit expliciet over geweest. We hebben in 2023 voor het eerst scenario's aan de GR'en gevraagd om te bekijken hoe we de bezuinigingen vanaf 2026 kunnen invullen en ik vind zelf dat daar meer uit had moeten komen. 2025 is wel het jaar van de waarheid en het gaat natuurlijk om 2026, dat is het echte ravijnjaar. Gelukkig beginnen wij hier op tijd met onze bezuinigingen en ik had die liever ook al bij de GR'en gezien, maar we kunnen pas vanaf 2025 echt zeggen of er iets is gerealiseerd. We hebben in het verleden nooit zo hard op de GR'en gedrukt. Het andere is de inspanningsverplichting en dan reageer ik op de woorden van de heer Gankema. Ja, dat blijft het. Ik zal niet ontkennen dat we afhankelijk van anderen in de regio zijn, dat is zo, dat is een feit, maar als je als hele regio samen een Kaderbrief maakt, dan proberen we ook de andere colleges daaraan te houden want je maakt die brief niet voor niets gezamenlijk.

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja, een hele korte reactie. Jammer dat college pas naar aanleiding van het ravijnjaar wakker is geworden wat betreft de besparingen bij de GR'en, want het speelt al heel lang. Dank voor het antwoord.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ja, dank aan de wethouder voor zijn eerste reactie op de motie over de GR'en. Ik hoorde de wethouder zeggen dat er een brief vanuit de regio wordt gestuurd, ik hoop dat de andere gemeenten op dezelfde koers als Wassenaar zitten en ik wil aan de wethouder vragen of hij een idee heeft hoe dat bij zijn collega's in de regio zit. Daarnaast gaat de motie die we hier hebben ingediend echt wel verder dan die brief, een inspanningsverplichting of een gesprek. Het moet echt een stevig gesprek zijn en daar willen we ook echt een terugkoppeling van in de raad, bij de kadernota is prima, dat staat ook in de motie. Als dat niet genoeg is, dan willen we vragen of het college ook zelf nadenkt over andere voorstellen om op de GR'en te bezuinigen. Dat wil ik wel benadrukken en daarom graag een reactie van de wethouder.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Het college is het met het laatste eens, het vereist meer dan een stevig gesprek. Ik denk ook dat dit gesprek vooral moet worden gevoerd in het Algemeen Bestuur of het Dagelijks Bestuur van de GR'en waarin we vanuit Wassenaar ambtshalve zitting hebben omdat daar uiteindelijk per Gemeenschappelijke Regeling de besluitvorming over de begroting van 2026 is. Ik ben het met de heer Gankema eens dat we op papier allemaal hetzelfde zeggen en u vraagt hoe de collega's erin zitten. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat de ene collega daar iets strenger in zit dan de andere, maar laten we in ieder geval proberen de Kaderbrief die straks regiobreed is vastgesteld zoveel mogelijk uit te voeren, dat is het minimale waarvan ik hoop het te kunnen realiseren. Ik zal u laten weten of dat lukt.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik vind het wat aan de stoere kant om te zeggen 'we gaan naar de GR'en toe om lastenverlaging te creëren'. Dat kan alleen maar betekenen, of ze hebben vet, ze hebben ruimte om te verlagen, ze kunnen er een stukje van de overhead uithalen. Bij GR'en is het bijzondere dat je een ongelooflijk nauwe relatie hebt tussen wat je betaalt en welke diensten je krijgt. Op het moment dat wordt gezegd 'wij gaan bezuinigen bij de GR'en' dan zul je het daar met die directies van de GR'en over eens moeten worden, die moeten dat zien zitten en dat op een gegeven moment binnen hun eigen organisatie vertalen, maar dan komt het hier net zo hard weer terug. Aan de ene kant heb je de bestuurder vanuit de wethouders en aan de andere kant de gebruiker vanuit de wethouders, je hebt de Avalexgebruiker, wethouder, en de Avalexbestuurder, u begrijpt wat ik bedoel. Hoe gaat u daarmee om, hoe denkt u dat dit spel door een heel slimme directie kan worden gespeeld?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Door elke directie, dan hebben we het over de ambtenaren die het voorbereiden want er zitten alleen bestuurders in het bestuur en die worden als eerste geadviseerd door de directeur van de desbetreffende Gemeenschappelijke Regeling, zo werkt het voor alle Gemeenschappelijke Regelingen. Dat betekent dat je echt opties en scenario's moet vragen en inzicht in de begrotingen moet krijgen. We kunnen allemaal tegen elkaar zeggen dat het moeilijk en ingewikkeld is en dat is het ongetwijfeld ook, daar doe ik niets aan af, maar ik vind het toch wel gek dat we in Wassenaar wel denken geld te kunnen besparen, we iets van onszelf vragen en je die vraag überhaupt niet zou kunnen stellen aan organisaties waarin je participeert, soms bescheiden en soms wat groter, met hele grote budgetten. Het is ook een principieel punt dat zij moeten proberen mee te doen in de 'trap op, trap af'-systematiek, ze zijn uiteindelijk een verlengde van ons lokale bestuur.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Hierin zit een element van wishful thinking. Avalex en de BSGR zijn pure productieorganisaties met heel weinig beleid en als je naar hun overhead kijkt praat je over anderhalve kip en een paardenkop om het even oneerbiedig te zeggen. Het zijn hardwerkende mensen die proberen beleid te maken en die kun je eruit schuiven, maar je zit al heel snel aan de

daadwerkelijke productie, namelijk het aantal routes dat wordt gereden en het aantal malen dat de grijze, de groene en blauwe bakken worden leeggehaald. Legt u een relatie tussen de besparingen die u wilt realiseren en het mindere product dat deze uitvoeringsorganisaties kunnen leveren wanneer ze bezuinigingen moeten uitvoeren?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Het antwoord is 'ja' want als je bezuinigt, kan dit ook iets voor de organisatie zelf betekenen en ik vind dit wel een mooi voorbeeld, nu de heer Hendrickx zelf refereert aan de BSGR. Ik ben nu anderhalf jaar wethouder en ik ben er wel achter dat de kosten exploderen omdat iedere gemeente op haar eigen manier en met haar eigen systematiek riool, waterschappen wil heffen. Je zou ook kunnen kijken of er winst in de harmonisatie valt te behalen, los van of je minder afneemt want daar zijn ook besparingen mogelijk.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Wethouder **Van Doeveren**: Velen van u refereerden aan de Investeringsagenda. Ondanks alle bezuinigingen is er ook veel om trots op te zijn en ik hoop dat de begroting dat ook laat zien. We investeren in het centrum van Wassenaar en hopelijk is dat in 2025 klaar en zoals ik eerder aan de heer Gankema berichtte, hebben we nog geen uitsluitsel over de RVO-subsidies, maar hopelijk wel voor het eind van 2024. Goede schoolgebouwen voor de jeugd, woningbouwprojecten, het eindelijk goed organiseren van de gemeentelijke huisvesting en natuurlijk investeren in de buitenruimte, dat zijn noodzakelijke investeringen en ik vind het belangrijk om met u te delen dat de raad veel van deze investeringen nog moet vrijgeven. Voor elk voorstel boven de € 500.000,00 komt een investeringsvoorstel naar de raad, maar het is wel al in het meerjarige beeld verwerkt en dat geeft aan dat de begroting met de tekorten die we nu nog open hebben staan robuust is. Het college is daarom hoopvoller dan in sommige bijdragen naar voren komt. We hebben vertrouwen in de € 5 miljoen die we hebben opgelost en dat we de belangrijkste investeringen in onze structurele begroting kunnen waarmaken. Mevrouw Rogge, de heer Krabbendam en mevrouw Everard refereerden aan een levendig Wassenaar waarin de gemeente er voor de inwoners is en niet andersom en daarop is deze begroting gebaseerd. De begroting is ook gebaseerd op het in 2025 echt oplossen van een aantal knellende problemen. Die principes blijven leidend voor het college want een begroting, dat zeg ik ook in alle eerlijkheid, blijft altijd een beste inschatting van alle inkomsten en uitgaven, een dag na vaststelling is die altijd weer verouderd. Dat blijft zo en daarom hebben we een P&C-cyclus waarin we met elkaar blijven bijsturen, dat is ons gezamenlijke werk en daarvoor staan het college en u aan de lat. Ik neem de suggesties van de heer Krabbendam, mevrouw Rogge en de heer Paulides over een zo inzichtelijk mogelijke begroting ook serieus. Mevrouw Hibbert en mevrouw Rogge vroegen of de projectmedewerker die onze controles gaat uitvoeren er is. Onze nieuwe controller is inmiddels geworven en we hopen dat die de komende maanden begint. Naast een nieuwe overallconcerncontroller waarmee u al kennis hebt gemaakt, hebben we ook een projectcontroller en voor het allergrootste project, De Paauw, hebben we een extern projectmanagementbureau dat dat begeleidt. Dat is natuurlijk een van de stappen om het projectmanagement op orde te hebben. Ik hoop dat de prognose... Sommigen van u vroegen naar de leningen en ik hoop dat in de liquiditeitsprognose helder staat op welke leningen wij voor 2026 en verder uitkomen. Dat is een overzichtelijk aantal dat we ook op de begroting kunnen dragen want de rentelasten zijn bij de kadernota al ingeboekt. Dat wat betreft de algemene punten en dan refererend aan de vragen. De VVD vroeg welke ideeën er voor de kadernota van 2026 zijn. We hebben met de kadernota inmiddels 80% van de tekorten, ruim € 5 miljoen, weggewerkt. Daarin zijn heel veel nieuwe ideeën terechtgekomen zoals eindelijk de invoering van kostendekkende huren, een aantal besparingen en een aantal ombuigingen maar zoals de heer Paulides zei ook het kostendekkend maken van de afvalstoffenheffing, We komen op diezelfde voet met een betrouwbaar en evenwichtig pakket voor 2026. Ik kan daar nu nog geen uitsluitsel over geven, maar we zullen het komende halfjaar natuurlijk alles op alles zetten om naast deze begroting ook de meerjarige begroting sluitend te maken. Ik zeg erbij dat we nog een aantal circulaires krijgen en dat het kabinet heeft gezegd dat de SPUK-gelden, dat zijn ook vele miljoenen, met een korting naar de gemeenten komen. Als we daarover meer duidelijkheid hebben, kan dit ook nog iets voor de meerjarenbegroting betekenen. Dat zijn allemaal vragen die we in 2025 in beeld brengen om ook het restant sluitend te maken en dat moet gewoon lukken als je 80% hebt. Mevrouw Everard vroeg naar de ozb-stijging en wat we voor kwetsbare groepen kunnen doen. Ik zeg eerlijk dat nauwelijks van de kwijtscheldingen van de ozb wordt gebruikgemaakt omdat mensen tot 110% van het inkomen vaak geen eigen huis hebben. Die mensen maken wel gebruik van de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing, maar eigenlijk nauwelijks van de ozb. Ik begrijp dat zij de ozb-verhoging betreurt, maar om tot een evenwichtig pakket te komen, is het echt noodzakelijk om die maatregel nu te nemen. Als het nodig is, schuwen we geen moeilijke maatregelen, maar we

houden het financieel en sociaal op orde. Je kunt tegen alle inwoners zeggen, en ik denk dat dit echt een trendbreuk met het verleden is, dat niet alleen een stukje ozb wordt verhoogd, maar dat ook fors wordt bezuinigd. We doen er alles aan om de rekening niet te veel bij de inwoners neer te leggen.

De **voorzitter**: Wethouder, een interruptie van mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Ik hoorde de wethouder iets over kostprijsdekkende huren zeggen en we lezen inderdaad in de begroting dat dit vanaf 2027 geld kan opleveren. Wij vragen ons af of het mogelijk is om te kijken of dit vanaf 2026 kan.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Dank voorzitter. Er staan ruim dertig maatregelen in de kadernota, een aantal daarvan heeft een langere aanlooptijd en daarom zijn ze niet allemaal vanaf 2025 maar ook in 2026, 2027 en 2028 begroot, zodat we voldoende voorbereidingstijd hebben en deze hoort daar ook bij. Die staat er bewust niet vanaf 2026 in omdat je ook met lopende contracten zit en het nogal wat vergt om dit programma in te voeren. We hebben aan de conservatieve kant voor 2027 gekozen omdat we dan een aantal contracten hebben dat afloopt waar we dat programma kunnen invoeren en dat zal leiden tot meer inkomsten voor de gemeente.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Betekent dit dat er vanaf 2026 helemaal geen mogelijkheden zijn?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Wel als er contracten zijn waarin je dat zou kunnen doen, maar wij taxeren nu dat daar echt in 2027 een substantieel bedrag mee valt op te halen om mee te nemen in de begroting. Daarmee zit ik bewust aan de voorzichtige kant want ik wil niet in de situatie andersom terechtkomen, dat we geld hebben ingeboekt en we dat niet kunnen waarmaken.

De **voorzitter**: Dank. Een interruptie van mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter, even een punt om het in perspectief te plaatsen. Ik weet niet uit mijn hoofd of de Wet Markt en Overheid ongeveer tien jaar of bijna twintig jaar oud is, maar die is zeker meer dan tien jaar oud. Dat punt wilde ik toch nog heel even maken. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Dank. De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Daar is het college het mee eens. Mevrouw Everard zei 'mooie plannen en trots op Wassenaar. Besteden we met deze begroting voldoende aandacht aan de samenleving?' Ik hoop dat ze in de inleiding las dat de begroting er juist voor de inwoners is, wat we maatschappelijk willen bereiken en dat geld altijd een middel en nooit een doel op zich is. De kaders van GroenLinks. GroenLinks kwam met vier kaders en daarvan wil ik in ieder geval zeggen dat minder inhuur inderdaad in de begroting is overgenomen, dank voor die suggestie. Dat geldt ook voor het versterken van de uitvoering. Er staat een aantal zaken in het coalitieakkoord dat nog beleidsmatig moet worden uitgewerkt en dat ook moet leiden tot een uitvoering waarvan de inwoners uiteindelijk iets zien, ik ben het met haar eens dat het om de uitvoering gaat. Ik heb gereageerd op de vraag over de projectcontroller, die functie wordt zeer binnenkort ingevuld, ik wil ook zelf niets liever. Dan de Schulpwei. Dat is een belangrijk project en er is al geld gereserveerd om dat onderzoek te doen en dat onderzoek komt nog in oktober 2024 naar de raad. We gaan in dat onderzoek in op stikstof, de huur- en pachtconstructie en alle overige zaken die u over dit dossier moet weten. De pacht liep al tot en met 2038, dat is een vast gegevens en dat geldt voor het hele terrein dat we daar huren, dat is geen nieuwe informatie waaraan we nu actief hebben gewerkt. Als we de raadsinformatiebrief af hebben, is er alle tijd om zowel met u als met de heer Paulides verder over de Schulpwei te praten en er worden tot die tijd geen onomkeerbare stappen gezet.

De **voorzitter**: Voor de administratie, er is de toezegging dat er op korte termijn een raadsinformatiebrief over de Schulpwei komt?

Wethouder **Van Doeveren**: Ja.

De **voorzitter**: Dan wordt die genoteerd.

Wethouder **Van Doeveren**: Dat is correct. Een aantal andere vragen. Ook dank aan de heer Paulides, en ook een aantal anderen heeft daaraan gerefereerd, voor het benoemen dat onze tekorten echt vanuit het rijk komen en dat we die nu proberen op te lossen. Hij vraagt ook of we in 2025 met de gemeentewerf beginnen. Ja, het is wel het idee om dan met de sanering te beginnen, maar of het terrein helemaal in één keer kan worden gesaneerd moet nog blijken of we dat redden, we willen in ieder geval met een stuk van de sanering beginnen, dat die sanering echt volgend jaar gaat beginnen, dat is nu wel de ambitie. Ik ga nu per fractie verder. De heer Paulides diende een amendement over de N44/Rijksstraatweg in. Dat is conform het coalitieakkoord, het is oordeel raad om dat amendement over te nemen en we zullen kijken hoeveel meters we in 2025 kunnen maken. Hij vroeg ook naar het strand en de contractverlenging. Ik heb al gesprekken met de strandexploitanten gevoerd waarin ik helder heb aangegeven dat we nu hebben gekeken hoe we hen niet onder Didam kunnen brengen en dat hun contracten kunnen worden verlengd. Dat gesprek is gevoerd, maar er wordt pas na de Strandvisie over het definitieve contract en de verlenging besloten want dat heb ik aan uw raad toegezegd. Dat zal zeer binnenkort zijn en ze weten dat de contractverlenging voor de strandtenthouders in de pijplijn zit. Er staat ook in de startnotitie dat dit onze wens is en het gesprek over het mogelijk maken daarvan is in een zeer vergevorderd stadium, maar wel in de volgorde die het college met de raad heeft afgesproken.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Paulides.

De heer **Paulides**: Er zou in oktober 2024 al een concept zijn, maar dat is er niet gekomen omdat de jurist van de gemeente vier weken vakantie heeft en dat betekent vier weken vertraging. Er is ook gezegd dat de Strandvisie eerst moet, maar die is inmiddels uitgesteld, ik geloof dat we die pas in februari 2025 krijgen. Ik maak me daarom zorgen over of de concepten wel tijdig bij de strandexploitanten liggen en ik wil eigenlijk vragen of er voor het eind van november en uiterlijk voor eind december a.s. een concept ligt want ze moeten in opdracht van de gemeente met de verplaatsing beginnen en ze zijn er helemaal niet zeker van of ze daar wel blijven zitten. Die situatie is onacceptabel. Afhankelijk van de toezegging overweeg ik toch nog om daarover een amendement of een motie in te dienen, om toch die toezegging te krijgen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Een paar zaken, allereerst de verplaatsing. Daarover is goed overleg. Dat heeft het hoogheemraadschap en niet de gemeente zelf gevraagd en wij hebben gefaciliteerd dat dit is op een moment dat de strandexploitanten zelf uitkomt, daarover is aan de voorkant overleg geweest. Ik kan toezeggen dat we ons uiterste best doen en dat het zo snel mogelijk komt. Ik wil er niet te veel in de openbaarheid over zeggen, maar we hebben binnen ons strandteam een heel tragisch ongeval gehad dat wel degelijk voor forse vertraging heeft gezorgd. Onze jongste medewerker is op tragische wijze omgekomen en ik vraag een klein beetje clementie. Dit komt niet op een dag aan, ik snap de urgentie die u aanraakt en we komen op korte termijn met zowel de visie als de contracten.

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ik wilde niets over die tragische gebeurtenis zeggen, maar ik heb wel iets gezegd over het conceptcontract dat er in oktober 2024 al had moeten zijn en dat heeft niets met het ongeval, maar met de vakantie van de jurist te maken.

De **voorzitter**: Ik hoor om me heen dat dit breder wordt gedeeld. We zijn een kleine gemeente en we weten veel van elkaar, maar ik vind dat vakanties van medewerkers geen onderdeel van de discussie moet worden. Volgens mij is uw vraag aan de wethouder wanneer hij met de contracten komt en wanneer de raad daar inzage in kan krijgen, laten we de redenen hier even buiten laten. We willen een veilige werkcultuur, helemaal voor onze medewerkers, en laten we daar ook voor staan. Die vraag blijft nog over. De wethouder.

De heer **Paulides**: Een punt van orde, daar wil ik kort op reageren. Ik vind het niet kunnen dat je een afspraak maakt en de conclusie is dat het wordt uitgesteld omdat diegene er niet is, dat kan gewoon niet.

De **voorzitter**: Dat ben ik met u eens, maar u bent in gesprek met de wethouder en die gaat daarover. De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Zeker, laten we afspreken dat... De Strandvisie wordt nu formeel aan de raad aangeboden.

De **voorzitter**: Het ging niet over de Strandvisie, de vraag ging over het contract.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja, als u me drie woorden geeft dan komt die vraag mee. We hebben afgesproken dat de Strandvisie in december 2024 naar u wordt verstuurd en als alles vanaf nu goed gaat dan is volgens mij januari 2025 het uiterste moment waarop die contracten definitief worden getekend, nadat de raad de visie heeft vastgesteld. Nogmaals, ik heb de strandexploitanten al op bezoek gehad, ze weten dat het contract eraan komt en volgens mij is geen sprake van onwil, het wordt binnen afzienbare tijd opgelost.

De **voorzitter**: De toezegging is dat de stukken voor de behandeling van de Strandnota in december a.s. naar de raad worden gestuurd en dat de contracten in januari 2025 volgen.

Wethouder **Van Doeveren**: Als de stukken in december a.s. bij de raad zijn, worden die hier in januari a.s. behandeld en als de raad daarmee akkoord gaat dan kunnen de strandtentcontracten voor 1 februari a.s. worden getekend.

De **voorzitter**: Helder, dan schrijven we die als toezegging op.

De heer **Paulides**: Ik blijf het erg laat vinden want er wordt nu geïnvesteerd, ze moeten nu de nutsleidingen leggen, ze moeten van alles doen. De conceptovereenkomst zou er eind oktober jl. zijn en zorg dan dat dit concept er in ieder geval komt en je geen lange discussies meer hebt als we de Strandvisie hebben. Ga met hen spreken en leg voor wat er is toegezegd, wat het concept is en in welke richting we de oplossing met hen denken te vinden. Dan ben je in ieder geval niet tot in de zomermaanden bezig, dan is het seizoen volop bezig.

De **voorzitter**: De wethouder op dit laatste punt.

Wethouder **Van Doeveren**: Ik snap wat de heer Paulides zegt, die boodschap is helder. Ik laat het daarbij, ik snap wat hij zegt.

De **voorzitter**: Helder, dank. Gaat u door.

Wethouder **Van Doeveren**: Ik kijk welke vragen in mijn grote tabel nog openstaan. Er werd gevraagd of het plein bij het plan Dorpskern hoort. Het antwoord op die vraag is 'ja'. Er werd gerefereerd aan de inkomstenval voor 2026. De korting op het Gemeentefonds bedraagt € 3 miljard. De B&C-groep heeft berekend dat dit voor een gemeente van onze omvang op € 4 miljoen neerkomt en je moet daarbij natuurlijk niet alleen kijken naar wat we nu van 2025 naar 2026 minder krijgen, dat is ongeveer € 2,5 miljoen, maar natuurlijk ook naar het feit dat we voor heel veel taken niet op tijd worden gecompenseerd, we zouden minimaal € 4 miljoen moeten hebben. De heer Gankema vroeg of de bezuinigingen en ombuigingen haalbaar zijn. Ja, de provincie heeft die als positief en haalbaar beoordeeld. Het zal in de praktijk moet blijken, maar vooraf is wel gecheckt of dit niet alleen een wensenlijst maar ook echt reëel is. Ik heb de projectcontroller en de subsidieaanvraag gehad. Bezuinigingen op inkoop. De heer Gankema en ik dacht ook de heer Paulides of de heer Hendrickx vroegen naar de bezuinigingen op inkoop. Het is 0,5%. Even qua verwachtingsmanagement, wij denken 0,5% te kunnen besparen. Dat zorgt voor het bedrag dat nu in de kadernota is ingeboekt. Ik denk dat dit een bescheiden percentage is en het geeft ook aan dat we al scherp inkopen, maar we denken dat er nog iets valt te besparen. Ik vind dit ook passen bij de hele basishouding, als je € 5 miljoen aan historische bezuinigingen en ombuigingen nodig hebt trek je echt alle registers open en probeer je ook hier een taakstelling te realiseren. Dat is een trendbreuk met het verleden. De Schulpwei, daar heb ik op gereageerd. De ozb-verhoging van mevrouw Everard. Een belangrijk amendement dat voorligt is natuurlijk het amendement over de rioolheffing van mevrouw Hibbert, dat is een omvangrijk en groot voorstel. Misschien ter achtergrondinformatie, u hebt bij de visie op de BSGR helder gezegd dat de aanslagen op tijd naar de inwoners moeten en dat die nu vier weken zijn vertraagd. Het college is nagegaan waar dat aan ligt en de hoofdoorzaak is een complicatie bij de rioolheffing, het gebruik van 12.000 mensen moet bijna individueel worden nagekeken als Dunea de gegevens op tijd bij de BSGR aanlevert en dat zorgt voor flink wat extra kosten. Vandaar dat het college voorstelt met een hogere staffel te gaan werken, zodat we deze belangrijke vereenvoudiging en bezuiniging kunnen realiseren, waarmee we de inwoner op tijd kunnen bedienen. Dat is de reden van het vereenvoudigingsvoorstel. Het amendement van GroenLinks vind ik een charmante manier om ondanks een hogere staffel onderscheid tussen eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens te maken. Daardoor betaalt een

eenpersoonshuishouden, een alleenstaande of iemand die alleen woont, wat minder en mensen met twee of meer personen, vooral gezinnen, wat meer. Dat zorgt voor iets meer balans tussen een- en tweepersoonshuishoudens in het voorstel. Het is een omvangrijk voorstel en een omvangrijk amendement, mevrouw Hibbert en ik hebben daar intensief over gesproken en ik dank haar voor de flexibiliteit en het meedenken om tot een werkbaar amendement te komen dat grosso modo dezelfde opbrengst als het collegevoorstel heeft en de voordelen van het collegevoorstel intact laat, maar dat het voorstel wel aanscherpt op de punten waarvan zij vindt dat het collegevoorstel iets te ver doorschoot, laat ik het zo zeggen. Het is een omvangrijk amendement, maar we kunnen dat zeker oordeel raad laten want het lijkt me een hele charmante oplossing om te komen tot een hele mooie vereenvoudiging van de rioolheffing met goed oog voor alle inwoners van Wassenaar. Er werd gevraagd naar het Wassenaarvignet. Daar komen we bij de Strandvisie op terug.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. Nog even over het vorige amendement waarover we in de aanloop hiernaartoe wat discussie hebben gehad maar waar we in principe wel positief tegenover staan. Er wordt onderscheid gemaakt tussen huishoudens en bedrijven, maar er zijn natuurlijk ook allerlei organisaties in Wassenaar die zich niet laten kenschetsen als bedrijf, allerlei maatschappelijke organisaties en de vraag is of u inzicht hebt in de effecten van het hogere tarief voor die 250 m^3 voor maatschappelijke organisaties zoals een sportvereniging of een buurtvereniging.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Dank. De rioolheffing kent twee groepen, woningen, dat zijn huishoudens en dat zijn meestal particulieren, en een categorie niet-woningen. De laatste is een grote categorie met horeca, verpleeghuizen, scholen, de kinderboerderij en al het overige wat u noemt. Het amendement ziet voornamelijk op de categorie huishoudens en in het kader van het principe 'De gebruiker betaalt' dat met het amendement wordt geïntroduceerd kom je bij meer dan 250 m^3 tot een tariefstijging van 15% per m^3 ten opzichte van het voorstel dat het college heeft ingediend. Hierbij gaat het om grootverbruikers, een groep van ongeveer 400 van de 12.000 huizen, maar er verandert niets voor de andere groep waarover u nu spreekt. Er is goed gekeken naar de effecten op maatschappelijke organisaties, die worden niet door het amendement geraakt.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank. Soms wil je even checken of je het helemaal goed hebt begrepen, dank voor uw nadere toelichting.

De **voorzitter**: Oké hartstikke goed, goed nieuws voor de geiten. Gaat u verder.

Wethouder **Van Doeveren**: Dan blijf ik toch even bij de heer Krabbendam die een motie over de SDG-doelstellingen heeft ingediend, hij wil die in de begroting opnemen. De begroting is opgebouwd met wettelijke indicatoren die in de BBV staan. Die zijn ook in onze Financiële Verordening verwerkt en daarom heeft de begroting van de gemeente linksom of rechtsom gewoon dezelfde opzet met dezelfde indicatoren die wettelijk zijn vastgelegd. Het is een sympathiek voorstel, maar wel wat lastig vanwege de formulering. Het wordt zelfs individueel gevraagd en alle collegeleden willen graag een SDG-doel adopteren. We hebben vanmorgen gebrainstormd over wie welk doel het beste zou kunnen adopteren en ik stel het volgende voor als de heer Krabbendam daarvoor openstaat. Het college komt met een brief over wat er tot nu toe van het coalitieakkoord en andere ambities is bereikt en wat er voor de komende anderhalf jaar nog openstaat, want dat bepaalt onze focus, en daarin wil ik de link naar de SDG-doelstellingen en welke wethouder leggen, dan hebt u relatief snel antwoord, dat komt namelijk nog voor eind 2024. Dan krijgt u uitsluitsel over welke wethouder wat wil adopteren. Ik wil dat wel los van de begroting zien omdat die een wettelijke opbouw kent waaraan we in ieder geval deze collegeperiode, dat is nog één begroting na deze, graag willen vasthouden. Als hij met die uitleg daarmee kan leven dan kan de motie oordeel raad krijgen.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam, een vraag aan u.

De heer **Krabbendam**: Ja dank u wel. Die ga ik graag beantwoorden, ik heb hem hier voor mijn neus. Als ik kijk naar het gedeelte 'draagt het college op' dan zou de derde bullet, 'bij de begroting 2026 te rapporteren over de bereikte resultaten van de vier SDG's en de eerste ervaring met het werken met de indicatoren' moeten worden geschrapt om aan uw verzoek tegemoet te komen want daarin vraag ik u concreet iets ten aanzien van de begroting. Ik begrijp dat u die andere twee verzoeken wel kunt honoreren.

De **voorzitter**: Even checken.

Wethouder **Van Doeveren**: Dat is correct, die worden dan gehonoreerd met een raadsinformatiebrief over het CUP en de voortgang daarvan en daarin staat een uitleg over wat de heer Krabbendam ons vraagt.

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u voorzitter. Dan moet ik natuurlijk ook altijd even naar de medeondertekenaars kijken. Ik krijg vanaf de overkant duimpjes en ik kan toezeggen dat ik dit laatste zal schrappen. Ik zal dat netjes bij de griffier aanleveren en dan is hij bij dezen gewijzigd ingediend, dank u wel.

De **voorzitter**: Motie 3 wordt gewijzigd ingediend en krijgt dan oordeel raad van het college. Wethouder, gaat u verder.

Wethouder **Van Doeveren**: Dank voorzitter. Dan is er nog een vraag over de inflatie-inhaalslag gesteld. De heer Paulides vroeg waarom dat niet voor de andere gemeentelijke belastingen is gedaan. Dat zou een suggestie voor 2025 zijn. Als je de begroting echt robuust wilt houden en je kijkt naar waar tekorten ontstaan dan is een van de grootste risico's voor de begroting dat je de inflatie voor het jaar daarop bij de Belastingverordening te laag raamt en vandaar dat het college nu bewust met een inflatie van 4,9% rekent, dat houdt de begroting echt robuust. De inhaalcorrectie is nu toegepast op de ozb omdat dit echt een grote opbrengst voor de gezamenlijke opgave genereert, maar ik neem het zeker mee als suggestie bij de kadernota voor 2025. De heer Van Smirren vindt de effectindicatoren op pagina 31 erg karig en dat er meer ambitie kan worden getoond. Dat is het college met hem eens en ik hoop dat u dat in de beleidsstukken leest. Dit stuk gaat echter niet over ambities, maar over de reële verwachtingen bij ongewijzigd beleid en dat zijn gewoon wettelijke indicatoren die in de BBV worden gehanteerd en die zeggen niet zoveel over de collegeinzet, maar collega Bloemendaal zal nader ingaan op de ambities voor het Sociaal Domein en de vraag die u had, zo komen alle wethouders voor de vakinhoudelijke vragen buiten mijn portefeuille.

De **voorzitter**: Wethouder, voor iedereen die het thuis volgt, wat bedoelt u met de BBV?

Wethouder **Van Doeveren**: Dat is het Besluit begroting en verantwoording zoals u hier allemaal weet. Ik check nog even of ik alle moties en amendementen heb behandeld. Dat was het vanuit mij gezien.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Dank u wel. Even nadenken, dat kost zo vier seconden. Ik zit er toch een beetje mee dat er veel woorden worden gesproken waaruit ik het gevoel krijg dat het allemaal fantastisch gaat. Wanneer we uitspreken dat de begroting in evenwicht is, lopen we trots weg en is iedereen gelukkig, maar de confrontatie met de werkelijkheid heeft geen enkele impact, daar doen we ook weinig mee, dat vind ik jammer en ik zou daarover een appreciatie van de wethouder willen hebben. Mijn tweede vraag gaat over de provincie. Bij de behandeling van de kadernota 2024 ontstond de indruk dat de provincie dichterbij zat en dat er stevig overleg was, maar nu begint daar wat twijfel over te komen. De wethouder zei op een gegeven moment 'we hopen dat de provincie het vanuit haar toezicht goedvindt' en ik zou een wat concretere vaststelling van de rol van de provincie in dezen willen hebben.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Wilt u de eerste vraag herhalen? Het was me net wat te cryptisch om hem te kunnen bevatten. Dan vraag 2 over de provincie. Bedankt voor de vraag en laat ik het wat duidelijker zeggen. Wij zijn ervan overtuigd dat de provincie gewoon groen licht voor deze begroting gaat geven en dat die als sluitend wordt gezien. Ik denk dat het aanbod om de provincie en de gedeputeerde hier een keer uit te nodigen om daarover te spreken een heel zinvolle suggestie is. Dat hebben mevrouw Rogge en u al eerder bedacht en het lijkt me goed om dit een keer te doen, dan kunt u de provincie daar zelf over spreken.

De **voorzitter**: Mijnheer Hendrickx, wilt u uw eerste vraag nader duiden?

De heer **Hendrickx**: Ik heb net besloten dat ik die voor de tweede termijn bewaar, dan kan ik daar wat gemakkelijker mee omgaan. De tijd even terugschroeven, dank je wel, het moet een zware job voor je zijn daar. Goed, hij mag. Toch nog heel even over de provincie, u hebt daar iets over gezegd. Het staat me bij dat er een periode van vier jaar wordt bekeken en er wordt gesproken over een structureel in evenwicht zijnde begroting, waarvan één niet in evenwicht hoeft te zijn en dat kan de eerste, de laatste of de middelste zijn, ik weet niet precies hoe dat werkt. Waarover gaat het oordeel van de provincie met betrekking tot deze begroting? Dat is de eerste vraag. Mijn derde vraag bewaar ik ook voor de tweede termijn.

De **voorzitter**: Dank u wel. De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Dan wacht ik de vragen 1 en 3 af. Dan over de tweede vraag. De provincie kijkt naar een paar zaken. 1, zijn de bezuinigingen, de inkomensverhogende maatregelen en de ombuigingen geloofwaardig of niet, mag je ze überhaupt inboeken? Als de provincie die niet geloofwaardig acht dan zouden ze hier niet op papier staan. Dat is de eerste check die de provincie doet. Waar gaat het oordeel van de provincie over? Nu alleen over of de begroting voor 2025 sluitend is. De provincie heeft ons laten weten dat dit pakket van € 5 miljoen een stevig pakket is en we hebben ook het grootste deel voor 2026 ingevuld, maar wij zullen bij de kadernota met een stukje aanvullende voorstellen voor 2027 komen.

De heer **Hendrickx**: Even ter bevestiging. De toezichthoudende rol van de provincie gaat over goedkeuring van de begroting van 2025, structureel in evenwicht of in evenwicht.

Wethouder **Van Doeveren**: Over de begroting die we hopelijk vandaag vaststellen.

De heer **Hendrickx**: Structureel?

Wethouder **Van Doeveren**: Ja.

De **voorzitter**: Dan is dat opgelost. Dank wethouder. Dan is de beurt aan de wethouder van Sociaal Domein, Wonen en Onderwijs.

Wethouder **Bloemendaal**: Voorzitter, dank u voor het woord. Ik zal de vragen van de fracties die naar aanleiding van mijn portefeuille zijn gesteld in volgorde van opkomst beantwoorden en dan kom ik allereerst bij Lokaal Wassenaar! De vraag van de heer Gankema was wat de gevolgen van de bezuinigingen zijn. Die lees ik zo dat de fractie denkt dat er door de bezuinigingen schade wordt geleden. De inzet van het college is met name binnen de H9 om het dienstverleningsniveau op te houden. Dat betekent dat waar nodig jeugdhulp wordt geboden en dat preventie aan de voorkant met de POH-GGZ gegarandeerd blijft, zodat de tweedelijnsdruk wordt verminderd, ouders bij dat traject worden betrokken en dat langs die preventielijn, waarbij het Sociaal Team Wassenaar een belangrijke rol vervult, bezuinigingen/besparingen aan de voorkant kunnen worden gehaald omdat er minder druk op het vervolgsysteem komt. Dan is er nog de Jeugdhulp-plussetting, de gesloten Jeugdhulp die wordt afgeschaft omdat daar vreselijke incidenten zijn geweest. Dat betekent dat die kinderen dichterbij huis en in een meer hybride omgeving worden geplaatst en dat ze als dat kan zelfs thuis worden ondersteund. Daarop zetten we binnen het collectieve deel van de H9, de jeugdzorgregio waarvan Wassenaar deel uitmaakt, in. Sinds dit college is aangetreden hebben we in dat traject vier sporen klaargezet die door alle negen gemeenten worden omarmd en dat slaat in alle gemeenten terug, namelijk het proberen om de jeugdhulp dichterbij huis en zo eenvoudiger te kunnen bieden, de begeleiding te proberen terug te dringen, de combinaties met het onderwijs sterker te maken, het normaliseren en de jeugdbeschermers ook in het traject mee te nemen, zodat zij indiceren wat passend is en niet wat wellicht te lang duurt of wat te zwaar is. Vervolgens zijn we in gesprek met de jeugdhulpaanbieders om te komen tot andere contracten die mogelijkerwijs tot besparingen gaan leiden. Al met al betekent dit dat het product jeugdzorg wordt geleverd, maar dat we dat op een efficiëntere en effectievere manier gaan doen en langs die weg zien wij ook die bezuinigingen en besparingen onze kant opkomen. Dat geldt eigenlijk ook voor de WMO. Het aantal indicaties dat afgegeven is de laatste jaren neemt af en er is ook minder thuishulp aangevraagd. Hier zien we al een eerste effect van het Sociaal Team Wassenaar dat sneller de vraag achter de vraag helpt beantwoorden. Zoals de PvdA zei, is de raadsinformatiebrief over de respijtzorg en mantelzorg ook een element dat nu bij de consulenten dichter op tafel ligt, zodat we langs die lijn proberen onnodige uitval te voorkomen. Het college dankt de PvdA voor die vaststelling in de bijdrage. Verder zijn de buurtcentra en de ontmoetingscentra natuurlijk een belangrijke spil in het tegengaan van vereenzaming of eenzaamheid en mogelijkerwijs kosten van begeleiding en dagbesteding uit te sparen. Het college vindt de oproep van D66 om het IHP langs de lijnen van

voldoende middelen voor de gemeenten bij de VNG onder de aandacht te brengen een prima idee, wij nemen die suggestie graag over en gaan kijken hoe we daar invulling aan kunnen geven.

De **voorzitter**: Wethouder, dan noteren wij dit als een toezegging.

Wethouder **Bloemendaal**: Dat is een goed plan voorzitter. Dan kom ik bij de PvdA. Nogmaals dank voor uw vertrouwen in het college ten aanzien van het hanteren van de stappen op het gebied van respijtzorg en mantelzorg, waarbij de raadsinformatiebrief nu leidend is. Er komt ouderenbeleid uw kant op en in 2025 maken we een uitwerkingsprogramma waarin dit soort aspecten verder naar voren komt. Dan uw zorgen over de wachtlijsten. Er is een extra consulent aangenomen om de wachtlijsten weg te werken en onze verwachting, hoop en planning is dat dit over een halfjaar veel beter is. Dat is bij de WMO misschien wat gemakkelijker te doen dan bij Jeugd omdat die trajecten soms wat ingewikkelder zijn, maar we gaan daar vol gas mee aan de slag.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Dank u wel voorzitter. Een concrete vraag, hoelang zijn de wachtlijsten op dit moment, kunt u daar inzicht in geven?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Bloemendaal**: Ik heb daarover nu geen getal paraat.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Bloemendaal**: Ten aanzien van uw laatste vraag over versoberen. Dat is misschien een ongelukkige woordkeuze, er wordt niet bedoeld dat de zorg wordt versoberd, maar de systematiek wordt versoberd en dat sluit aan op mijn bijdrage in de richting van Lokaal Wassenaar! Met versobering wordt bedoeld dat wordt geprobeerd om de jeugdzorg uit de inrichtingen te halen en dichter bij huis te laten plaatsvinden. Daarbij sluit ook het opheffen van de gesloten jeugdhulp aan, die wordt afgebouwd. We hebben dat initiatief binnen de H9 ontwikkeld en ik had het voorrecht om in een kopgroepje met een grote gemeente, Zoetermeer, een middelgrote gemeente, Pijnacker, en onze gemeente als kleintje te zitten en we hebben daarin die vier sporen uitgelopen en de andere gemeenten hebben dat overgenomen. U hebt recent een avond gehad en daar was u in algemene zin niet altijd even tevreden over, maar die kritiek wordt verwerkt en daar komt een vervolg op waarin die vier maatregelen nader worden uitgelegd. Tot zover voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan is nu het woord aan de wethouder van Ruimte, Duurzaamheid en Mobiliteit.

Wethouder **Koetsier**: Ja, dank mijnheer de voorzitter. Als eerste wil ik mededelen dat wij vandaag ook een raadsinformatiebrief hebben verstuurd. We hebben vanmorgen een brief van de advocaat, ook over de Raad van het State, ontvangen en die hebben we als onderdeel van de actieve informatieplicht onmiddellijk met u gedeeld. Het is natuurlijk jammer dat de uitspraak weer met zes weken is uitgesteld. Mevrouw Rogge, u vindt fietsveiligheid belangrijk en dat vindt het college ook ontzettend belangrijk. Wassenaar is mooi en groen, we hebben de duinen waar ontzettend veel fietsers komen om daarvan te genieten, maar er gebeuren helaas ook ongelukken en daar ligt een taak voor ons om maatregelen te nemen en daar waar dat kan dat terug te dringen. We gaan plekken met verhoogd risico identificeren en kijken wat we kunnen doen om de gevaren te beperken. Dat zijn wel extra uren die niet elders kunnen worden besteed. Dan ten aanzien van uw motie. Die is oordeel raad. Het is natuurlijk wel zo dat fietsveiligheid niet alleen infrastructuurgevoelig is, het gaat ook over het gedrag van de verkeersdeelnemers.

De **voorzitter**: Er is een interruptie van mevrouw Rogge, gaat uw gang.

Mevrouw **Rogge**: Dank wethouder voor deze toezegging. Er kwam nog een suggestie vanuit onze fractie, het is breder dan echt die verkeerstechnische aanpassingen en misschien kan ook op de gemeentepagina's ruimte komen voor voorlichting over veilig fietsen. Die suggestie geef ik bij dezen mee.

De **voorzitter** De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Mevrouw Rogge, die nemen we natuurlijk mee, maar ik wijs u er ook op dat wij zeer actief zijn op scholen om ook de kinderen mee te nemen in het gevaar van de weg, het kijken naar de andere verkeersdeelnemers et cetera. Dank u wel voor uw extra toelichting.

De **voorzitter**: Wethouder, er is een interruptie van mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Een extra toelichting op de extra toelichting, wij durven nog een stapje verder te gaan: ook 'pak de fiets in plaats van de auto' kan onderdeel van die campagne worden. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Dank u wel voorzitter. Ik zal niet ingaan op de toelichting op de toelichting van de toelichting, maar fietsen is zeer zeker gezond. Mevrouw Rogge, u hebt ook gevraagd naar de Dr. Mansveltkade. Volgende week heb ik intern overleg en lopen we ook langs de Dr. Mansveltkade om te kijken wat kan en wat niet kan en ik wil in de laatste commissievergadering voor de kerst terugkoppelen wat kan en wat niet kan.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. Als u in de laatste commissievergadering voor kerst terugkoppelt wat wel kan en wat niet kan, hoe zit het dan met het nemen van die concrete maatregelen in de tijd?

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Koetsier**: De maatregelen die kunnen zullen we zo snel mogelijk implementeren en toepassen.

De **voorzitter**: Sorry, er lopen nu wat zaken door elkaar. U gaf een oordeel op de motie, vervolgens ging u in op de toezegging om met de Dr. Mansveltkade aan de gang te gaan en daarvan hebt u nu toegezegd dat u in de laatste commissievergadering van 2024, in december, een toelichting geeft op de maatregelen die dan misschien al zijn genomen, of op wat er in ieder geval al is gedaan.

Wethouder **Koetsier**: Dat klopt.

De **voorzitter**: Oké, dan hebben we die toezegging helder. Het andere was een oordeel over de motie. De heer, Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u voorzitter. Ik wil over de Dr. Mansveltkade opmerken dat er nu inderdaad zo'n mooi snelheidsbord hangt en dat mijn fractie daar erg blij mee is, maar dat dit best vaak rood oplicht door de auto's die daar toch te snel rijden. Ik denk dat de beleving vaak is dat men zich wel aan de snelheid houdt, maar dat toch helaas niet doet en dat 30 km/uur toch echt in het gedrag, waar net ook over werd gesproken... Men heeft vaak niet in de gaten hoe snel men echt rijdt, dat punt wil ik hier graag maken.

Wethouder **Koetsier**: Mijnheer Krabbendam, dank u wel voor uw observatie. Om bij fietsen en veiligheid te blijven mijnheer Krabbendam, ook de veiligheid rond scholen is een ontzettend belangrijk thema. Het is druk rond de start en het einde van de school, fietsers, bakfietsers en wegbrengers, het is gewoon erg druk rond het schoolplein. Een schoolstraat is een mooie oplossing om alles beter te reguleren en daar willen we graag een pilot voor starten. U hebt daar een motie voor ingediend en die geven wij ook oordeel raad. De heer Gankema vroeg naar het proces van Duindigt en als verantwoordelijk wethouder wil ik daar het volgende over zeggen. In de commissie voor de raad is aangegeven dat we haast maken met een beslissing over het principeverzoek en dat er een brief komt. Het college vergadert elke dinsdag, we hadden het hier de ochtend voor de raad over en we zijn tot een eerste oordeel gekomen. We hebben besloten om dat direct te communiceren, maar de communicatie duurde te lang, daar ging te veel tijd overheen, dat was absoluut niet de bedoeling en dat verdient ook niet de schoonheidsprijs. Was daar enig kwaad in het spel? Het antwoord is 'nee', het was een ongelukkige samenloop van omstandigheden. De heer Paulides had het ook over Duindigt. Dat is een locatie voor groen, hippische recreatie en de huidige bestemming is hippisch. Verder is het een hele mooie Groene Zone aan onze zuidkant en die Groene Zone en het feit dat het groen is, is natuurlijk ook een ontzettend belangrijke pijler voor de toekomst van Duindigt. De provincie is hier een belangrijke speler en daar gaan we mee in gesprek. Het gebied ligt

ook op de grens met Den Haag en daar gaan we ook mee in gesprek. We gaan hier op 19 november a.s. mee verder en dat is een mooi moment om verder op te inhoud in te gaan. We zijn verplicht om op 1 januari 2027 een Omgevingsvisie te hebben, we zijn dat proces ingegaan en op dit moment worden al onze visies en al ons beleid omgezet naar een format dat voor de Omgevingswet nodig is en dat noemen we onze eerste proeve.

De **voorzitter**: Houd die even vast want er is een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, naar aanleiding van de genoemde 19 november. Hart voor Wassenaar heeft die raadsvergadering aangevraagd. Ik heb begrepen dat drie weken geleden al informatie zou worden aangeleverd, maar die is nog steeds niet aangeleverd. Ik weet niet hoe het met de communicatieprocedures loopt, maar het is natuurlijk per ongeluk en ook op een andere manier lastig. Daar koppel ik toch wel weer een vraag aan. De primaire vraag is hoelang we nog moeten wachten op die informatie die al weken te laat is. Dat is 1 en dan 2, er is iedere keer opnieuw een probleem met de informatievoorziening en dan wordt er gezegd 'we hebben een collegevergadering'. Is er überhaupt een proces dat regelt dat informatie op een bepaalde manier vrijkomt wanneer het vrij moet komen?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: De eerste vraag over de informatie. Over twee dagen is het tien dagen voor de raadsvergadering en zal alle informatie die wij hebben met u worden gedeeld. Ten aanzien van vragen volgen we de juiste artikelen, 36 en 37. Dat is het proces en het protocol in dezen.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u. Volgens mij zitten we nog bij het blokje Duindigt. Als ik het wel heb, heb ik een vraag gesteld in het kader van dat slecht bestuur geld kost. De belanghebbende van renbaarn Duindigt heeft in de media had kenbaar gemaakt dat hij juridische stappen zou zetten en ik zag dat de wethouder al naar een volgend onderwerp ging, maar ik weet niet of de burgemeester deze vraag gaat beantwoorden.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Ik zal hem heel kort behandelen. Er is inderdaad een brief met heel veel punten van de advocaat ontvangen. Die punten gaan wij intern beantwoorden, daar kijkt een externe advocaat uiteindelijk even naar en zoals het er nu voor ligt, levert dat een beetje extra kosten op. Dank u.

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja dank voorzitter. We springen een beetje van de hak op de tak want ik wilde op de Omgevingsvisie inspringen. De opmerking van de wethouder dat de gebiedsvisies worden meegenomen...

De **voorzitter**: Wacht even, om die van de hak op de tak te sluiten.

De heer **Paulides**: De wethouder zei iets over die visies op de Omgevingswet.

De **voorzitter**: Nee, nee, nee. Mijnheer Paulides, als u de microfoon uitzet dan ga ik u daarin helpen. We hebben het onderwerp Duindigt bij dezen afgesloten en we zijn nu weer bij de Omgevingsvisie, gaat uw gang.

De heer **Paulides**: Ik dacht dat de volgorde iets anders was. Er werd gezegd dat de gebiedsvisies in de eerste proeve worden meegenomen en dat is precies het punt waarover ik eigenlijk wilde beginnen en dat heb ik nu bewaard tot de tweede termijn. Hoe kun je nu een gebiedsvisie voor het strand of voor de Noord- en de Zuidrand meenemen als die nog niet is vastgesteld, wat zegt u nou eigenlijk? Ik ga daar straks op door, maar ik wil nu wel weten hoe u een gebiedsvisie die nog niet bestaat kunt meenemen

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Dank u mijnheer de voorzitter. Ik heb niet gezegd dat alle gebiedsvisies worden meegenomen, alleen visies die zijn goedgekeurd en vastgesteld, beleid dat is vastgesteld,

worden meegenomen in de eerste proeve van deze Omgevingsvisie. Als ik verder met mijn betoog mag gaan, wij komen eind januari 2025 met de eerste proeve en een startnotitie voor de tweede fase en de tweede fase gaat over het verder opvullen van de buckets die de Omgevingswet, hoe we dat gaan verdelen en ook over veel zachtere onderwerpen zoals gezondheid en milieu, u hebt daar de keuze in hoe belangrijk het is. In het proces van de Omgevingsvisie, komt er daarna een voorontwerpomgevingsvisie en dan een Omgevingsvisie. Dat zijn twee momenten waarop u als raad weer aan de lat staat en u uw mening kunt geven. Uiteindelijk zult u ook besluiten wat de uiteindelijke Omgevingsvisie voor Wassenaar zal zijn, dus u komt als raad zeer zeker aan bod. Als we Wassenaar vanuit het zuiden inrijden, zien we aan onze linkerkant de oude locatie van het tuincentrum Bloemendaal. Dat ziet er op dit moment niet super uit, maar dat gaan we herinrichten met een stuk natuurcompensatie, 87 bomen en hoog grasland, en we brengen het ook deels in de oude staat terug. Ja, er is een verleden. Er was een voorlopig koopcontract, dat is opgesteld en opgestuurd, maar daar is niet op gereageerd. Vervolgens heeft de gemeente het koopcontract ingetrokken en in principe is dat het einde van dat proces. Laten we nu eerst groen op deze plek realiseren en daarna komt het college met opties voor wat wij vervolgens met dit stuk land kunnen doen. Het kan heel goed zijn dat de grond wordt verkocht en als verkopen een optie is, betekent dit dat het langs de raad komt met een proces van wensen en bedenkingen en dan kan de raad zijn wensen meegeven wat betreft in welke richting een eventuele verkoop kan gaan. Ik denk hierbij aan het proces van de bunker van Seyss-Inquart. Dus het amendement zoals dat er nu ligt, wordt ontraden. Dank u.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de wethouder van Cultuur en Welzijn.

Wethouder **Zoutendijk**: Ja dank u wel voorzitter. Ik heb vijf punten, jongerenparticipatie, OKO, het gezondheidscentrum, een museum en de Lokale Inclusie Agenda. Eerst de jongerenparticipatie. Het is natuurlijk hartstikke belangrijk om kinderen en jongeren bij zaken te betrekken en vooral bij zaken die hen zelf raken en zij waren natuurlijk ook betrokken bij het jongerencentrum en nu bij de jongerenopvangplekken. We zijn bezig met het opstellen van de nota Preventief Jeugdbeleid, daarbij is het betrekken van jongeren bij de lokale democratie van belang en we zijn bezig met onderzoek naar de jongerenraad. Ervaringen elders in den lande, heel concreet in Friesland, zijn niet altijd even positief, soms gaat het om een beperkte groep jongeren die toch al actief is, terwijl we juist, veel breder, alle jongeren proberen te bereiken. Vandaar dat we ook met het onderwijs en het jongerenwerk in gesprek zijn over hoe we dat kunnen organiseren want daar hebben we het onderwijs ook echt bij nodig. Ik kan wel toezeggen, dat staat trouwens in het coalitieakkoord en dat gaan we gewoon doen, dat we onderzoek naar die jongerenraad laten doen. Heel concreet, we komen daar in het tweede kwartaal van 2025 mee en dat betekent ook dat wij het amendement van het CDA en D66 oordeel raad geven.

De **voorzitter**: Maar wethouder, dat amendement is nog niet ingediend.

Wethouder **Zoutendijk**: Dan loop ik iets op de zaken vooruit, maar we staan daar positief tegenover.

De **voorzitter**: Oké. Mevrouw Everard.

Mevrouw **Everard**: Ja voorzitter, dank. De wethouder gaf aan dat we naar Friesland kijken en dat het daar niet allemaal goed gaat, maar er zijn natuurlijk veel meer voorbeelden van jongerenraden, ook hier dichtbij. Ik weet dat bijvoorbeeld de gemeente Westland al jaren een echt hele goedlopende actieve jongerenraad heeft. Ook graag kijken naar de voorbeelden die hier ook in de omgeving als goede voorbeelden gelden.

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Zoutendijk**: Uiteraard gaan we breed naar de mogelijkheden kijken. We staan er op zich positief tegenover, maar we willen wel proberen niet alleen jongeren te bereiken die zich voor dit soort zaken lenen, maar juist ook jongeren die veel meer afstand tot de politiek en veel minder vertrouwen in de lokale overheid hebben. Dan het gezondheidscentrum. Allereerst wil ik zeggen dat wij zeer intensief overleg met de huisartsen over dit onderwerp hebben. Voor alle duidelijkheid, het gaat over het gezondheidscentrum in de St. Jozefkerk. Zoals u weet, hebben bezwaarmakers bij de rechtbank een voorlopige voorziening gevraagd, dus er is een aantal juridische procedures die gewoon veel tijd vergen. Het college heeft op 22 oktober jl. bij de rechtbank een herstelbesluit ingediend, dat betekent dat vier weken lang zienswijzen kunnen worden ingediend. Daarna gaat de rechtbank een hoorzitting plannen en dat kan zomaar eind 2024 of misschien zelfs begin 2025 worden. We hopen en verwachten ook wel een beetje dat de rechtbank dat herstelbesluit gegrond

verklaart, dan kan men door en dan heb je het over begin 2025, maar dat kan ook februari 2025 zijn. Als de rechtbank ons besluit ongegrond verklaart dan begint het hele feest van voren af aan. Dat zijn de procedures die we in Nederland met elkaar hebben bedacht. Wij doen er alles aan om het voor de huisartsen zo snel mogelijk te maken, maar we zijn echt afhankelijk van de procedures. Dan het punt over een museum. Hoe zit het met dat haalbaarheidsonderzoek? Het is de bedoeling dat we in december a.s. een presentatie aan de commissie- en raadsleden geven en dat dit in april of mei 2025 in de raad komt om heel concreet een besluit te nemen over wat er dan ligt. We vinden pop-up een heel mooi idee en we zijn ook bereid om met de winkeleigenaren te praten over of er een mogelijkheid is om hiervoor een winkel beschikbaar te stellen. We willen ook met alle plezier daarover in gesprek met het Gemeentelijk Brandweermuseum Wassenaar en de Historische Vereniging Oud Wassenaer, maar we gaan het niet zelf organiseren want we hebben daar gewoon niet de middelen voor, zowel niet qua menskracht als qua financiën.

De **voorzitter**: Even voor de administratie. Dit is een toezegging, u bent bereid om met pandeigenaren en de betrokken partijen die u noemde in gesprek te gaan?

Wethouder **Zoutendijk**: Ik durfde al niet te zeggen 'motie oordeel raad' want ik twijfelde of die was ingediend, dus dat doen we maar niet.

De **voorzitter**: Nee die motie is er ook niet wethouder, we proberen het hier ordelijk te houden. Ik hoorde u twee toezeggingen doen, klopt dat?

Wethouder **Zoutendijk**: Ja.

De **voorzitter**: Dan hebben we die bij dezen opgeschreven.

Wethouder **Zoutendijk**: Dan de Lokale Inclusie Agenda, de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen bij de raadsvoorstellen betrekken. Dat lijkt ons heel prima als dat ook relevant is voor het desbetreffende raadsvoorstel. Als het gaat om het uitvoeringsprogramma, wij komen in het tweede kwartaal van 2025 met een raadsinformatiebrief daarover. Het derde punt is de vraag of wij de raad halfjaarlijks over het uitvoeringsprogramma willen informeren en dat kunnen we toezeggen. Tot zover.

De **voorzitter**: Dat gaat over de actieve uitvoering van de Inclusie Agenda en dat is oordeel raad.

Wethouder **Zoutendijk**: Inderdaad.

De **voorzitter**: Hartstikke goed, dan noteren we die ook. Ik begreep dat de wethouder van Sociaal Domein, Wonen en Onderwijs een vraag was vergeten, klopt dat? Ik zie ook dat er nog een interruptie op de wethouder van Cultuur en Welzijn is en als die terugkomt, dan geef ik eerst de heer Gankema de mogelijkheid om zijn vraag te stellen en of de andere wethouder daarna de overgebleven vragen kan meenemen. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ja voorzitter, ik hoop niet dat dit als een interruptie geldt want volgens mij zou de wethouder nog iets over OKO zeggen.

Wethouder **Zoutendijk**: Ja terecht, die was ik vergeten. Allereerst, hoe het met die middelen zit. Zoals bekend financieren we het programma met middelen uit het Integraal Zorgakkoord en dat doen we met vijf gemeenten, dus ook de kosten van die startbijeenkomst worden gedragen uit dat budget. Die startbijeenkomst is op 19 september jl. gehouden en we hebben gemeend zoveel mogelijk maatschappelijke organisaties te informeren en hen ook vooral te enthousiasmeren want het gaat er natuurlijk wel om dat alle partijen aan dit langdurige programma meewerken en met alle partijen bedoel ik scholen, huisartsen, politie, jongerenwerk en noem maar op. Die waren er overigens ook allemaal en we vonden het ook heel belangrijk om daarvoor echt een goede spreker uit te nodigen om tot een goede opkomst en vooral ook veel enthousiasme te komen. De spreker is zelf actief op dit gebied, u kunt het googelen 'In sport we trust', en het is iemand die weet waar het over gaat. Het gaat natuurlijk over het terugdringen van middelengebruik, maar ook het bevorderen van mentale gezondheid. Het is overigens niet zo dat ze een halfuurtje heeft gesproken, je bent minstens een dag met de voorbereiding en de uitvoering bezig en daarvoor is gewoon een marktconform tarief betaald. Het college en niet de ambtenaren besluiten hierover. We hebben hiervoor een kwartiermaker en dat is gewoon iemand met een projectteam. We bewaken die middelen en ik heb hier ook toegezegd dat we zorgen dat er geen overschrijding van die kosten komt, dus we blijven binnen het budget. Tot zover.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Ik hoop dat ook deze vraag niet als een interruptie wordt gezien want ik heb ook gevraagd naar de film van € 2.500,00, waar die nu is te zien en wat eigenlijk het gevolg is van de € 2.500,00 die voor die film is gebruikt.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Zoutendijk**: Die film is op de website van de gemeente Wassenaar te zien.

De **voorzitter**: Mooi voor het... Uw pasje viel net wethouder, of u dat meeneemt. Dan de wethouder voor de nog overgebleven vraag.

Wethouder **Bloemendaal**: Dank u voor het woord voorzitter, met excuus voor de fractie van het CDA, de overgeslagen partij, het schaamrood vliegt mij naar de kaken. U had vragen over woningbouw. Ja, woningbouw is een langdurig planproces, dat is een feit, maar Wassenaar laat zien dat we dat heel snel kunnen want het project Stompwijckstraat waarmee u mij in de krant hebt gezien, hebben we in twee jaar tijd door de administratieve molen getrokken en in twee jaar tijd gebouwd, dat is samen vier jaar en daarmee hadden we bijna een prijs gewonnen. Bij Rozenstein gaat het hetzelfde, daar komen 101 woningen en de sloop is gestart, maar dat neemt niet weg dat het langdurig kan zijn. We zijn overigens voortdurend met de beide corporaties goed in gesprek. Ten aanzien van Den Deijl, dat aan een particuliere ontwikkelaar is gegund, kan ik u meedelen dat de vergunningaanvraag in het voorjaar van 2025 wordt verwacht. Een ander mooi voorjaarsding is dat collega Van Doeveren en ik, hij als vastgoedverantwoordelijke en ik voor de woningbouw, samen sleuren en scheuren aan het project Kerkehout, het multifunctionele centrum en de daar voorziene woningbouw, we verwachten dat ook in het voorjaar van 2025 bij u aan de raadstafel in te leveren. Tot zover voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dat is allemaal beantwoord, helemaal goed. Dan zijn er nog twee vragen voor mij en daarom vraag ik de heer Paulides om het voorzitterschap even over te nemen.

De **plv. voorzitter**: Ik zie dat u op de plek bent aangekomen en ik geef u het woord voor de beantwoording van de vragen.

Portefeuillehouder **De Lange**: Voorzitter dank u wel. Mevrouw Everard vroeg naar de opvang van asielzoekers. Ik geef in algemene zin aan dat wij van de twintig beschreven rijkere gemeenten in Nederland, waarvan wij er één zijn, strak op nummer 1 staan wat betreft onze taakstelling voor de opvang van asielzoekers. U sprak daar ook uw trots over uit en de D66 en de PvdA zijn daar ook op hun manier op ingegaan. Aan de ene kant vult de gemeente Wassenaar deze taak samen met Duinrell en het COA in, maar natuurlijk zeker ook met de maatschappelijke organisaties die dat steunen. Ik denk dat dit altijd een belangrijke voorwaarde is om draagvlak voor de asielopvang te hebben. Aan de andere kant zijn we ook helder als er problemen zijn, die benoemen maar ook daadwerkelijk aanpakken, en dat is de aanpak zoals we die in Wassenaar doen. Mevrouw Everard vroeg zich af of we meer gezinnen op Duinrell kunnen opvangen. Ja, dat zou mooi zijn. Nu hebben we geen onderwijsvoorzieningen voor kinderen van 4 tot en met 12 jaar, dat is een beperkende factor en daarom hebben we in het verleden met het COA afgesproken dat gezinnen met kinderen tussen de 4 en 12 jaar niet naar Duinrell komen. Op het moment, en dat heeft het college eerder al eens aangegeven, dat wij de onderwijsvoorzieningen in Wassenaar voor kinderen tussen de 4 en 12 jaar met taalklassen wel voor elkaar krijgen, ontstaat wel de mogelijkheid om ook meer gezinnen op Duinrell te huisvesten en het college wil graag kijken of dat kan. Aantallen ter grootte van de helft van de populatie van Duinrell, dat lijkt me niet, ik wil wel graag de verwachtingen managen, 930 mensen, en het overgrote deel van de asielzoekers bestaat uit alleenreizende mannen. Als die onderwijsvoorzieningen op orde komen dan ontstaan meer mogelijkheden om daar ook gezinnen te huisvesten en dan zullen we dat ook met het COA nader bespreken. U had ook een vraag over de opvang op de ANWB-locatie. Dat klopt, die gebruiken we nu voor de opvang van 300 Oekraïners en dat doen we overigens samen met de gemeente Den Haag. Daar is heel nadrukkelijk de capaciteit en de ruimte benut voor de opvang van Oekraïners, dat was ook de ruimte die de ANWB in dat gebouw kon bieden en er zijn geen ideeën om daar starterswoningen voor statushouders te realiseren. Het college heeft daar overigens ook naar gekeken en vorige week kwam naar buiten wat wij als gemeente doen om een bijdrage te leveren aan de grote maatschappelijke opgave wat betreft de opvang van de asielzoekers en van Oekraïners. We voldoen echt aan alle voorwaarden daarvoor, bij asielzoekers zelfs ruim, en het is niet de intentie van het college om meer te doen dan we al doen richting statushouders. Verder is het natuurlijk ter discussie en u zult later nadere discussies met de wethouder van Wonen hebben over überhaupt het huisvesten van

bijzondere doelgroepen. Wassenaar doet wat ze kan, sterker nog we laten ons van onze allerbeste kant zien en laten we dat op een goede manier uitvoeren. Dan is er nog de vraag van de heer Paulides over de handhaving, ook in het kader van de Omgevingsvisie, wat er op dit moment is. Die twee zaken staan wel los van elkaar. Qua handhavingscapaciteit proberen we nu natuurlijk te doen wat we kunnen maar, dat is het college met de heer Paulides eens, de bezetting die we op dit moment hebben is krap. We kijken wel steeds of we de bezetting beter kunnen krijgen en het gaat natuurlijk niet alleen om een bouwinspecteur. Als een bouwinspecteur iets constateert, volgt er ook altijd een juridisch traject. Handhaving op ruimtelijke ordening klinkt gemakkelijk, maar dat is niet het uitschrijven van een boete, dat is een juridisch traject waarbij je natuurlijk ook altijd moet kijken of je het kunt legaliseren, aanschrijvingen, last onder dwangsommen, noem het hele juridische traject maar op. Dat is arbeidsintensief en dat kost tijd, maar we proberen met die capaciteit binnen de bouwvergunningen die we geven in ieder geval te controleren dat die ook op de juiste wijze worden uitgevoerd en verder dat we ook reageren op meldingen. Natuurlijk blijven we daar ambitie op houden en al zouden we extra capaciteit krijgen, het krijgen van goede bouwinspecteurs is wel erg ingewikkeld omdat de arbeidsmarkt op de een of andere manier heeft bepaald dat alle bouwinspecteurs in Nederland óf voor een bureau of als zzp'er werken en niet in vaste dienst komen terwijl we juist mensen in vaste dienst willen. We blijven werven en proberen dat wel voor elkaar te krijgen. Het is lastig om de goede mensen te vinden. Dat nog op uw vraag over onze inzet op de handhaving op de ruimtelijke ordening. Daarmee heb ik in ieder geval mijn vragen beantwoord.

De **plv. voorzitter**: Ik wil u bedanken voor de beantwoording, maar ik zie dat de heer Hendrickx nog een interruptie heeft.

De heer **Hendrickx**: Een verhelderende vraag, het werd niet begrepen, en geen interruptie.

De **plv. voorzitter**: De volgende vraag zou zijn of er nog openstaande vragen zijn.

De heer **Hendrickx**: De vraag is de volgende. Is er nou wel of niet een voorziening voor een taalklas voor 4- tot 12-jarigen?

Portefeuillehouder **De Lange**: Er is een taalklas.

De heer **Hendrickx**: Oké prima.

Portefeuillehouder **De Lange**: Er is alleen beperkte capaciteit.

De heer **Hendrickx**: Oké, maar die is er ten principale wel.

Portefeuillehouder **De Lange**: Ja, bij de American School.

De heer **Hendrickx**: Dat was de verhelderende vraag, dank u wel.

De **plv. voorzitter**: Dan kom ik toch terug op de vraag, ik constateer dat er blijkbaar geen interrupties meer zijn, kan ik ook constateren dat er geen openstaande vragen meer zijn? Dat is niet het geval. De heer Gankema heeft een openstaande vraag.

De heer **Gankema**: Ja dank u voorzitter. Als ik het wel heb, heb ik de burgemeester verzocht om een appreciatie over de brief die een uur van tevoren werd gestuurd vanuit de dubbelrol die hij vervult als voorzitter van het college alsmede voorzitter van de raad.

De **plv. voorzitter**: Aan u het woord.

Portefeuillehouder **De Lange**: Dank u wel mijnheer Gankema. Ik heb vooraf met het college overlegd en ik heb de portefeuillehouder laten antwoorden omdat hij de dossiereigenaar is, maar u vraagt ook naar mijn rol. Ik heb in het college aandacht gevraagd voor het feit dat het spanning kan opleveren als er een raadsinformatiebrief wordt gestuurd op dezelfde dag als in de raad over een onderwerp wordt gesproken en dat het daarom erg van belang is dat de informatie tijdig aan de raad wordt verstrekt. De portefeuillehouder gaf aan, dat is het antwoord namens het hele college, dat dit spijtig genoeg niet is gelukt en dat die tijdspanne helaas om 18.30/19.30 uur was, als het aan het college had gelegen dan was dit eerder gebeurd. Er werd gevraagd waar dat staat en het staat uiteindelijk allemaal gewoon in de Gemeentewet. Ik wijs u er wel op dat er altijd spanning zit tussen de actieve informatieplicht van het college, die ook relevant is voor de raad en we wisten in dit dossier ook dat het relevant was om de raad er actief over te informeren, en de tijdigheid. Als uw voorzitter bewaak ik het wel zo goed mogelijk dat u zo tijdig mogelijk wordt geïnformeerd,

maar soms is in het proces nodig dat we u informeren vanuit de verplichting dat we u altijd tijdig, juist en goed moeten informeren.

De **plv. voorzitter**: Dank u wel. Dan zijn we aangekomen bij het einde van de beantwoording van de burgemeester en ik geef het voorzitterschap terug aan de voorzitter.

De **voorzitter**: De heer Paulides dank. Dit was de eerste termijn van de zijde van het college en ik kijk even rond, hebt u behoefte aan een schorsing voordat we naar de tweede termijn gaan? Ik zie hier heel nadrukkelijk van wel en ik zie dat daar ook. Hoelang, een kwartier, vijf minuten? Tien minuten. Dan schorsen we de vergadering en starten we weer om 19.50 uur. Ik schors de vergadering tot 19.50 uur.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, een dienstmededeling voor eenieder aanwezig in de raadzaal. Ik heb begrepen dat een aantal fracties nog vijf minuten nodig heeft, dus de schorsing is met vijf minuten verlengd.

Schorsing

De **voorzitter**: Hierbij heropen ik de vergadering. Als ook de wethouder gaat zitten dan gaan we naar de tweede termijn van de zijde van de raad. Als iedereen zit en er rust en aandacht is, geef ik het woord aan de heer Hendrickx. De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Dank u wel. Een paar dingen. We hebben net de van de gelegenheid... Nee, laat ik het anders formuleren. Bij mijn fractie heerst een raar gevoel, we hebben een rondje gemaakt en iedereen mocht in tien seconden uitspreken wat hij of zij van vandaag vindt en ik moet heel eerlijk zeggen dat de helft niet voor herhaling vatbaar is. Zullen we het wel doen? Nee, laat maar. Er zijn eigenlijk niet veel positieve opmerkingen van mijn fractie over vandaag. Dit is geen inspirerende begroting, er zit niets positiefs in, er is een corvee gedaan en we wachten het een beetje af. Het spel wordt in 2025 met de begroting 2026 gespeeld. Je kunt met deze begroting niet veel mis doen, het probleem was met de verhoging van de ozb al min of meer opgelost. Dan toch een paar opmerkingen. Het mooi weer spelen, inhoudsloosheid. Ik identificeer wanneer ik zeg 'blij dat ik het heb gemist', maar dat zeggen we niet. Er hangt bij ons een hele negatieve sfeer over deze begroting en we hebben vervolgens geprobeerd om dat een beetje te kanaliseren, wat speelt hier nou, omdat het de meest nietszeggende begroting is die in ieder geval ik de afgelopen jaren heb meegemaakt. Er spreekt niets uit en het is echt een begroting van afwachten hoe het zich verder ontrolt, hoop en kijken wat er in 2025 komt met de rustgevende gedachte dat als we het in 2025 opnieuw bespreken we 2026 inrollen en we al snel door de verkiezingen gered zijn. Dat is het beeld dat bij ons een beetje bestaat en dat vinden we treurig want Wassenaar verdient ook in deze tijden gewoon beter. Wij zullen tegen alle amendementen en moties stemmen behalve tegen de motie Fietsveiligheid, daar zullen we voorstemmen, maar wel met een ronkende stemverklaring. We stemmen ook voor de motie over de Omgevingsvisie, simpelweg omdat dit een hele verstandige motie is, die absoluut nodig is en eigenlijk al jaren geleden invulling had moeten krijgen, dus daar stemmen wij voor. Dan het volgende dat ik hier nog te berde wil brengen want we zijn er eigenlijk wel een beetje klaar mee. Het eerste is dat wij als fractie keer op keer zijn verrast en teleurgesteld zijn over dat wanneer met ronkende woorden en fantastische dingen voornemens zijn... Ook nu is er weer het voornemen, € 9.000,00 overschot. Het gaat over financiën en financiën bepalen wat je ermee kunt doen en wat je ermee kunt doen is echt belangrijk, maar een overschot van € 9.000,00... Als je kijkt naar het verleden, het gaat niet aan om te confronteren datgene waarvan je ronkend hebt verteld 'dat gaan we doen' en je blijkt daar nogal naast te zitten. Geen enkele reflectie daarop en geen enkele beoordeling over hoe dat is gekomen en wat we beter kunnen doen. Dat maakt ook dat het lerend vermogen van deze gemeente door ons als beperkt wordt gezien. Ik heb vragen over de provincie gesteld en die vat ik nog even in mijn eigen woorden samen. 2025 wordt door de provincie beoordeeld en ik begrijp heel goed dat de cijfers die je invult hard genoeg moeten zijn om inderdaad het oordeel 'dit kan', repressief is het geloof ik, te krijgen, maar dat zegt nog niets over verdere jaren. Ik had gedacht dat we daar iets harder in waren, maar met de wethouder kan ik dan mee hopen dat het inderdaad een positief verhaal zal zijn. Wat ons enigszins verrast, en daarin ligt een vraag van onze kant, is ten eerste dat we ombuigen, bezuinigen, we uit de reserve halen, we de verhoging van de ozb in 2025 meenemen en we in 2026 uitkomen op driemaal € 1,1 miljoen en eenmaal € 1,5 miljoen. Die € 1,5 miljoen is binnen en die reserve van € 1,1 miljoen is ook zeker want dat is een boekhoudkundige beweging en dan zit er tweemaal € 1,1 miljoen in die daadwerkelijk bezuinigingen en ombuigingen zijn. Welk bedrag van die € 2,2 miljoen bij elkaar genomen is al in 2025 aan de orde? Oftewel, is dit een bezuiniging die

zijn aanloop in 2025 en zijn volle omvang in 2026 krijgt en zo ja, voor hoeveel in 2025? Want er gaat ook een aantal zaken mis wanneer je de voorjaarsnota zoals die is afgegeven, op min € 1,6 miljoen als ik het goed heb, plus de ozb-verhoging en wat andere dingetjes linksom en rechtsom bij elkaar optelt. Dan ben je er al zo ongeveer en dat maakt 2025 eigenlijk een heel saai jaar want als het goed gaat dan zijn we er al, als het in werkelijkheid gaat lopen zoals het op papier staat dan moet 2025 geen moeilijke begroting zijn. Dat is het zo'n beetje wat wij met elkaar vinden nadat we er net even en in de afgelopen fractievergaderingen uitgebreid over hebben gesproken. We geloven het wel en wij zien hier niet een begroting die ons in de vaart der volkeren verder opstuwt, het is niet eens business as usual, het is eigenlijk een beetje doormodderen zoals ik in mijn inleiding zei. In 2025 wordt het spectaculair want dan zien we werkelijk wat het allemaal inhoudt en wat het allemaal waard is. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Het woord is aan mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank voorzitter. De Wassenaarse VVD heeft met interesse geluisterd naar de verschillende perspectieven en standpunten die tijdens de eerste termijn naar voren zijn gebracht. We herkennen de zorgen over de financiële uitdagingen waar onze gemeente voor staat, maar we zijn ook positief over de toekomst van Wassenaar, met de bestuurskracht en het sterke financiële beheer van nu kunnen we de zaken in Wassenaar op orde houden, zodat onze inwoners nu en in de toekomst plezierig in ons dorp kunnen wonen, werken en hun vrije tijd besteden. Hoewel de begroting voor 2025 sluit, zien we voor de jaren daarna tekorten op ons afkomen. De VVD vindt het goed te horen dat het college denkt het toekomstige gat te kunnen dichten door op deze voet door te gaan, vroegtijdig anticiperen is cruciaal om onze financiële positie te waarborgen. Overigens laat de septembercirculaire die nog niet in deze begroting is meegenomen vanaf 2025 een klein positief effect zien, maar zoals ik ook in mijn eerste termijn zei moeten we dit samen doen, dus ook de partijen waarmee wij samenwerken moeten hun verantwoordelijkheid nemen. Daarom diende ik in de eerste termijn een motie in waarin wij het college oproepen om hierover een stevig gesprek binnen onze Gemeenschappelijke Regelingen te voeren. Het is goed te horen dat de wethouder hiermee aan de slag kan, maar ik benadruk hierbij wel dat het een dringende oproep is en dat die inspanningsverplichting echt een uiterste inspanning vergt. Overigens is naar aanleiding van het debat van zojuist in de motie opgenomen dat we als raad ook inzichtelijk willen krijgen welke effecten de besparingen op die GR'en hebben.

De **voorzitter**: Hebt u een gewijzigde versie?

Mevrouw **Rogge**: Nee, dat staat erin.

De **voorzitter**: Oké het staat erin, dat dacht ik ook. Dan hebben we dat helemaal helder, het blijft dezelfde motie. Ik zag een interruptie? Nee, niet.

Mevrouw **Rogge**: Klopt, dat wilde ik nog extra benadrukken en dat heb ik bij dezen gedaan. Als we samen de financiën op orde houden, blijft er geld over om te kunnen blijven investeren in noodzakelijke maatschappelijke voorzieningen in Wassenaar en dat is belangrijk, dat zei ik ook al. We willen hier niet verpauperen of indutten en daarom zijn we blij met de investeringen in het onderhoud van wegen en groen, onze dorpskern, goede sportfaciliteiten, betaalbare woningen, kwalitatief goed onderwijs en een effectief preventief jeugdbeleid. Dat draagt allemaal bij aan de kwaliteit van leven voor onze inwoners en dat is waar we hier ook vanavond weer voor staan. Ook controle op onze uitgaven is van belang, zeker waar het een grote investering als de verbouwing aan De Paauw betreft. Dank aan het college voor de opheldering over de aanstelling van een projectcontroller, we zijn blij te horen dat er een nieuwe projectcontroller is geworven en dat voor De Paauw zelfs een heus projectmanagementbureau is ingeschakeld. Ik concludeerde in mijn eerste termijn dat het op de meeste punten goed gaat met Wassenaar, behalve met de verkeersveiligheid voor fietsers. Ik had in mijn eerste termijn niet meer zoveel tijd en daarom nog even een toelichting. Uit onderzoek blijkt dat er in Wassenaar twintig fietsongevallen per 10.000 inwoners zijn en dat is ruim driemaal zoveel als het landelijk gemiddelde. Dat is natuurlijk treurig, daarom is concrete actie nodig om de fietsveiligheid aan te pakken en gelukkig ziet het college die urgentie ook en gaat het aan de slag met de uitvoering van onze motie. Ik hoorde net steun van Hart voor Wassenaar en ik heb het gevoel dat dit ook breed in onze raad wordt gedragen.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter, ik ben toch maar naar de microfoon gelopen. Ik hoorde mevrouw Rogge een paar keer zeggen dat het niet goed gaat met de fietsveiligheid, maar daar had de VVD al wel in een eerder stadium iets aan kunnen doen door bijvoorbeeld fietspaden niet weg te

halen of direct de 30 km/uur in te voeren en geen tijd te rekken want als je de snelheid van de auto's vermindert dan verminder je ook het aantal ernstige ongevallen. Dat wilde ik even zeggen, dank u.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Ja dank. Het is een feit dat de impact van een ongeval op een slachtoffer kleiner is als dat plaatsvindt bij 30 km/uur dan bij 50 km/uur. Bij een goede inrichting van 50km-wegen, moet je daar ook veilig kunnen fietsen, dat blijkt ook uit landelijke onderzoeken. Laten we het burgerberaad afwachten en nu geen oude discussies hierover herhalen. Fietsveiligheid blijft belangrijk voor Wassenaar en het is goed om te horen dat er plekken met een verhoogd risico worden geïdentificeerd en dat het college komt met oplossingen om de veiligheid te verbeteren, wij hopen dat dit zo snel mogelijk gebeurt.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter. Hij was eerder bij de microfoon dan wij, en wij werden getriggerd doordat u zei blij te zijn dat Hart voor Wassenaar de motie steunt. Of u hem had ingediend of niet, wij ondersteunen die motie in principe en uit principe, maar door het zo te stellen wil ik wel nadrukkelijk duiden dat we de motie zien komen van een partij die zich in dit dossier uiterst hypocriet opstelt, fietspaden worden weggehaald, er worden haaientanden anders neergezet, voorrang voor fietsers wordt veranderd, rotondes worden vergroot zodat gelede bussen erlangs kunnen en sneller kunnen rijden enzovoort en oversteekplaatsen bij scholen worden geweigerd. Kortom, put your money where your mouth is. Wij steunen deze motie uit principe, maar wij vinden dat die komt van een partij die daar uiterst hypocriet mee omgaat en wij vinden dat wat dat betreft ontsierend, maar nogmaals veiligheid is ons onderwerp en u mag best meedoen.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Tja, dat zijn nogal hevige woorden. Veiligheid is natuurlijk ook een VVD-thema en ik denk dat ik samen met de heer Gankema echt degene was die dit onderwerp hoog op de agenda heeft geplaatst door te starten met de Dr. Mansveltkade. Er zijn de afgelopen tijd gewoon goede maatregelen genomen, die komen uit een fietsveiligheidsplan uit 2021 en aan de hand daarvan is al een aantal punten aangepakt. We zijn ook door het aantal punten heen, alles is aangepakt en daarom ben ik blij dat het college ook aan de slag gaat en gaat identificeren welke nieuwe punten kunnen worden aangepakt. Het is goed om in deze raad te horen dat iedereen het belangrijk vindt om dit probleem voor Wassenaar aan te pakken.

De **voorzitter**: Dank. De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ik ben blij dat u dat inmiddels ook vindt. Deze houding van de VVD irriteert me en daarover wil ik ook een geïrriteerde indruk achterlaten. Op het moment dat u een redenering durft op te zetten over dat 50 km/uur ook veilig kan dan kan ik u één ding garanderen, 30 km/uur is hoe dan ook altijd veiliger. Welk argument u ook gaat aanvoeren voor dat 50 km/uur ook veilig kan, ja meestal wel maar nogmaals 30 km/uur is veel veiliger en ook daar komt weer een argument om de hoek kijken waar de irritatie wordt opgeroepen.

De **voorzitter**: Mevrouw Rogge.

Mevrouw **Rogge**: Dank u wel. Ik laat die irritatie bij de heer Hendrickx en ik ga door met mijn betoog. Ook dank voor de toezegging van het college dat er snel een oplossing voor de verkeerssituatie op de Dr. Mansveltkade komt, we zien ernaar uit. Naar aanleiding van de eerste termijn van het college heb ik nog een aanvullende vraag over jongerenparticipatie. Het is natuurlijk goed dat naar ervaringen in andere gemeenten wordt gekeken en dat er nog voor de zomer resultaten van het onderzoek komen, maar kan de wethouder ook iets zeggen over de termijn waarop een concreet plan naar ons toe komt en wanneer we echt met jongerenparticipatie aan de slag gaan? Ik ga afronden. De VVD is trots op de resultaten die in de afgelopen periode zijn behaald, we hebben in Wassenaar een prachtige positie en die positie kunnen we behouden door te blijven inzetten op financieel degelijk beleid, te investeren in de leefbaarheid van ons dorp en samen te werken aan oplossingen voor de uitdagingen waarvoor we staan. De VVD steunt het amendement van GroenLinks PvdA, DLW over de riool- en waterzorgheffing, de motie over de Sustainable Development Goals van D66, de pilot Schoolstraat en het actiever uitvoeren van de Inclusie Agenda van PvdA. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan is het woord aan de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u wel voorzitter. Er zijn nog een paar losse eindjes die ik net niet heb kunnen behandelen omdat de tijd niet voldoende was en daarna wil ik iets zeggen over enkele opmerkingen die ik heb gehoord. De jongerenraad. Er zijn blijkbaar slechte ervaringen met de jongerenraad Friesland opgedaan, het CDA vroeg ook hier in de regio te kijken en ik stel voor naar Rotterdam te kijken, daar zijn ze er net mee gestopt omdat het geen succes was en het klauwen vol met geld kostte. Een ander onderwerp, nog een vraag. In 2024 zou er een visie komen op de inrichting van de Zuidrand van Wassenaar, maar die is er niet gekomen en in 2025 staat alleen de Omgevingsvisie op het programma. De vraag is of de visie Zuidrand in deze Omgevingsvisie wordt opgenomen of dat deze überhaupt niet wordt opgesteld. Dan ga ik door naar een amendement dat misschien wel het beste amendement van het jaar zou kunnen zijn en dat betreft het amendement van GroenLinks. Wij vinden dit complex en we kunnen de gevolgen van dit amendement moeilijk inschatten. Bij wat wij bijvoorbeeld bij de 250 m^3 aan watergebruik zien, hadden wij graag inzicht willen hebben in over hoeveel gezinnen het gaat, wat dit een gemiddeld gezin per maand scheelt en over welke bedragen we het eigenlijk hebben. Het is voor ons erg kort dag om hier iets van te vinden en we hebben ook te weinig informatie om er straks met volle overtuiging voor te kunnen stemmen. Mee eens, goed dat is mooi. Dan hebben we nog de groencompensatie. Ik werd net even in verwarring gebracht, of verwarring, ik was er eigenlijk niet van op de hoogte. We hebben daar een stukje groen dat eigendom van de gemeente is en de heer Paulides heeft een motie ingediend over dat dit moet worden verkocht. Het college lijkt dit ook te vinden, maar gaat het eerst beplanten en daarna verkopen. Kan de wethouder daar een toelichting op geven? Waarom wordt het dan niet direct verkocht en waarom ga je daar plantjes en boompjes neerzetten? Wat willen we nou eigenlijk met dat stukje groen, heeft de raad daar nog iets over te zeggen of is dat puur iets voor het college? Dan een vraag aan de heer Paulides die hij straks wellicht kan beantwoorden. Hoe verhoudt dit zich in zijn visie tot de discussie over renbaan Duindigt? Dames en heren, ik houd het hierbij en we gaan naar de volgende als dat goed is. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dat gaat gebeuren. Mevrouw Everard.

Mevrouw **Everard**: Ja voorzitter, dank. Ik had in mijn eerste termijn een bijdrage over de kracht van de samenleving en om die meer te gebruiken. Ik wil daar graag wat voorbeelden bij noemen. In onze gemeente wonen heel veel inwoners met kennis van zaken, die echt bereid zijn om mee te denken, om misschien al bij de beleidsvorming mee te denken en daar zouden we wat meer gebruik van kunnen maken. Ik bedoel daarmee ook dat we initiatieven vanuit de samenleving iets meer gaan stimuleren in plaats van dat we het voor organisaties heel lastig maken om vrijwillig iets op te zetten. Een voorbeeld van een organisatie die dat goed doet is de organisatie van de Wassenaarse Feestweek, die wordt helemaal zonder gemeentelijke kosten door een organisatie uit de samenleving georganiseerd. Dat doen zij allemaal zelf, dat kan vaker gebeuren en daarom ben ik ook voorstander van een pop-upmuseum. Er zijn organisaties die dit gewoon zelf kunnen organiseren en het enige wat ik aan het college vraag is om de randvoorwaarden te creëren waardoor dat gemakkelijk kan. Ik ben daarom heel erg blij met de toezegging dat het college in gesprek gaat met pandeigenaren in het centrum om dit mogelijk te maken. Ik heb een motie voorbereid, maar ik denk dat deze toezegging genoeg is. Dan het onderzoek naar een jeugd- en jongerenraad, daar is al veel over gezegd. Het CDA is nog steeds van mening dat jongeren veel meer in de besluitvorming kunnen meedoen, dat zij ook hun mening geven. Dit is een grote groep in onze samenleving, 25% van onze inwoners is onder de 25 jaar, maar ik hoor deze groep jongeren eigenlijk nooit in de raadzaal. Ik ben daarom blij dat is toegezegd dat daar onderzoek naar wordt gedaan. Ook hiervoor heb ik samen met D66, VVD en PvdA een amendement voorbereid, maar gezien deze toezegging is het niet meer nodig om dat amendement in te dienen. Ik heb in mijn eerste termijn ook aandacht geschonken aan de stijging van de rioolheffing voor eenpersoonshuishoudens, waarom die vergeleken met meerpersoonshuishoudens zo onevenredig veel stijgt en wij steunen dan ook het amendement van GroenLinks, PvdA en DLW. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Hibbert.

Mevrouw **Hibbert**: Dank u voorzitter. Ik was eigenlijk niet van plan om op te staan voor een tweede termijn, maar dank voor het mogelijk beste amendement van het jaar, jammer dat u niet voor durft te stemmen. Het gaat om minder dan 400 gezinnen en om een paar extra centen per kuub boven de 250 m^3 en die 250 m^3 wordt niet geamendeerd, die staat al in het raadsvoorstel. Dank u voorzitter.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Het woord is aan de heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter, ik zal het in deze tweede termijn ook kort houden. Ik ben blij met het positieve oordeel van de raad over de twee moties die D66 met steun van andere fracties heeft ingediend en die onderdeel van deze beraadslaging uitmaken, ik hoop straks bij de stemming op meer steun dan alleen die van de mede-indieners. Tot zover mijn promopraatje. In principe komt het college op toezeggingen terug, maar ik heb nog een toezegging aan de heer Gankema staan en ik zal daar netjes op reageren. Hij heeft mij bevraagd over dat inwoners soms misschien wel te veel van de gemeente verwachten. Het begint bij het feit dat de gemeente nu eenmaal niet of niet alleen over sommige zaken gaat, bijvoorbeeld niet over het verkeer van buiten onze gemeente. Dat moet je met anderen oplossen en daar zit nog wel eens wat onbegrip, dus dat moet je blijven uitleggen en je moet het serieus nemen dat mensen sluipverkeer en de overlast die daarbij komt vervelend vinden, maar soms moet je ook durven aangeven dat we doen wat we kunnen maar dat we ook afhankelijk van partners zijn. Dat is een voorbeeld dat ik u wil meegeven. Ik heb het al even over het onderhoudsniveau gehad. Er zijn natuurlijk ook zaken die mensen zelf kunnen doen, volgens mij zeiden anderen dat ook al. Een voorbeeld daarvan is dat mensen zelf een keer de bladeren voor hun eigen deur en op de stoep kunnen opruimen en niet wachten tot de gemeente dat doet. De dienstverlening in Wassenaar is eigenlijk op een heel goed niveau en toch is het niet altijd goed genoeg. Net in het debat werd aan het ophalen van afval gerefereerd. Ja, het kan natuurlijk nog uitgebreider, elke container kan elke week worden geleegd, maar dat kost ook geld en je moet eerlijk durven zijn over de rekening daarvan, onze kosten zijn nu eenmaal behoorlijk hoog. Men heeft ook behoorlijk veel eigen wensen wat betreft de inrichting van de eigen straat en wanneer die aan de beurt zou moeten zijn, liever eerder dan de straat om de hoek en dat begrijp ik, maar soms moet je ook aangeven wat prioriteit heeft en dat we niet alles tegelijkertijd kunnen doen. We hebben ook kunnen lezen dat veel bezwaar tegen laadpalen wordt gemaakt. Veel inwoners van Wassenaar hebben een elektrische auto of een leaseauto die van de werkgever elektrisch moet, maar daar zijn de buren het niet altijd mee eens en dat levert best wel een hoop werk op. Al met zijn er veel vragen, is men veeleisend en denkt men ook wel eens veel vanuit het eigen perspectief, maar als je wat breder denkt dan is het misschien soms ook wel goed om even de andere kant en het werk dat het meebrengt te zien. Ik hoop de heer Gankema hiermee uitgebreid te hebben bediend en ik zie hem knikken, dus ik ben u geheel ter wille geweest, het was mij een plezier. Ik laat het hierbij, ik hoop dat we met deze begroting, die misschien niet getuigt van extreem veel ambitie zoals dat aan de overkant misschien wat negatief werd geformuleerd en waarvan ik zelf ook al van heb gezegd dat het een realistische begroting is en dat die misschien niet blaakt van de ambitie, maar dat dit in deze tijd niet heel vreemd is, het komende jaar goed vooruit kunnen en we ons kunnen voorbereiden op al die andere lastige jaren die ons nog tegemoetkomen en waarbij wij samen aan de lat staan om een goede dekking te vinden voor de tekorten die nog komen. Dank u wel voorzitter.

De **voorzitter**: Er is nog een interruptie van de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u voor voorzitter. Laat ik het zo zeggen, de heer Krabbendam heeft wijs gesproken en om dit niveau even vast te houden, wil ik graag met u verkennen hoe diep Wassenaar uw mening de schulden in kan.

De **voorzitter**: Mijnheer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank, u hebt die vraag natuurlijk ook al aan andere fracties gesteld, in ieder geval aan de PvdA. We hebben nog geen beeld van wat er nodig is. Ik weet niet of dat bij de vorige begroting was, maar we hebben eerder gezegd dat het principe van schulden wat ons betreft geen taboe is en daarbij gelden de gewone spelregels, dat je die alleen aanwendt voor investeringen en niet voor het dekken van tekorten op structurele uitgaven. Ik denk dat dit bij u allemaal bekend is. Als je die investeringen doet en die schulden maakt dan is het belangrijk dat je in ieder geval zorgt dat je in je exploitatie op nihil of op een klein plusje komt, zodat je de afschrijvingen die je in je begroting opneemt daadwerkelijk voor het aflossen van de schulden kunt benutten en dat je daarmee ook werkt aan het verminderen van de schulden. Dat lijkt mij een gezonde houding en als we het op die manier kunnen doen, moeten we het nog een keer hebben over de hoogte en waarvoor.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: U wilt het eigenlijk uitstellen, maar ik wil het eigenlijk vanavond al bij proeve aan u voorleggen. Het is met deze begroting zeer waarschijnlijk dat we schulden gaan maken, de heer Van Smirren zei het ook al en hij rekende € 7 miljoen uit, maar hij sloot niet uit dat er nog miljoenen bijkomen en dan vind ik toch dat we hier vanavond wel een indruk moeten hebben van wanneer we de grens raken. Ligt die wat D66 betreft bij € 15 miljoen of vindt u € 40 miljoen ook

acceptabel? U kunt toch ten minste aangeven wat de bandbreedtes zijn waarbinnen wij functioneren? Uw uitgangspunten zijn helder, die zijn gewoon wettelijk, daar moet je aan voldoen en het is logisch dat u die te berde brengt, maar we gaan straks met zijn allen een brug over die wij als Wassenaar nog niet eerder over zijn gegaan. We gaan dus de schulden in en ik vind het dan toch belangrijk dat men zich uitspreekt over tot hoever we durven te gaan.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel. U zult mij vanavond geen bedrag weten te ontlokken, daar kan ik kort over zijn, maar het maken van schulden is nu eenmaal soms een noodzakelijk kwaad en als wat je daarmee kun doen maatschappelijk rendeert en je in staat bent om terug te betalen dan lijkt het een heel verantwoord besluit om dat toch te doen. Ook voor de hoogte verwijs ik naar de spelregels, u begon in uw bijdrage zelf over de solvabiliteit en over de ratio's, die geven de bandbreedte aan en die moeten in de gaten worden gehouden. Dat is in ieder geval het maximale dat is toegestaan en of we daarnaartoe moeten gaan, dat denk ik niet. U verwees zelf naar die ratio's en laten we aan de hand daarvan kijken wat überhaupt de mogelijkheden van Wassenaar zijn. Volgens mij zijn die heel groot, maar misschien moeten we niet maximaal benutten.

De **voorzitter**: Mijnheer Gankema wil nog een set interrupties inzetten. Gaat uw gang.

De heer **Gankema**: Een slotopmerking. Als we die ratio's volgen dan kun je tot € 75 miljoen gaan, maar ik hoop dat niemand daarnaartoe wil. U spreekt over maatschappelijk rendement en dat vind ik een glibberig pad want wat een overheidsinstantie uitgeeft, leidt tot maatschappelijk rendement. Zo kun je alles goedpraten en dat is geen slot op de deur. Ik maak me wel zorgen en ik heb geprobeerd af te tasten waar de grenzen liggen als we straks in de rode cijfers duiken, maar die hebben we niet gevonden. Ik vind dat jammer en ik houd mijn hart vast.

De **voorzitter**: Ook nog een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Krabbendam**: Excuus, zou ik nog een keer mogen reageren?

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Krabbendam**: Ik heb vanavond veel vragen van de heer Gankema gehoord en hij heeft veel op de bijdragen van anderen gereageerd, maar ik heb hem niet horen zeggen waartoe Lokaal Wassenaar! bereid is. Misschien zou het wel helder zijn als de heer Gankema duidelijk is over welk schuldbedrag hij in gedachten heeft want hij is daar zo uitgesproken over. Dat lijkt mij een terechte wedervraag.

De **voorzitter**: Ja dat lijkt me wel, een wedervraag. De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Wij zijn daar altijd duidelijk over geweest en dat weet de heer Krabbendam ook want we hebben daar eerder over gedebatteerd. Wat ons betreft geen schulden, dat is het uitgangspunt. U hebt mij hier eerder over bevraagd en ik noemde toen het voorbeeld: stel het riool moet worden gerepareerd en dat kost € 30 miljoen, dan mag je de schulden ingaan want je kunt niet verlangen dat we dat direct zo uit de zak betalen en dat wordt ook over meerdere jaren afgeschreven. Wij hebben een ander startpunt, wij gaan ervan uit dat je pas de schulden in gaat als het hoogstnoodzakelijk is en niet nu al.

De **voorzitter**: Oké. Dan een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Weet de heer Gankema dat zeker? (Er wordt buiten de microfoon gesproken.) Gelukkig want ik sta voor hem natuurlijk direct aan de kant. Wassenaar bevindt zich gelukkig in een luxepositie omdat die over een eigen vermogen beschikt en niet hoeft te lenen om te kunnen investeren zoals bijna elke andere gemeente dit wel moet doen. Dit staat in het verkiezingsprogramma 2022 van D66 en we stellen vast dat daar een ommezwaai is geweest. Laat ik duidelijk zijn over het feit dat Hart voor Wassenaar nooit tegen lenen is geweest. We hadden alleen redenen dat we hoopten nooit te hoeven te lenen want geld lenen kost geld en je moet ervoor afschrijven. Hoeveel je moet lenen is een redelijk gemakkelijke mathematische exercitie, denkt u dat u bereid en in staat bent om die exercitie door te gaan?

De **voorzitter**: De heer Krabbendam.

De heer **Krabbendam**: Dank u wel voorzitter. We hebben er geen definitieve uitspraak over gedaan, we hebben alleen geconstateerd dat we op dat moment in die gelukkige situatie waren, ook om aan te geven dat het beeld dat vaak werd geschetst over de financieel dramatische situatie van Wassenaar niet echt terecht is en we hebben in ons verkiezingsprogramma niet gezegd dat we daarmee een voorschot hebben genomen op dat we nooit de schulden in zouden gaan, wetende welke grote investeringen nog op ons af zouden komen. U vroeg naar het doorgaan van een exercitie. Ja hoor, ik ben zeker bereid om die exercitie aan te gaan. U hebt in een voorgaande raadsvergadering wel eens een sommetje gemaakt over welke schulden we allemaal tegemoet zouden kunnen zien en tot welk bedrag dat zou optellen. Daar was ik het toen niet mee eens omdat ik dat sommetje niet helemaal kon volgen en omdat dit was gebaseerd op een aantal onjuiste aannames. Dus laten we die exercitie een keer met elkaar doormaken. Ik bedenk mij nu ineens dat ik een keer koffie met u zou drinken om daarover te praten.

De heer **Hendrickx**: Ja.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Een goed plan blijft een goed plan. We hebben die exercitie wel gedaan, exclusief de water... Er is vanavond vaker gevraagd hoeveel schulden we denken te moeten nemen en dat wordt simpelweg bepaald door wanneer je wat hier wilt hebben. Wil je een tweede zwembad, wil je een tweede sporthal, wil je alle wegen vervangen dan krijg je een investeringsplaat en die investeringsplaat is heel ruim. Kortom, wat wil je hebben en reken het maar uit, dat haal je ervan af. Wij komen uit op € 70 miljoen schuld die we de komende tien jaar nodig hebben en dat is exclusief de IK..., Integrale Water..., dat waterding, die gaat tussen de € 50 miljoen en de € 60 miljoen kosten en dan hebben we het nog niet over de energietransitie gehad. Dit is een van de redenen waarom wij het rustig willen doen. Dat kopje koffie gaan we drinken. Dat vind ik voor nu voldoende en ik heb zin in een borrel.

De **voorzitter**: Heeft de heer Krabbendam behoefte om daarop te reageren?

De heer **Krabbendam**: Nee hoor, we kennen het verhaal van de heer Hendrickx inmiddels wel en die exercitie is misschien goed om even de wijzers gelijk te zetten. Dat kopje koffie komt er wat mij betreft zeker en misschien zijn we allebei wel een beetje aan die borrel toe. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. We gaan naar de heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja dank voorzitter. Laat ik beginnen met het amendement over de groencompensatie. Die wordt door het college ontraden, eigenlijk vanwege de laatste zes woorden van het dictum, 'als onderdeel van het Landgoed Duindigt'. Dan kan ik eigenlijk alleen maar concluderen dat het college het amendement niet goed heeft gelezen want er staat 'aan een partij die dit terrein duurzaam groen onderhoudt en teruggeeft aan de natuur als onderdeel van het Landgoed Duindigt. Dat wil niet zeggen dat het de eigenaar van Landgoed Duindigt moet zijn want Landgoed Duindigt is een NSW-landgoed, net als Wittenburg dat is, samen met de gemeente Wassenaar. Daarvan kunnen in dit geval twintig natuurlijke personen eigenaar worden en dan kunnen ze volop genieten van het fiscale voordeel dat zo'n NSW-landgoed heeft. Er staat niet dat het de eigenaar van het landgoed moet zijn en ik vraag de wethouder of er een positief advies kan komen als ik de laatste zin 'als onderdeel van het Landgoed Duindigt' schrap want daartoe ben ik wel bereid. Dan de Strandvisie. Die moet nog komen, die moet de inspraak nog in en zelfs als die er in december a.s. is, komt er nog geen besluitvorming op korte termijn. Ik vraag me af hoe het zit met de participatie, ik heb een beetje het vermoeden dat de wethouder mij blij wil maken met een dode mus en ik geef de wethouder het voordeel van de twijfel. Ik zal geen motie indienen, maar ik heb wel mijn bedenkingen. Dan alle moties en amendementen die tot op heden zijn ingediend. Ik vind het soms een beetje symboolpolitiek, maar ze zijn wel in lijn met de afspraken in het coalitieprogramma en ik zal ze allemaal steunen. Dan ons amendement N44 over de mobiliteit, dank voor de appreciatie van het college. De Schulpwei is ook zo'n verhaal, daarover had ik een amendement willen indienen, maar de raadsinformatiebrief komt eraan. Ik blijf het vreemd vinden dat alles op instorten stond en er koste wat het kost een nieuwe sporthal moest komen en het is ook vreemd dat de raadsinformatiebrief nog de uitkomsten van het onderzoek bekend moet maken en dat in de laatste alinea van de begroting staat dat de sporthal wordt herbestemd. Dan heb je al een keuze gemaakt en dan is er een van de drie afgevallen. De Omgevingsvisie. Ja, ik ga toch een motie indienen en ik wil best zeggen dat de wethouder aan een zijden draadje hangt als de motie het niet haalt en ik te zijner tijd gaten in de plannen kan schieten. Ik hoop dat de motie het gaat halen en die ga ik dan ook indienen.

De **voorzitter**: Dan maakt de motie nu onderdeel uit van de beraadslagingen en krijgt die nummer 6.

De heer **Paulides**: Dan het strand. Ik heb in de eerste termijn een opmerking gemaakt en daarop is eigenlijk geen reactie gekomen. Er staat dat de doelstelling is om het strand is zo veilig mogelijk te maken en dat gaat voornamelijk over bijvoorbeeld voorlichting, maar niet over uitbreiding van de inzet van de WRB en ik zou daar graag een reactie op willen hebben. Dan de discussie over dat preventieve toezicht. Dat wordt ingesteld als er structurele tekorten zijn.

De **voorzitter**: Mijnheer Paulides, er is een interruptie van de heer Gankema en volgens mij gaat die over het voorgaande punt. Mijnheer Gankema, gaat uw gang.

De heer **Gankema**: Ja dank u voorzitter. Ik bemerkte ook een zeker geroezemoes in de zaal. Ik wil toch even het politieke punt bevragen. U zei dat u een motie gaat indienen en dat de wethouder aan een zijden draadje hangt als deze motie het niet haalt en u later toch gelijk krijgt. Heb ik dat goed begrepen en kunt u dat toelichten?

De heer **Paulides**: Ja. Ik houd er niet van als afspraken...
..
De **voorzitter**: Wacht even. Mijnheer Paulides, aan u.

De heer **Paulides**: Dank u wel voorzitter. Ik houd er niet van als afspraken en toezeggingen niet worden nagekomen en als er dan dingen gebeuren die wij als raad absoluut niet wilden, dan heb ik daar behoorlijk zwaar de pest over in.

De **voorzitter**: De heer Gankema en graag alleen via de microfoon. Ja, de heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dank u. Ik begrijp uw gevoelens wat dat betreft. Ik begrijp dat u de positie van de wethouder ter discussie stelt. Dat is vraag 1 en dan vraag 2. U noemde net de Schulpwei en waarom trekt u gezien de gevoelens die de andere kwestie bij u oproept geen vergelijkbare conclusie uit de kwestie Schulpwei want als ik het zo volg dan zijn we daar toch ook verkeerd voorgelicht?

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Met aan een zijden draadje bedoel ik dat de wethouder het best moeilijk gaat krijgen als ik gaten in de Omgevingsvisie ga schieten omdat wij wel toezeggingen hebben gekregen die niet zijn nagekomen, dat wil ik daarmee zeggen. Ik wil helemaal niet zeggen dat het college daarmee valt, maar hij krijgt het wel lastig. Bij de Schulpwei speelt op zich een hele andere discussie. Ik constateer dat we een onderzoek hebben ingesteld waarin drie dingen worden onderzocht en dat daarvan blijkbaar nog maar twee en misschien nog maar een over is voordat de raadsinformatiebrief er is. Dan vraag ik me af waarom we dan zo'n onderzoek hebben gedaan, maar laten we die raadsinformatiebrief even afwachten.

De **voorzitter**: U was al door de interrupties heen. Hebt u nog één aanvullende vraag, de laatste? Nee.

De heer **Gankema**: Het is geen aanvullende vraag en dan is het een soort slotopmerking als het mij gegeven is. Hoe u in deze constellatie zit en uw verhouding tot het college is helemaal duidelijk, dank u voor uw moedige betoog en uw nadere uitleg over hoe we dat eigenlijk moeten interpreteren.

De **voorzitter**: De heer Paulides.

De heer **Paulides**: Dank u wel. Dan hoop ik wel dat ik steun krijg voor die motie over de Omgevingsvisie want ik zou het flauw vinden als u denkt 'ik steun hem lekker niet want dan krijgt die wethouder mijnheer Paulides op zijn nek'.

De **voorzitter**: Mijnheer Paulides, gaat u verder.

De heer **Paulides**: Met het risico van... Ik was bijna aan het eind gekomen, maar ik wilde toch nog iets over het preventieve toezicht zeggen. Dat wordt ingesteld als er structurele tekorten zijn, de begroting of de jaarrekening niet sluitend is en er aanwijzingen zijn dat de gemeente niet in staat is financieel gezond te blijven. De provincie heeft tot op heden geen preventief toezicht ingesteld,

maar regulier repressief toezicht gehandhaafd en ik denk dat dit genoeg zegt en dat veel van de vragen daarmee eigenlijk wel zijn beantwoord. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Dan is het woord aan de heer Van Smirren.

De heer **Van Smirren**: Dank u wel voorzitter, als allerlaatste. We hebben twee vragen aan de wethouder Sociaal Domein gesteld en een daarvan ging over de zorg in de thuissituatie en onze zorgen over de zinsnede daarover in de programmabegroting. We danken de wethouder voor zijn antwoord, maar we missen daarin wel een beetje de scherpte. We kunnen dat in een commissievergadering nader bespreken of ons er hard voor maken dat we een beter beeld krijgen van hoe dat in de praktijk uitwerkt. Het Sociaal Domein is altijd lastig, we hebben het niet over individuele casuïstiek of trends in de individuele casuïstiek, maar ik nodig de wethouder wel uit, als hij daar nog behoefte aan heeft, om daar in tweede termijn vanuit het college toch iets meer diepgang in te bewerkstelligen. Verder heb ik via de verwarmingsbuizen van dit huis gehoord dat er wel degelijk inzicht is in de wachtlijsten van de WMO. Ik overviel de wethouder daar waarschijnlijk een beetje mee, maar als die nu wel beschikbaar zijn dan zouden we dat toch graag willen weten, zodat we die gegevens in het openbaar beschikbaar hebben. Dan met betrekking tot de moties. We gaan de motie van mijnheer Paulides zeker steunen want we willen niet dat de wethouder mijnheer Paulides op zijn nek krijgt. Ik vervolg in een positieve flow met te zeggen dat we de rest ook zullen steunen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Ik dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn aan de kant van de raad. Is het college klaar voor directe beantwoording? Dat is het geval. Er zijn nog een paar losse vragen en het woord is aan de wethouder van Financiën, Economie en Sport.

Wethouder **Van Doeveren**: Ja voorzitter, dank. Er zijn niet heel veel nieuwe vragen gesteld of zaken blijven liggen en ik begrijp dat wij het laatste nummer zijn tussen de raad en de borrel, dus we proberen het uiteraard zo beperkt mogelijk voor u te houden. Ik wil wel iets zeggen over waar de eerste twee sprekers mee begonnen. Wij gaan het ravijnjaar gewoon voor de verkiezingen oplossen, we hebben de afgelopen zomer € 5 miljoen in de kadernota weggewerkt en we gaan het tekort dat nog openstaat in 2025 bij de kadernota wegwerken. Dat is een historische opgave en dat mag u van het college verwachten. Of dat wel of niet inspirerend is, bezuinigen is ook een kunst en ik denk dat ten opzichte van voorgaande bestuursperioden echt nieuw is dat we nu echt kijken hoe we de uitgaven kunnen beperken en de begroting op orde kunnen krijgen, we zijn op meer dan 80%.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter. Dit is een van de eerste keren dat ik een echte toezegging van deze wethouder hoor en ik wil die graag opgestuurd krijgen en inlijsten: we hebben de tekorten van het ravijnjaar voor 2026 helemaal opgelost. Gaarne in een lijstje.

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, hij mag boven mijn bed, hij mag hier ook in de raadzaal hangen, ik zou niets anders willen.

De **voorzitter**: Wacht even. Voordat we al te olijk worden, volgens mij vraagt u om een toezegging en is dit een toezegging?

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, de heer Hendrickx weet dat deze raad een P&C-cyclus heeft. Wij moeten altijd een sluitende begroting opleveren en dat doen we voor 2026 bij de kadernota 2026 voor zomer van 2025, negen maanden voor de verkiezingen.

De **voorzitter**: Dan staat die genoteerd. U kunt verder.

Wethouder **Van Doeveren**: De heer Hendrickx noemde een paar getallen met betrekking tot de bezuinigingen en hij vroeg mij wat wel en niet hard is. Ik begrijp uit wat hij in de eerste en tweede termijn optelde dat hij gelooft dat de ozb-verhoging en de afvalstoffenheffing harde gegevens zijn en dat we het geld dat is ingeboekt gewoon gaan ophalen. Wat verwacht het college nog in te boeken voor 2025? Dat is bij Werk en Inkomen een bezuiniging van € 125.000,00 op de vrij besteedbare advieskosten, een gerichtere uitvoering van de Inclusie Agenda € 30.000,00, beperken externe inhuur € 150.000,00, beperken inkoop en efficiency eigen organisatie € 175.000,00, diverse bezuinigingen in het fysieke domein € 95.000,00, die staan er al in voor 2025 en besparing op de Jeugdwet € 450.000,00, efficiency Sociaal Team € 50.000,00, inzetten IZA-budget voor bestaande activiteiten € 50.000,00 en inzet gedeelte GALA-budget voor bestaande activiteiten € 50.000,00.

Kortom, € 1,2 miljoen aan besparingen voor 2025 en die worden de komende jaren langzaam opgebouwd tot de € 5 miljoen en staan vanaf de kadernota gewoon hard in deze begroting, zoals de heer Gankema in zijn eerste termijn eigenlijk al vertelde.

De **voorzitter**: Een interruptie van de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter. Volgens mij hoorde ik op enig moment het woord 'afvalheffing'. Het gaat over de onttrekking aan de algemene reserve en de € 1,5 miljoen, die zijn zeker en niet de afval... Ik heb het verkeerd gehoord of u hebt het verkeerd gezegd, dat laat ik in het midden. Het ging om die € 1,1 miljoen aan algemene reserve en € 1,5 miljoen aan ozb, die zijn zeker. U zegt dat u in 2025 al € 1,2 miljoen bespaart van de € 2,2 miljoen die in 2026 wordt bezuinigd. We kennen een paar principes, is dat het jaarbedrag of is dat het exitbedrag? Kortom, zie je in 2025 al in de resultaten terug dat die € 1,2 miljoen een kostenreductie is of wordt dat in de loop van het jaar opgebouwd, waarbij het voltijdsbedrag voor 2026 geldt?

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Alle bedragen die ik zojuist noemde, zijn bedragen die we in 2025 moeten besparen, vandaar dat ik ze net ook echt per post heb toegelicht. Dus vanaf 1 januari 2025 en er zijn bepaalde bezuinigingen waarvan het bedrag oploopt omdat we denken die niet in één jaar, maar wel in meerdere jaren te kunnen halen.

De **voorzitter**: De heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, Nu wordt het toch nog interessant en het verrast me enigszins want ik dacht dat ik het door had. Wat er nu gebeurt is dat wij ten opzichte van de voorjaarsnota van 2024 van € 1,6 miljoen in de min nu € 1,5 miljoen ozb en € 1,2 miljoen besparing hebben en daar ontstaat een gat. Het gaat heel simpel, u noemde bedragen die we in 2025 besparen en dan ontstaat er een gat. Daarmee wordt de sprong naar de bezuinigingen in 2026 groter omdat een belangrijk deel al in 2025 is meegenomen en het grote gat in 2026 ontstaat. Ik weet inmiddels voldoende en dit zal in 2025 aan de orde komen, maar het betekent dat er in 2025 meer bezuinigingen in zitten, dat die in het jaar daarna een voorjaarseffect hebben en dat het jaar daarna dus minder bezuinigingen worden gerealiseerd dan in de voorjaarsnota is voorgesteld. Dank u.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Voorzitter, volgens mij worden er financiële stukken door elkaar gehaald. Het college vertrouwt op zijn eigen cijfers, zoals gepresenteerd. De voorjaarsnota geeft altijd een stand over het lopende jaar en de kadernota kijkt steeds vier jaar vooruit naar wat je aan bezuinigingen realiseert. Voor 2025 hebben we een sluitende begroting en het gat daarna is ruim € 1 miljoen, dat staat er heel duidelijk in, dat is nog 20% en 80% is al ingevuld. De heer Hendrickx vroeg naar het lerend vermogen en zei dat we in 2025 met een overschot van € 9.000,00 werken, daarover heb ik in de eerste termijn al een aantal dingen gezegd. Het lerend vermogen is dat we de inflatie beter ramen dan in het verleden. Vorige colleges, we hebben ook gaten gecreëerd door de inflatie stelselmatig te laag te ramen en dat zie je dan bij de voorjaarsnota. Daar is nu een maatregel op gevolgd en daarnaast zijn er in 2023 bij de voorjaarsnota extra ambities toegevoegd uit het coalitieakkoord dat toen was gesloten. Kortom, dat zijn bijvoorbeeld twee lerende punten en dat wil niet zeggen dat we niet goed begroten of dat er geen sluitende begroting lag. Dank aan mevrouw Rogge voor het vertrouwen. Het stevige gesprek met de GR'en waar zij op aandringt is een gesprek dat ik voer waarin ik ook de urgentie van de raad deel en in die zin ben ik blij met de motie. Ik ben blij dat de vragen over het projectmanagement zijn beantwoord. Ik wil als service toch even reageren op het punt van de heer Gankema over wat je wel en niet in de rioolheffing kunt zien. Volgens mij is het vrij simpel, ten opzichte van het collegevoorstel gaat een eenpersoonshuishouden er met een lager vast tarief ongeveer € 60,00 op vooruit, het vast tarief voor meerpersoonshuishoudens gaat met € 7,00 omhoog, die groep heeft een klein nadeel, en bij het echte grootverbruik boven de 250 m^3 zie je een beperkte lastenstijging. Als je bijvoorbeeld 300 m^3 als voorbeeld neemt, want niet heel veel mensen hebben echt een gigantisch meer verbruik dan dat, dan gaat het om ongeveer om € 25,00 die zij extra gaan betalen voor het meerverbruik boven de 250 m^3. Dat zijn uiteraard jaarbedragen want we hebben het over jaarzaken. Het is wel een stelselwijziging, we introduceren daarmee hetzelfde stelsel dat we ook bij de afvalstoffenheffing kennen, daar werken we ook met eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. Ik vind het goed uitvoerbaar, dus in die zin... Ik heb al gezegd dat het oordeel raad is en ik laat aan u of dit het allerbeste amendement is, maar ik hoop daarmee in ieder geval iets te schetsen over de effecten daarvan en mevrouw Everard heeft er ook al een toelichting op gegeven. Dan als laatste, de

heer Krabbendam had het over de robuustheid van de begroting. Ik hecht eraan te zeggen dat alle investeringen, of ze nou wel of niet zijn goedgekeurd, die nu per programma in de begroting staan al in het meerjarige beeld zijn verwerkt, zoals hij zelf ook zegt. Dat maakt de begroting naar onze mening heel robuust en dat heeft uiteraard ook consequenties voor of je wel of geen schulden wilt, maar ik zeg wel dat je niet kunt investeren in goede scholen, sportvoorzieningen en andere zaken waar we in Wassenaar denk ik hard op zitten te wachten, als je schuldenvrij wilt blijven. Tot slot een opmerking naar de heer Paulides over de herbestemming van de Schulpwei. Dat zegt nog helemaal niets over de bestemming die het krijgt, er staat alleen dat we met die nadere informatiebrief komen. Het onderzoek is klaar, daarover krijgt u inderdaad informatie en er wordt nu voorgesorteerd op wat de mogelijkheden voor de Schulpwei zijn, het woord 'herbestemmen' heeft geen andere functie dan wat ik nu aangeef.

De **voorzitter**: Nog een interruptie van de heer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja, een hele korte interruptie. Dat zegt u nu wel, maar sloop was ook een van de mogelijkheden en die is weggevallen voordat de raadsinformatiebrief er is en voordat de uitkomst van het onderzoek is gekomen. Het is een beetje vreemd en ik ben het niet helemaal eens met wat u zegt, maar we wachten de raadsinformatiebrief af.

De **voorzitter**: De wethouder.

Wethouder **Van Doeveren**: Ik stel voor dat we in de raadsinformatiebrief ook op die optie ingaan, zodat daarmee alle informatie is gedeeld. We hebben nog geen officieel collegebesluit genomen en als dat wel is genomen, zullen we dat meenemen. Ik begrijp nu beter wat u bedoelt met of die optie wel of niet al zou zijn afgevallen. Tot slot, of je het inspirerend vindt of niet, het zijn historische tijden, € 5 miljoen wordt opgelost, nog € 1 miljoen te gaan, sociaal, solide en evenwichtig. We hebben er vertrouwen in, geen angst, de belangrijkste investeringen in woningbouw, scholen, ons centrum en natuurlijk de buitenruimte die we op orde willen houden, gaan door, die zijn hard nodig voor Wassenaar. Heb vertrouwen en geen angst, we gaan € 93 miljoen goed besteden voor onze inwoners en alleen samen, u bent het hoogste orgaan, is het mogelijk om de financiën op orde te houden. U bent het hoogste orgaan, ik hoop dat u ook verantwoord bent, gewoon voor de begroting stemt en Wassenaar niet het ravijn in, kom op.

De **voorzitter**: Het woord is aan de wethouder van Sociaal Domein, Wonen en Onderwijs met volgens mij een heel kort punt, vooral rondom vragen van de heer Van Smirren.

Wethouder **Bloemendaal**: Ik zal u niet teleurstellen voorzitter en ook de heer Van Smirren niet. We zijn een operationele organisatie en ik heb tijdens de laatste schorsing de cijfers opgevraagd. Het zijn 112 cliënten WMO met een verwachte wachttijd van drie maanden en er staan potentieel 23 cliënten voor Jeugd op de wachtlijst die niet urgent zijn, zodat ze op de wachtlijst kunnen staan. Dat is de concrete informatie. Voorzitter, ik doe de heer Van Smirren graag de toezegging dat ik in de eerstvolgende commissievergadering bij het agendapunt Bijpraten Sociaal Domein nader inga op de tekst die ik eerder heb uitgesproken ten aanzien van het versoberen van de jeugdhulp, hetgeen niet het geval is. Dank u.

De **voorzitter**: Het goede nieuws is dat dit al op 6 november a.s. is. Dan de wethouder van Ruimte, Duurzaamheid en Mobiliteit, nog twee concrete vragen rond de visie Zuidrand en de groencompensatie plus nog een oordeel over een motie.

Wethouder **Koetsier**: Ja voorzitter, dat klopt. De heer Gankema vroeg naar de Zuidrandvisie. Die is op de lange termijn geschoven, wij concentreren ons nu eerst op de Omgevingsvisie. U vroeg ook naar de groencompensatie, natuurcompensatie. Dat is een wettelijke verplichting die we in 2011 bij de bouw van de Amerikaanse ambassade zijn aangegaan. Dat vertaalde zich in het planten van 87 bomen, de creatie van een bepaald aantal vierkante meters natuur en de locatie werd gevonden aan de overkant van het tuincentrum Bloemendaal. Daar lagen wel bommen en granaten, daar is onderzoek naar gedaan en die zijn weggehaald. Het is gewoon een verplichting die we zijn aangegaan. De heer Paulides had een vraag over het amendement: wat is de appreciatie van het college als ik het stukje 'als onderdeel van het Landgoed Duindigt' weghaal? Dan is de appreciatie van het college oordeel raad en dat betekent dat het dan inderdaad in de verkoop gaat, we het proces van wensen en bedenkingen ingaan en de raad dan nog steeds ook daar zijn wensen ten aanzien van beperkingen en zijn visie daarop kan meegeven.

De **voorzitter**: Wacht even, we vragen de heer Paulides even wat dit betekent en of hij het amendement wil wijzigen.

De heer **Paulides**: Heel kort. Ik ben bereid die zes woorden eruit te halen maar nogmaals, het is een partij die zich voegt bij het Landgoed Duindigt in de NSW-constructie die er bestaat en het gaat niet over de eigenaar van Landgoed Duindigt. Dat gezegd hebbende wil ik nog even heel kort op de woorden van de heer Gankema reageren want ik had nog tijd en ik heb u geen antwoord gegeven. Dit stukje Landgoed Duindigt heeft de bestemming natuur en de renbaan Duindigt is een heel ander verhaal, dat heeft een hippische bestemming, die twee hebben niets met elkaar te maken. Dan de vraag: geef het dan terug in de huidige toestand. Dat vind ik een goed idee, wel de bommen en de asbest saneren, maar je kunt die verplichting aan de nieuwe eigenaar doorgeven en ik denk dat je dan als gemeente... Ik weet het exacte bedrag niet, maar in de begroting staat dat het restbedrag van de voorziening vrijvalt wanneer dit is ingericht. Ik denk dat je € 300.000,00 tot € 400.000,00 overhoudt en je van het probleempje Bloemendaal, niet wethouder Bloemendaal maar tuincentrum Bloemendaal, af bent.

De **voorzitter**: Mijnheer Paulides, we hebben nu te maken met een gewijzigd amendement dat stopt bij 'natuur' en waaruit 'als onderdeel van het Landgoed Duindigt' is geschrapt.

De heer **Paulides**: Dat is correct.

De **voorzitter**: Wethouder.

Wethouder **Koetsier**: Ja, dank mijnheer de voorzitter. Dan hebben we nog de motie van de heer Paulides over de eerste proeve van de Omgevingsvisie. Wij zien deze als te vroeg en prematuur. Als er na de raadsbehandeling van eind januari 2025 twijfels zijn over de beleidsneutraliteit van de eerste proeve dan is dat het juiste moment om die motie ter verificatie in te dienen. Dus bij dezen ontraden.

De **voorzitter**: Oké. Ten slotte de wethouder van Cultuur en Welzijn en dan gaat het primair over de jongerenparticipatie.

Wethouder **Zoutendijk**: Dat klopt. De VVD vroeg een toezegging over een concreet plan, wanneer dat beschikbaar komt. Dat komt in het tweede kwartaal van 2025 beschikbaar.

De **voorzitter**: Ook dat is naar de tevredenheid beantwoord. Sorry, u wilt dat als toezegging? Ja, er wordt geknikt en de griffier schrijft, dat wordt allemaal weer keurig opgelost. Hartstikke goed, in het tweede kwartaal van 2025. Dan zijn we aan het einde van de beraadslaging gekomen en ik ga kijken want voor liggen in ieder geval drie amendementen, namelijk A, B en C, ook nog even voor mijn eigen administratie, ik ben nu A kwijt. Verder zijn er zes moties en naar goed gebruik stemmen we natuurlijk altijd eerst over de amendementen, maar ik ga kijken of u een schorsing wilt. Dat is het geval. Dit is de inventarisatie voor de stemming, we gaan na de schorsing stemmen over de drie amendementen, dan over de begroting, dan over de moties en dan over de andere verordeningen die er allemaal nog bij zitten. Dan hebt u dat in de verwachtingen compleet. Hoeveel minuten wilt u schorsen? Vijf minuten? Tien minuten. Er werd vijf geroepen, er wordt tien gedaan en dan komt het meestal... Tien minuten, we gaan verder om 21.12 uur.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, hierbij heropen ik de vergadering en we gaan over naar de stemming over de amendementen behorende bij de begroting, maar de heer Paulides heeft voor de stemming nog iets mede te delen. Mijnheer Paulides.

De heer **Paulides**: Ja dank voorzitter. We hebben uiteraard de schorsing gebruikt om toch nog even wat fijn te slijpen en ik wil mijn motie ietsje aanpassen.

De **voorzitter**: 'Mijn motie' is motie 6 denk ik.

De heer **Paulides**: Tot de Omgevingsvisie, sorry. Aan 'rapportage van Royal Haskoning' toevoegen 'van een externe partij zoals', dan is er vrijheid en geen voorkeur voor een bepaalde partij uitgesproken. Dat zou de aanpassing zijn en ik heb begrepen dat de wethouder hiermee goed kan leven, maar dat moet hij zelf zeggen.

De **voorzitter**: Ik herhaal het nog een keer zodat we hem precies hebben. Dan wordt de tweede overweging bij 'draagt het college op': deze conceptvisie van de Omgevingsvisie vergezeld te doen gaan...

De heer **Paulides**: Van en dan wordt toegevoegd 'een externe partij zoals' en dan gaat het verder met 'Royal Haskoning'.

De **voorzitter**: Sorry, maar nu ontstaat er toch verwarring. Als dat kan, wil ik hem nu wel echt graag op papier zien.

De heer **Paulides**: Ik lees hem voor.

De **voorzitter**: Ik vind dat moties precies moeten zijn en we moeten echt zorgen dat deze echt goed in het systeem staat, zodat iedereen hem straks kan zien. De wijziging wordt dus 'na rapportage van', daar komt tussen 'externe partijen zoals' en dan 'Royal Haskoning DHV'. Ik wil wel graag de goede versie hebben en dat die ook wordt gepubliceerd want moties moeten... Als dat nu even... Ja, vijf minuten..., dat dit wordt geregeld. Er zijn ook nog vragen, er is een vraag van de heer Gankema, gaat uw gang.

De heer **Gankema**: Ja dank u voorzitter. Nu we toch aan het fijnslijpen zijn, vind ik eigenlijk dat we de naam Haskoning helemaal niet moeten noemen. Dat moet je een ingenieursbedrijf of adviesbureau noemen want zo zou de gang van zaken moeten zijn, je noemt geen bedrijfsnamen in een motie waarin je een externe opdracht geeft.

De **voorzitter**: De heer Paulides, wat vindt u daarvan?

De heer **Paulides**: Daar ben ik het niet helemaal mee eens. Ik wil aangeven dat het echt de kwaliteit moet zijn van een gekend bureau dat echt weet wat er allemaal bij de Omgevingsvisie speelt. Niet alle bureaus zijn even daadkrachtig en even competent, dus ik wil het gewoon als voorbeeld noemen. Er wordt helemaal geen keuze gemaakt, juist door dit zo te veranderen maak je geen keuze en geef je alle ruimte, maar zeg je wel iets over de kwaliteit.

De **voorzitter**: Oké. Mijnheer Paulides, u blijft bij de gewijzigde motie.

De heer **Paulides**: Ja, ik denk het wel.

De **voorzitter**: De heer Gankema.

De heer **Gankema**: Dan zou ik graag de mening van de andere fracties hierover horen. Dank u.

De **voorzitter**: Dat kan dan in een stemverklaring of in de stemming. U doet een ordevoorstel. Mijnheer Gankema, als u het via de voorzitter doet... Ik peil en ik voel dat niet iedereen heel veel trek heeft om daarop te reageren, vandaar dat ik even probeer mee te bewegen. Mijnheer Gankema, u vroeg of alle partijen willen aangeven of ze er bezwaar tegen hebben dat er een bedrijfsnaam wordt genoemd.

De heer **Gankema**: Ja voorzitter, ik maak er met uw goedvinden een punt van orde van. De heer Paulides past zijn motie aan en dat mag, maar dan zou er weer de gelegenheid moeten zijn om hierover te debatteren en dat breng ik hier te berde. Als fracties zeggen 'wij vinden het hartstikke goed als er een bedrijfsnaam in een motie wordt genoemd', dan leg ik me daarbij neer maar ik vraag hier aan de andere fracties wat zij daarvan vinden. Het is wel een principieel punt.

De **voorzitter**: Dat ben ik in de kern met u eens. Mijnheer Paulides, of u uw microfoon aanzet.

De heer **Paulides**: Ik kreeg net een goede suggestie van de heer Van Smirren, hij zei: maak er 'een gerenommeerd bureau op het gebied van de Omgevingsvisie' van. Daartoe ben ik bereid.

De **voorzitter**: Dan gaan we nu vijf minuten schorsen zodat u in overleg met de griffie kunt zorgen dat dit nu op papier komt.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter, maar dan wil ik wel opnieuw een debat hebben hoor.

De **voorzitter**: Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

Schorsing

De **voorzitter**: Goed iedereen is weer aanwezig, mag ik uw aandacht? Ja de heer Hendrickx, heel goed, dan zijn we compleet. Vandaag zijn er twintig raadsleden aanwezig en de aangepaste gewijzigde motie 6 komt straks op iBabs, die wordt in uw elektronisch systeem en trouwens ook voor iedereen thuis volgbaar gepubliceerd. We gaan eerst naar de amendementen en we beginnen bij de stemming over amendement 1. Geeft u het alstublieft aan als u een stemverklaring wilt geven, dat kan bij amendementen natuurlijk ook altijd.

Amendement A, Riool- en waterzorgheffing 2025 in de begroting 2025
Ingediend door GroenLinks, PvdA en DLW

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 5 november 2024;
gehoord de beraadslagingen;

wijzigt het ontwerpraadsbesluit Z/24/085875/412549 over de begroting als volgt:

besluit:
'de begroting van 2025 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenraming 2026-2028'
wordt gewijzigd in:
'de begroting van 2025 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenraming 2026-2028,
met dien verstande dat de volgende was–wordttabel wordt doorgevoerd in de begroting 2025:

Pagina en titel in de begroting 2025	**Was**	**Wordt**
Pagina:79, titel: tarieven riool- en waterzorgheffing en beleidskeuzes	..."Voorgesteld wordt om vanaf het belastingjaar 2025 een vast tarief aan riool- en waterzorgheffing te hanteren voor het gebruik tot en met 250m3 in plaats van 80m3 en daarboven een bedrag van per m3. Dit heeft als voordeel dat alle aanslagen WOZ/OZB, afvalstoffenheffing, riool- en waterzorgheffing en hondenbelasting in één keer de deur uitgaan. Een beperkt aantal objecten (minder dan 550) die boven de 250m3 water verbruiken krijgt achteraf een aanvullende aanslag riool- en waterzorgheffing. Op basis van het werkelijke waterverbruik over de afgelopen jaren worden de tarieven voor 2024 met 2,5% verhoogd. De mate van kostendekkendheid komt uit op 99,4%."...	..."Voorgesteld wordt om vanaf het belastingjaar 2025: 1. Het vastrecht voor huishoudens te splitsen in twee soorten vastrecht: een voor eenpersoonshuishoudens en een voor meerpersoonshuishoudens. 2. De grens van de berekening per m3 omhoog te brengen van 80 m3 in 2024 naar 250 m3 in 2025 en deze grens voor alle objecten (huishoudens en bedrijven) te stellen. Door de combinatie van deze 2 wijzigingen zijn in totaal, ten opzichte van 2024 vanaf 2025 minder herberekeningen op basis van verbruik nodig en worden vrijwel alle aanslagen WOZ/OZB, afvalstoffenheffing, riool-en waterzorgheffing en hondenbelasting in een keer en tijdig verstuurt. Objecten (huishoudens en bedrijven) die meer dan 250 m3 water gebruiken krijgen als de verbruikshistorie beschikbaar komt na de herberekening achteraf een aanvullende aanslag riool- en waterzorgheffing.

		Het totaal aan heffingen (dus vastrecht- en m3 tarieven) is doorgerekend op basis van het watergebruik van de afgelopen jaren en in zijn totaliteit gesteld op 100% kostendekkendheid."...
Pagina: 80, titel: tabel 7.4 – tarieven riool- en waterzorgheffing	**Tarief 2025** <u>Huishouden</u> Vastrecht: 208,92 Waterverbruik per m3 boven 80 m3: n.v.t. Waterverbruik per m3 boven 250 m3: 1,85 <u>Bedrijf</u> Vastrecht t/m 1.000 m3: 208,92 Vastrecht boven 1.000 m3: 1.836,36 Waterverbruik per m3 boven 120 m3: n.v.t. Waterverbruik per m3 boven 250 m3, maar niet meer dan 1.000 m3: 1,85 Waterverbruik per m3 boven 1.000 m3: 0,80	**Tarief 2025** <u>Huishouden</u> Vastrecht eenpersoonshuishouden: 145,20 Vastrecht meerpersoonshuishouden: 215,04 Waterverbruik per m3 boven 80 m3: n.v.t. Waterverbruik per m3 boven 250 m3: 2,20 <u>Bedrijf</u> Vastrecht t/m 1.000 m3: 215,04 Vastrecht boven 1.000 m3: 1.836,36 Waterverbruik per m3 boven 120 m3: n.v.t. Waterverbruik per m3 boven 250 m3, maar niet meer dan 1.000 m3: 1,85 Waterverbruik per m3 boven 1.000 m3: 0,80
Pagina: 86, titel: tabel 7. 14.1	**Eenpersoonshuishouden** <u>3. Rioolheffing</u> 2025: 208,92 Stijgingspercentage: 45,8% <u>Totaal</u>: 2025: 968,14 Stijgingspercentage:15,3% **Meerpersoonshuishouden** <u>3. Rioolheffing</u> 2025: 208,92 Stijgingspercentage:-2,7% <u>Totaal</u> 2025: 1.452,80 Stijgingspercentage: 6,7%	**Eenpersoonshuishouden** <u>3. Rioolheffing</u> 2025: 145,20 Stijgingspercentage:7,2% <u>Totaal</u>: 2025: 904,42 Stijgingspercentage: 7,7% **Meerpersoonshuishouden** <u>3. Rioolheffing</u> 2025: 215,04 Stijgingspercentage: 0,1% <u>Totaal</u> 2025: 1.458,92 Stijgingspercentage: 7,2%

Pagina: 86, titel: tabel 7.14.2	**Eenpersoonshuishouden** 3. Rioolheffing 2025: 208,92 Stijgingspercentage: 45,8% Totaal: 2025: 968,14 Stijgingspercentage: 15,3% **Meerpersoonshuishouden** 3. Rioolheffing 2025: 208,92 Stijgingspercentage: -2,7% Totaal 2025: 1.500,71 Stijgingspercentage: 9,6%*	**Eenpersoonshuishouden** 3. Rioolheffing 2025: 145,20 Stijgingspercentage: 7,2% Totaal: 2025: 930,22 Stijgingspercentage: 10,7% **Meerpersoonshuishouden** 3. Rioolheffing 2025: 215,04 Stijgingspercentage:0,1% Totaal 2025: 1.506,83 Stijgingspercentage: 10,7%

*voetnoot: de op dit punt in de niet-geamendeerde tabel genoemde 9,6% is incorrect. Het op dit punt correcte % is 10,2%. Dit foutieve percentage wordt veroorzaakt door een incorrecte optelling van de 2024 absolute bedragen voor een meerpersoonshuishouden tot 1.361,22 in plaats van tot 1.316,52.

De **voorzitter**: Ik breng amendement A over de riool- en waterzorgheffing 2025 in de begroting 2025, ingediend door de fracties van GroenLinks, de PvdA en DLW in stemming. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is het geval bij de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Ja voorzitter. Wij stemmen tegen en wij hechten belang aan de stemverklaring. Op zich vinden wij het een sympathiek voorstel, maar je gaat dingen doen die mogelijk complex zijn en waarbij je mogelijk niet alle afwegingen maakt. Wij juichen het op zich toe, dat hebben we ook met betrekking tot de afvalstoffenheffing gedaan, dat er een nader onderzoek komt om binnen bepaalde grenzen differentiatie in de tariefstelling aan te brengen naar kostenmaker en kostendrager. Dat heeft onze sympathie, maar om dit er zo snel even tijdens een begrotingsbehandeling doorheen te jagen... Nogmaals onze sympathie, maar ik wil nadat er voldoende onderzoek is gedaan van het college horen wat de mogelijkheden zijn. Sterker nog, ik wil het liever van de andere kant benaderen: welke zaken zijn vatbaar voor differentiatie naar gebruik en kom dan met voorstellen die we in een bepaalde tijd kunnen invoeren. Dus op dit moment zeggen wij 'nee' tegen een op zich sympathiek voorstel om de reden die ik net heb aangegeven.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Gankema heeft ook behoefte aan een stemverklaring, gaat uw gang.

De heer **Gankema**: Dank u voorzitter. Ik kan de lijn van de vorige spreker heel goed volgen. Wij dachten dat in principe ook, maar we hebben de data nu overal een beetje bij elkaar geschraapt. We hebben nog wel wat twijfel, maar we gaan voorstemmen omdat de voordelen groter dan het eventuele nadeel lijken. We hopen wel dat het de volgende keer iets anders gaat en dat we wat tijdiger en beter worden geïnformeerd, maar vandaag stemmen we voor.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan breng ik amendement A in stemming. Wie is er voor? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, GroenLinks, VVD, D66 en Lokaal Wassenaar! Wie is er tegen? Dat is de fractie van Hart voor Wassenaar. Daarmee is het amendement aangenomen.

Amendement B, Leefbaarheid en mobiliteit Rijksstraatweg (N44)
Ingediend door DLW en VVD

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 5 november 2024;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 24 september 2024;
gehoord de beraadslagingen;

overwegende dat:
- volgens het coalitieakkoord voor een toekomstige afwaardering van de N44 eerst een oplossing moet worden gevonden voor het verkeer door middel van een tunnel onder de N44 en/of hoogfrequent, hoogwaardig openbaar vervoer;
- bij de tekst in de begroting 2025 over de inzet op leefbaarheid en mobiliteit van de Rijksstraatweg (N44) ten onrechte voorbij wordt gegaan aan bovengenoemde randvoorwaarden voor een eventuele toekomstige afwaardering van de N44;

besluit:
tot de volgende aanvulling op pagina 62 van de Begroting 2025 onder Ingezet hebben op een combinatie van leefbaarheid en mobiliteit Rijksstraatweg N44 met wijziging van 'Ingezet hebben' in 'Inzetten:
'Daarbij wordt prioriteit gegeven aan de inzet voor de ondertunneling van de N44 en/of voor hoogfrequent, hoogwaardig openbaar vervoer op de N44, zoals een lightrailverbinding, als randvoorwaarden voor een eventuele toekomstige afwaardering van de N44.'"

De **voorzitter**: Dan gaan we naar amendement B over de leefbaarheid en mobiliteit Rijksstraatweg N44, ingediend door de fractie van DLW, en VVD. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is het geval bij de heer Hendrickx.

De heer **Hendrickx**: Wij zullen tegen dit voorstel stemmen. We zijn óf voor ondertunneling of voor afwaardering, maar niet voor afwaardering tegen bepaalde voorwaarden want dan zie je het nooit meer gebeuren, daarin zijn wij duidelijk. Wij zullen tegen dit voorstel stemmen.

De **voorzitter**: Geen behoefte aan verdere stemverklaringen? Dat is niet het geval, dan breng ik amendement B over de leefbaarheid en mobiliteit Rijksstraatweg in stemming. Wie is daar voor? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, en D66. Wie is er tegen? Dat zijn de fracties van GroenLinks, Hart voor Wassenaar en Lokaal Wassenaar! Daarmee is het amendement aangenomen.

Amendement C, Groencompensatie Amerikaanse ambassade
Ingediend door DLW

"De raad van de gemeente Wassenaar in vergadering bijeen op 5 november 2024;
gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 24 september 2024;
gehoord de beraadslagingen;

overwegende dat:
- een bedrag van € 200.000,00 beschikbaar wordt gesteld voor de herinrichting van het terrein van het voormalige tuincentrum Bloemendaal aan de Waalsdorperlaan;
- conform het coalitieakkoord de gemeente tempo maakt met het verkopen van gemeentelijke onroerende zaken, tenzij er een duidelijk maatschappelijk voordeel bestaat om deze voor de toekomst te behouden;

besluit:
tot de volgende aanvulling op pagina 70 van de begroting 2025 onder Groencompensatie Amerikaanse ambassade:
'Het terrein van het voormalige Garden Centre Bloemendaal aan de Waalsdorperlaan zal na de herinrichting worden verkocht een partij die dit terrein duurzaam groen onderhoudt en teruggeeft aan de natuur.'"

De **voorzitter**: Dan gaan we naar amendement C over de groencompensatie Amerikaanse ambassade in gewijzigde vorm waarbij het besluit is 'aan het voorliggende besluit toe te voegen' want dat is wat je met een amendement doet. Dit amendement is ingediend door de fracties van DLW en de PvdA. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval, dan breng ik het in stemming. Wie is er voor het amendement? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, GroenLinks, VVD, D66 en Lokaal Wassenaar! Wie is er tegen? Dat is de fractie Hart voor Wassenaar. Daarmee is het amendement aangenomen. Dat betekent dat deze drie amendementen nu als het ware zo in de begroting gaan en daarmee de tekst van de begroting aanpassen. Ze hadden verder niet een verschil in belangrijkheid, ze zijn er nu allemaal in opgenomen.
Dan gaan we nu richting de besluitvorming over de begroting die met de drie reeds aangenomen amendementen is gewijzigd. Ik kijk of er behoefte aan een stemverklaring over de begroting is. Dat is niet het geval. Dan breng ik in stemming het besluit over de begroting 2025; de begroting 2025 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenramingen 2026-2028 en daarmee a.,

kredieten voor de investeringen in 2025 zoals vermeld in de vijf programma's beschikbaar te stellen voor een bedrag van € 1.914.800,00, goedkeuring te geven voor de onttrekking uit reserves voor een bedrag van € 1.461.900,00 voor 2025. Wie is voor dit besluit en de begroting? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, GroenLinks, VVD en D66. Wie is er tegen? Dat zijn de fracties van Hart voor Wassenaar en Lokaal Wassenaar! Daarmee is de begroting aangenomen.

Motie 1, Gemeenschappelijke Regelingen
Ingediend door VVD, Lokaal Wassenaar! en GroenLinks

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 5 november 2024;

constaterende dat:
- de gemeente Wassenaar vanaf 2026 voor een forse financiële uitdaging staat vanwege teruglopende inkomsten vanuit de rijksoverheid (jaarlijks zo'n € 4 miljoen korting op het Gemeentefonds);
- de financiële krapte vanwege de korting uit het Gemeentefonds geldt voor alle 342 Nederlandse gemeenten, dus ook voor de gemeenten waarmee Wassenaar samenwerkt in Gemeenschappelijke Regelingen (GR'en);
- veel taken en dus ook veel uitgaven van gemeenten via GR'en lopen;
- de gemeente Wassenaar in zienswijzen aan alle acht GR'en waarmee zij samenwerkt heeft gevraagd of zij met bezuinigingen willen komen;
- de GR'en samen in 2026 en de jaren daarna jaarlijks ruim € 400.000,00 duurder worden;

overwegende dat:
- het niet zo kan zijn dat de GR'en alleen maar duurder worden terwijl de gemeenten moeten bezuinigen;
- de GR'en een evenredige bijdrage aan de financiële tekorten vanaf 2026 moeten leveren;

verzoekt het college:
- spoedig met de GR'en in gesprek te gaan en daarbij strak aan te sturen op bezuinigingen vanaf 2026;
- aan de gemeenteraad te rapporteren hoeveel besparingen er per GR kunnen worden gerealiseerd en welke effecten dat heeft;
- waar mogelijk zelf met aanvullende voorstellen te komen voor mogelijke bezuinigingen op de GR'en waaraan Wassenaar deelneemt, uiterlijk in de Kadernota 2026;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dan gaan we naar een zestal moties en we beginnen bij motie 1 over de Gemeenschappelijke Regelingen. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval, dan breng ik de... Dat is wel het geval, gaat uw gang mijnheer Hendrikx.

De heer **Hendrickx**: Voorzitter, dank u wel. Wij zullen tegen deze motie stemmen omdat wij in de eerste plaats vinden dat te allen tijde een hoge mate van efficiency moet worden nagestreefd en in de tweede plaats dat het een heel complex verhaal kan worden vanwege het feit dat je dan ook aan de dienstverlening kan gaan zitten frunniken en dat niet iets is wat we op voorhand ongeconditioneerd willen laten plaatsvinden.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan breng ik nu in stemming motie 1 over de Gemeenschappelijke Regelingen, ingediend door de fracties van de VVD, Lokaal Wassenaar! en GroenLinks. Wie is daar voor? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, GroenLinks, VVD, D66 en Lokaal Wassenaar! Wie is er tegen? Dat is de fractie van Hart voor Wassenaar. Daarmee is de motie aangenomen.

Motie 2, Actieplan Fietsveiligheid
Ingediend door VVD, D66 en PvdA

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 5 november 2024;

constaterende dat:
- in Wassenaar jaarlijks meer dan twintig fietsongevallen per 10.000 inwoners plaatsvinden. (Bron: Independer (2024) op basis van data van Rijkswaterstaat, verzekeraars en de politie.);
- dit bijna drie keer zoveel is als het landelijke gemiddelde;
- Wassenaar na Leiden de gevaarlijkste fietsgemeente van Nederland is;

overwegende dat:
- de gemeente Wassenaar op basis van het Fietsveiligheidsplan uit 2021 een aantal verkeersonveilige situaties heeft aangepakt en heeft ingezet op het verbeteren van de fietsveiligheid;
- dit niet genoeg blijkt te zijn;
- het fijn, gezond en beter voor het milieu is als veel mensen fietsen, dus dat dit zou moeten worden gestimuleerd;

verzoekt het college:
- een nieuwe analyse van risicovolle fietsknelpunten in Wassenaar te maken (o.a. op basis van ViaStat, input van Fietsersbond Wassenaar);
- een actieplan op te stellen waarmee de fietsveiligheid in Wassenaar sterk kan worden verbeterd;
- daarbij gebruik te maken van kennis, expertise en (financiële) ondersteuning vanuit de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH);
- het actieplan in Q2 2025 met de gemeenteraad te delen;
- bij de kadernota van 2026 geld te reserveren voor het aanpakken van de knelpunten;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Ik ga naar motie 2, de motie Actieplan Fietsveiligheid, ingediend door de VVD, D66 en de PvdA. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval, dan breng ik hem in stemming. Wie is daar voor? Ah, dat gaan we regelen. Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, GroenLinks, Hart voor Wassenaar, VVD, D66 en de leden Bellekom en Gankema. Wie is er tegen? Dat is het raadslid Hofman-de Raad. Daarmee is de motie wel aangenomen.

Motie 3, Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's)
Ingediend door D66, PvdA en GroenLinks

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 5 november 2024;
gehoord de beraadslaging;

constaterende dat:
- in de begroting aan elk van de vijf programma's een aantal relevante Sustainable Development Goals (SDG's) is gekoppeld;
- deze SDG's vervolgens per programma worden uiteengezet naar een visie op de belangrijkste onderwerpen van dat programma;
- deze visie wordt vertaald in een aantal doelstellingen, waarmee op een actieve manier wordt aangegeven waar het college zich deze periode voor inzet;

overwegende dat:
- de zeventien duurzame ontwikkelingsdoelen zijn gericht op 2030 en vooruitgang op deze doelen binnen Wassenaar op dit moment nauwelijks inzichtelijk is;
- het op dit moment het college aan indicatoren ontbreekt om vooruitgang te kunnen meten en monitoren;
- er vanwege de controlerende rol van de raad behoefte is aan meer inzicht in de vooruitgang op de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen;

draagt het college op:
- per wethouder een Duurzaam Ontwikkelingsdoel (SDG) te adopteren (dus vier in totaal), hier in 2025 actief mee aan de slag te gaan en hierover de raad nog in 2024 te informeren;
- te werken aan indicatoren om vooruitgang te kunnen meten en beter inzichtelijk te maken.

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dan gaan we naar motie 3, Duurzame ontwikkelingsdoelen, ingediend door D66, ondersteund door PvdA en GroenLinks. Hij is in gewijzigde vorm, de laatste overweging is geschrapt. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval, dan breng ik hem nu in stemming. Wie is er voor de motie? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, GroenLinks, VVD, D66 en de leden Bellekom en Hofman-de Raad. Wie is er tegen? Dat zijn de fractie van Hart voor Wassenaar en de heer Gankema, maar de motie is wel aangenomen.

Motie 4, Pilot Schoolstraat 2025
Ingediend door D66, PvdA, CDA, DLW en GroenLinks

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 5 november 2024;
gehoord de beraadslaging;

constaterende dat:
- in het coalitieakkoord van Wassenaar is opgenomen dat we de verkeersveiligheid in de omgeving van scholen willen bevorderen;
- in de begroting voor 2025 geen specifieke middelen en maatregelen zijn opgenomen om de verkeersveiligheid voor schoolgaande kinderen te verbeteren;

overwegende dat:
- een verkeersveilige schoolomgeving het mogelijk maakt dat kinderen prettiger en vaker naar school fietsen en lopen;
- een schoolstraat de verkeersdrukte in de directe omgeving van een school aan het begin en het einde van de schooldag vermindert en daarmee een goede maatregel kan zijn om de schoolomgeving veiliger te maken;
- pilots in verschillende gemeenten hebben uitgewezen dat ouders en leerlingen die lopend of op de fiets naar school komen zich veiliger voelen als de straat voor de school aan het begin en einde van de schooldag tijdelijk is afgesloten voor gemotoriseerd verkeer;
- de maatregel er ook voor zorgt dat de lucht rond de school schoner is;
- via het initiatief Beweegvriendelijke Schoolomgeving van de Fietsersbond, WandelNet, JOGG en het Kenniscentrum Sport en Bewegen ondersteuning is voor gemeenten die een schoolstraat willen instellen en de CROW-notitie Schoolstraten; inrichting en organisatie gemeenten handvatten biedt hoe een schoolstraat kan worden ingericht;

draagt het college op:
- om in overleg met de Wassenaarse scholen nog dit schooljaar (2024-2025) en uiterlijk in 2025 te starten met een pilot voor een schoolstraat bij een nader te bepalen school;
- daarbij de direct omwonenden goed te betrekken;
- eventuele noodzakelijke middelen voor de uitvoering van de pilot Schoolstraat bij de kadernota 2026 te reserveren;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dan gaan we naar motie 4, Pilot Schoolstraat 2025, ingediend door D66, ondersteund door de PvdA, CDA, DLW en GroenLinks. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval, dan breng ik hem in stemming. Wie is daar voor? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, GroenLinks, VVD, D66 en Lokaal Wassenaar! Wie is er tegen? Dat is de fractie van Hart voor Wassenaar. Daarmee is de motie aangenomen.

Motie 5, Actiever uitvoeren Inclusie Agenda
Ingediend door de PvdA, D66 en GroenLinks

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 5 november 2024;

constaterende dat:
- het budget voor het uitvoeren van de Inclusie Agenda in de begroting 2025 wordt gehalveerd;
- in 2023 een spoorboekje Raadsinformatiebrief (RIB) 077 aan de raad is overhandigd waarin onderscheid wordt gemaakt tussen korte- en langetermijnactiepunten, waarvan die voor de korte termijn vooralsnog niet allemaal zijn behaald;
- zoals in de RIB 077 wordt geambieerd vooralsnog geen werkgroep is gestart;
- zoals in de RIB 077 wordt geambieerd nog geen projectplan aan de raad is voorgesteld;
- de lokale en landelijke overheid zich moet houden aan het geratificeerde VN-verdrag Handicap 2016;
- in het coalitieakkoord staat dat er een Inclusie Agenda wordt opgesteld;
- het onderwerp Inclusie Agenda meerdere keren op de langetermijnagenda (LTA) is verplaatst;

overwegende dat:
- een Inclusie Agenda een positieve uitwerking kan hebben op vele doelgroepen in onze samenleving, zoals ouderen, schoolgaande jeugd, inwoners met een beperking en multinationals;
- met een Inclusie Agenda de gemeente tot betere beleidstukken kan komen vanwege het betrekken van en rekening houden met meerdere doelgroepen;
- in het adviesrapport van InclusionLab naar voren komt dat er inwoners zijn die zich zeer belemmerd voelen om in de samenleving te participeren door onder andere in de fysieke leefomgeving;

- een zeer kritisch rapport van VN-comité vanuit de Verenigde Naties is verschenen*;
- de bedoeling van een duidelijke Inclusie Agenda is dat vele doelgroepen positieve gevolgen gaan ondervinden en dus bijdraagt aan preventie, participatie, re-integratie en cohesie;
- de landelijke en lokale overheid verantwoordelijk is voor het faciliteren, realiseren en motiveren om de maatschappij in de breedste zin van het woord voor iedereen toegankelijk te maken;

draagt het college op om:
- de SDG's (Sustainable Development Goals, ofwel Duurzame Ontwikkelingsdoelen) te implementeren in raadsvoorstellen waardoor ook inclusie structureel wordt meegenomen;
- uiterlijk in Q2 2025 te komen met een RIB met daarin een projectplan/een Inclusie Agenda en deze voor te leggen aan de raad;
- de raad elk halfjaar te informeren over de stand van zaken van de uitvoering van de Inclusie Agenda/het projectplan;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dan gaan we naar motie 5, Actiever uitvoeren Inclusie Agenda, in de gewijzigde vorm, ingediend door de PvdA, mede ondersteund door D66 en GroenLinks. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is niet het geval, dan breng ik hem in stemming. Wie is er voor? Dat zijn de fracties van het CDA, DLW, PvdA, GroenLinks, VVD, D66 en Lokaal Wassenaar! Wie is er tegen? Hart voor Wassenaar. Daarmee is de motie aangenomen.

Motie 6, Totstandkoming van een Omgevingsvisie
Ingediend door DLW

"De raad van de gemeente Wassenaar, in vergadering bijeen op 5 november 2024;
gelezen het raadsvoorstel van burgemeester en wethouders d.d. 24 september 2024, begroting 2025 en meerjarenraming (Z/24/085875/412547);
gehoord de beraadslagingen;

overwegende dat:
- het college in 2022 heeft toegezegd dat er begin 2023 een startnotitie voor het opstellen van de Omgevingsvisie aan de gemeenteraad wordt voorgelegd;
- aan raadsleden een 'proeve van een Omgevingsvisie' is gepresenteerd waarin niet aan de opdracht is voldaan en waarvan uit de voorgestelde planning niet blijkt dat het college van plan is de gemeenteraad vroegtijdig te betrekken bij de totstandkoming van de Omgevingsvisie;

draagt het college op:
- de eerste versie van de Omgevingsvisie als conceptversie ter beoordeling aan de raad voor te leggen alvorens deze al dan niet gewijzigd ter inzage wordt gelegd;
- deze conceptversie van de Omgevingsvisie vergezeld te doen gaan van een rapportage van een gerenommeerd extern bureau op het gebied van Omgevingsvisies met daarin een toetsing of wordt voldaan aan het uitgangspunt van een beleidsneutrale overgang of dat er nieuwe onderwerpen zijn toegevoegd aan de Omgevingsvisie dan wel bewoordingen zijn gebruikt die mogelijk in strijd zijn met het uitgangspunt van beleidsneutrale overgang;

en gaat over tot de orde van de dag."

De **voorzitter**: Dan kom ik bij de laatste motie, motie 6, de gewijzigde motie over de totstandkoming van de Omgevingsvisie, ingediend door de heer Paulides. Is er behoefte aan een stemverklaring? Dat is bij niemand het geval, dan breng ik hem in stemming. Wie is er voor? Dat is een unanieme gemeenteraad en daarmee is hij aangenomen. Dat waren de moties bij de begroting. We hebben ook een aantal Belastingverordeningen en het voorstel is om de... Sorry?

De heer **Hendrickx**: Slaan we niet een motie over, die over een jongerenraad of iets dergelijks? O, die is niet ingediend.

5. Belastingverordeningen

De **voorzitter**: On track. Ten slotte gaan we naar de Belastingverordeningen bij de begroting 2025. Mijn voorstel is om agendapunt 5f over het raadsbesluit Verordening riool- en waterzorgheffing Wassenaar 2025 vanavond niet in stemming te brengen omdat er vanavond een amendement is aangenomen dat wordt verwerkt en u krijgt die verordening netjes voor het eind van 2024. Die brengen we niet in stemming, daar bent u het gelukkig mee eens. Ik ga ervan uit dat u verder geen debat behoeft over deze verordeningen die nu in stemming worden gebracht. Stemverklaringen kunnen we natuurlijk altijd nog. Dat is het geval, heb ik dat allemaal juist? Helemaal goed.

5a. Raadsbesluit Verordening hondenbelasting Wassenaar 2025

De **voorzitter**: Dan beginnen we bij 5a, het besluit Verordening hondenbelasting gemeente Wassenaar 2025. Wie is daar voor? Dat is een unanieme gemeenteraad en daarmee is hij aangenomen.

5b. Raadsbesluit Verordening liggeld Wassenaar 2025

De **voorzitter**: 5b, de verordening op de heffing en de invordering van liggelden gemeente Wassenaar 2025, de artikelen 1 tot en met 12. Wie is daar voor? Ook dat is een complete unanieme gemeenteraad, bij dezen aangenomen.

5c. Raadsbesluit Verordening marktgeld Wassenaar 2025

De **voorzitter**: 5c, de verordening op de heffingen en de invordering van marktgelden gemeente Wassenaar 2025, de artikelen 1 tot en met 12. Wie is daar voor? Ook dat is een unanieme gemeenteraad.

5d. Raadsbesluit Verordening precariobelasting Wassenaar 2025

De **voorzitter**: Dan gaan we naar 5d, verordening op de heffing en de invordering van precariobelasting gemeente Wassenaar 2025, de artikelen 1 tot en met 14. Wie is daar voor? Ja, ik heb alle handen gezien, ook bij dezen besloten.

5e. Raadsbesluit Verordening afvalstoffenheffing Wassenaar 2025

De **voorzitter**: Dan 5e, de verordening op de heffingen en de invordering van afvalstoffenheffing gemeente Wassenaar 2025, artikel 1 tot en met 12. Wie is daar voor? Ook dat zijn alle raadsleden, bij dezen besloten.

5f. Raadsbesluit Verordening riool en waterzorgheffing Wassenaar 2025

Dit agendapunt wordt niet in stemming gebracht.

5g. Raadsbesluit Verordening rechten begraafplaats Persijnhof 2025

De **voorzitter**: Dan ga ik naar 5g, de verordening op de heffing en de invordering van rechten voor de algemene begraafplaats Persijnhof gemeente Wassenaar 2025, de artikelen 1 tot en met 12. Wie is daar voor? Dat is unaniem, bij dezen besloten.

5h. Raadsbesluit Retributieverordening Wassenaar 2025

De **voorzitter**: De laatste 5h, de verordening op de heffingen en de invordering van retributies gemeente Wassenaar 2025, de artikelen 1 tot en met 10. Wie is daar voor? Ook dat is een unanieme gemeenteraad, bij dezen besloten.

6. Sluiting vergadering

De **voorzitter**: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van de bespreking van de begroting 2025. Ik wil u allemaal danken voor uw inbreng vanavond, maar ik wil ook bijzondere dank uitspreken voor de mensen die deze avond mogelijk hebben gemaakt, de ondersteuning, de ambtelijke organisatie, de timekeeper, de griffie en ook onze bodes die weer hebben gezorgd dat wij ondanks dat we sneller gingen in de tijd toch allemaal op tijd te eten kregen. Dat is allemaal weer als een zonnetje verlopen, het is fijn dat wij met deze steun en ondersteuning ons belangrijke werk kunnen doen. Dank voor eenieder die dat heeft gedaan en wat mij betreft een licht applaus om toch nog even die dank over te brengen. Zo is het. Ik sluit hierbij de vergadering. Volgende week is de commissieronde en daarna een extra raadsvergadering op 19 november a.s. Ik wens u een fijne avond.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van de raad d.d. 26 november 2024

De griffier,

dhr. J. Kleinhesselink

De voorzitter,

dhr. L.A. de Lange